

บทบาทของนักแสดงต่อการส่งเสริมอัตลักษณ์
ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

โดย

นายเมทนี บุรณศิริ
ประธานกรรมการ
บริษัท นีโน่ บราเดอร์ส จำกัด

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 65
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2565 - 2566

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “บทบาทของนักแสดงต่อการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน” ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา ของ นายเมทธิ บุรณศิริ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 65 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2565 - 2566

พลโท

(ชาติชาย ชัยเกษม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์
ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย นายเมทนี บุรณศิริ **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** 65

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาอิทธิพลและบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน 2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นไทยในปัจจุบัน 3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน วิธีการศึกษาในงานวิจัยนี้คือการวิเคราะห์เนื้อหาจากบทสัมภาษณ์เชิงลึกและเอกสารทางวิชาการ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ซึ่งเกิดจากการวิจัยครั้งนี้คือนักแสดงละครโทรทัศน์มีอิทธิพลในการสร้างค่านิยมทั้งเชิงลบและเชิงสร้างสรรค์แก่เยาวชน เพราะเยาวชนมีการติดตามนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบ ซึ่งสวมบทบาทการแสดงละครและในชีวิตจริงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ เฟสบุ๊ก อินสตราแกรม เป็นต้น ดังนั้นนักแสดงควรให้ความสำคัญต่อกระบวนการสร้างภาพลักษณ์ของตนเองเป็นอย่างยิ่ง นักแสดงควรดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนทั้งในด้านการแสดงและการใช้ชีวิตส่วนตัว โดยมีภาวะผู้นำและมีภาพลักษณ์ที่คงความเป็นไทยอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ เช่น การมีกิริยาวาจา การแต่งกายที่เหมาะสมกับกาลเทศะ การมีวินัยและความรับผิดชอบและการมีทัศนคติที่ดีต่อสังคม

Abstract

Title Guidelines for promoting the role of actors in enhancing Thai identity for Youth.

Field Social Psychology

Name Mr. Maethanee Buranasiri **Course** NDC **Class** 65

This qualitative research had the objective as follows; 1. To study the influence and role of actors in promoting Thai identity for youth. 2. To study the problems and obstacles of youth's perception of Thai identity in the present. 3. To study the ways to promote the role of actors in Thai identity for youth. The method used in this research was the content analysis from the in-depth interview and academic papers. The researcher has suggestions as a result of the research as follows: TV drama actors have an influence upon youth's social values in both negative and positive aspects because youth follow their favorite actors who perform in acting and in their real life through their social media such as Facebook, Instagram, etc. Therefore, actors should pay great attention to the process of creating their own image.

Actors should act as role models for youth both in acting and in their personal lives with leadership and an image that maintains Thai identity appropriate to the time such as verbal behavior, dress appropriately for the occasion, discipline and responsibility and having a positive attitude towards society.

คำนำ

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของนักแสดงที่มีต่อการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน 2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ของเยาวชน 3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงอิทธิพลของนักแสดงที่มีต่อการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน ปัญหาและอุปสรรคของการรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ของเยาวชน ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติของหน่วยงานเกี่ยวข้องต่อไป

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูลหลักหลายท่าน จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณคณาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่สำคัญด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยชิ้นนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้เยาวชนไทยไม่มากนักน้อย

(นายเมทนี บุรณศิริ)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 65

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	4
คำจำกัดความ	5
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดแผนแม่บทของประเทศไทย	7
แนวคิด ทฤษฎีด้านวัฒนธรรมไทย การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และ	
การธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลทางสังคม	19
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการรับรู้และการตีความ	21
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับละครโทรทัศน์	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
กรอบแนวคิดของการวิจัย	34
สรุป	35
บทที่ 3 อิทธิพลและบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์	
   ความเป็นไทยให้กับเยาวชน	36
อิทธิพลและบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย	
ให้กับเยาวชน	36
สภาพปัญหาและอุปสรรคของการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยของเยาวชน	
ในปัจจุบัน	46
สรุป	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
แนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์	
ความเป็นไทยให้กับเยาวชน	52
สรุป	61
บทที่ 5	
สรุปและข้อเสนอแนะ	64
สรุป	64
ข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม	74
ประวัติย่อผู้วิจัย	78

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เยาวชนถือว่าเป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญต่อประเทศ การที่เยาวชนเลือกรับรู้และตีความจากละครโทรทัศน์ผ่านการแสดงของนักแสดงในทางที่ไม่เหมาะสมก็จะนำมาซึ่งการจดจำและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมไปด้วยเช่นเดียวกัน กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย (2550) กล่าวว่า การเลือกรับรู้และตีความละครโทรทัศน์มีปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง 7 ประการ คือ บุคลิกภาพ ทัศนคติ เพศ อายุ ชนชั้นสังคม วุฒิภาวะ และท้องถิ่นที่อยู่อาศัย ซึ่งปัจจัยบางอย่างอาจสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสิ่งแวดล้อม เช่น ทัศนคติและบุคลิกภาพ ทั้งนี้ในปัจจุบันพบว่าทิศทางการบริโภคสื่อของเยาวชนรุ่นใหม่ก็มีแนวโน้มที่จะเสพสื่อจากอินเทอร์เน็ตมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งจากเว็บไซต์ และสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์ใหม่ๆ เช่น เฟสบุ๊ก (facebook) อินสตาแกรม (instagram) และ ตี๊กต็อก (tiktok) เป็นต้น ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในสังคมยุคปัจจุบันและได้สร้างความเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่เสพสื่ออย่างที่ไม่สามารถทำได้มาก่อน ผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมานั้นคือส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบนักแสดงในละครโทรทัศน์ได้มากขึ้นและง่ายขึ้นแทนที่จะเลียนแบบดารารหรือนักแสดงจากบทบาทในจอโทรทัศน์หรือสื่อกระแสหลักก็หันมาเลียนแบบดารารหรือนักแสดงในฐานะของคอนเทนต์หรือติดตามในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม และตี๊กต็อกของนักแสดงแทน เพราะสามารถเข้าถึงง่ายด้วยสาเหตุที่นักแสดงถือว่าเป็นบุคคลสาธารณะ ซึ่งมีผู้ติดตามจำนวนมากทั้งในบทบาทการแสดงและการใช้ชีวิตส่วนตัว ในชีวิตประจำวัน โดยสามารถกดถูกใจและติดตามในสื่อสังคมออนไลน์ของนักแสดงเหล่านั้น ทำให้สามารถติดตามข่าวสารและความเคลื่อนไหวของนักแสดงที่ชื่นชอบได้โดยง่ายและตลอดเวลาที่ต้องการ

ในปัจจุบันเยาวชนมีพฤติกรรมเลียนแบบดารารหรือนักแสดงที่เพิ่มมากขึ้น (ชาม เชื้อสถาปนศิริ (2556)) ผู้จัดการกลุ่มงานวิชาการโครงการศึกษาและเฝ้าระวังสื่อเพื่อสุขภาพของสังคม (Media Monitor) ได้กล่าวว่ามี 3 สาเหตุหลักได้แก่

1. การเติบโตของวัยรุ่นปัจจุบัน เด็กวัยรุ่นช่วงอายุตั้งแต่ 12-19 หรือแม้แต่ว่า 20 ปี ตอนต้นจะเติบโตมาในครอบครัวเดี่ยวอันประกอบไปด้วยพ่อ แม่ ลูก ลักษณะพิเศษคือพ่อแม่จะต้อไปทำงาน ทำให้ลูกไม่มีต้นแบบ (Role model) เมื่อลูกเติบโตมากับทีวีและอินเทอร์เน็ต คนดังในสื่อจึงมีอิทธิพลต่อการเลียนแบบของเด็กยุคนี้มากกว่ายุคก่อนๆ ที่เด็กอาจจะมิต้นแบบเป็นปู่ ย่า ตา ยาย ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ

2. นักแสดงหรือดารารได้รับการยอมรับจากสังคม ปัจจุบันนักแสดงหรือดารารถือเป็นอาชีพที่มีหน้ามีตาและได้รับการยอมรับในสังคมสูงกว่าหลายๆ อาชีพ อีกทั้งยังเป็นที่น่าสนใจของสังคม

3. วัฒนธรรมรายการประกวด กระแสของรายการแนวเรียลลิตี้ที่ทำให้คนธรรมดา กลายเป็นดาราได้ โดยขายความเป็นตัวเอง ซึ่งส่วนมากแล้วจะเป็นความสามารถให้ทางบันเทิง อย่าง ความหล่อ สวย การร้องเพลง การแสดง รวมไปถึงความเป็นตัวเอง ทำให้วัยรุ่นสามารถจับต้องและ มองว่าตัวเองสามารถเป็นดาราได้อีก

ทั้งนี้รูปแบบของการแสดงของนักแสดงที่แสดงออกทั้งอวัจนภาษา การใช้น้ำเสียง การเคลื่อนไหว บุคลิกภาพ การวางตัว รวมถึงการแต่งกาย และอื่นๆ นั้น ซึ่งถ้าหากแสดงออกถึงความ เป็นไทยได้อย่างชัดเจนก็จะเป็นผลดีต่อผู้ชมในการรับรู้และตีความ แต่หากบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย ที่ถูกถ่ายทอดออกมาในสื่อ พบปัญหาและอุปสรรคในการฝึกนักแสดงไทยให้เป็นไปในบริบทของ วัฒนธรรมไทยและความเป็นไทยที่ถูกต้องเหมาะสม รวมถึงวงการกำกับการแสดงไทยในการตระหนัก ถึงการแสดงที่ถูกต้อง และตระหนักถึงสิ่งที่ได้ปฏิบัติอยู่ว่าส่งผลต่อเยาวชนหรือผู้ชมมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้จากการถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยที่ผ่านในการแสดง (acting) ที่เห็นเด่นชัด ได้แก่ บทบาทในการ ละครที่เป็นวัฒนธรรมของไทยที่ต้องมี เช่น การวิ่ง การตบจูบ กริยา ท่าทาง คำพูดของตัวละคร การเป็นตัวละครถือได้ว่าเป็น type character คือนางอิจฉาร้ายมาก นางเอกใสซื่อมาก พระเอก ไม่ฉลาดในทุกเรื่องการแสดง และตอนจบต้องจบแบบมีความสุข (happy ending) (ปรวิ้น แพทยานนท์, 2556) ได้กล่าวว่า เอกลักษณ์ในการแสดงของนักแสดงที่กล่าวมาเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการ เสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชนได้มากน้อยเพียงใดเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาค้นหาข้อมูล แบบเจาะลึกในเชิงคุณภาพ เพื่อการพัฒนาการแสดงไทยสู่ความเป็นสากลต่อไป แต่ในขณะเดียวกัน บริบทความเป็นไทยยังต้องคงอยู่อย่างยั่งยืนกับสังคมไทยตลอดไป

ด้วยเหตุนี้ละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชนนั้นควรจะเกิดขึ้น เพื่อการนำเสนอสิ่งที่เป็น ประโยชน์อย่างแท้จริงที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน และให้เยาวชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมมากขึ้น นักแสดงมีส่วนสำคัญในการนำเสนอเนื้อหาละครผ่านการแสดง และภาพลักษณ์ของตัวละคร ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน รวมทั้งเป็นทางเลือกใหม่สำหรับผู้ผลิตละครทางโทรทัศน์ที่ผลิตเรื่องราวที่ใกล้ตัว กับเยาวชนจะทำให้เขาเห็นตัวตนของเขาเทียบเคียงกับสื่อ และเห็นความสำคัญของตนเองที่เกี่ยวข้อง กับการเป็นคนมีคุณภาพ มีความเป็นไทย มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเข้มแข็ง สามารถเข้าสังคม การเรียนรู้ทักษะการดำเนินชีวิตมนุษยสัมพันธ์ รวมถึงการมีความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว ความมุ่งมั่นเพื่ออนาคต และถ้ารัฐบาลเห็นความสำคัญของเยาวชน การพัฒนาสังคมไทยให้อุดม ปัญญาจะสามารถทำได้ผ่านสื่อละครโทรทัศน์ เพราะเยาวชนผู้รับสารที่ได้รับข้อมูลที่ดีจากสื่อก็ สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป และช่วยจรรโลงอัตลักษณ์ความเป็นไทย ไว้ให้ประเทศไทยอย่างยั่งยืน

ด้วยความเป็นมาและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาอิทธิพลและ บทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน สภาพปัญหาและ อุปสรรคของการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นไทยในปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอ แนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลและบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นไทยในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาเอกสารข้อมูลต่างๆ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน โดยการทำวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะนักแสดงละครโทรทัศน์เท่านั้น

2. ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาคครั้งนี้ คือ

- 2.1 ผู้บริหารของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ หรือผู้กำกับละครโทรทัศน์ จำนวน 5 คน
- 2.2 นักแสดงละครโทรทัศน์ จำนวน 5 คน
- 2.3 เยาวชนซึ่งมีอายุตั้ง 15 ปีบริบูรณ์ถึง 25 ปีบริบูรณ์ จำนวน 10 คน แบ่งดังนี้ อายุตั้งแต่ 15 - 20 ปี จำนวน 5 คน และอายุตั้งแต่ 21 - 25 ปี จำนวน 5 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เดือนธันวาคม 2565 ถึงเดือนพฤษภาคม 2566

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร (Content Analysis) และบทสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. การรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมมี 2 ลักษณะ คือ

- 2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากบทสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกำหนดผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้
  - 2.1.1 ผู้บริหารของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ หรือผู้กำกับละครโทรทัศน์ จำนวน 5 คน
  - 2.1.2 นักแสดงละครโทรทัศน์ จำนวน 5 คน
  - 2.1.3 เยาวชนซึ่งมีอายุตั้ง 15 ปีบริบูรณ์ถึง 25 ปีบริบูรณ์ จำนวน 10 คน โดยแบ่งดังนี้ อายุตั้งแต่ 15 - 20 ปี จำนวน 5 คน และอายุตั้งแต่ 21 - 25 ปี จำนวน 5 คน

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ทำการสืบค้นข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ แผนแม่บทของชาติต่างๆที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อให้ได้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยการเขียนรายงานวิจัยเชิงพรรณนา วิเคราะห์และนำเสนอ บทบาทของนักแสดงต่อการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน เพื่อให้หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลในงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบอิทธิพลและบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน
2. ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคของการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นไทยในปัจจุบัน
3. เพื่อได้แนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน เพื่อผู้ที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเป็นประโยชน์ต่อไป

คำจำกัดความ

นักแสดง (Actor)	หมายถึง	บุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นผู้แสดง เช่น ศิลปิน, นักร้อง, นักเต้น, นักดนตรี ซึ่งแสดงท่าทาง ร้องกล่าว พากย์ แสดงตามบทเพื่อเผยแพร่ต่อผู้ชม และอื่นๆ ซึ่งเป็นผู้มีลิขสิทธิ์ตามหลักทั่วไป ซึ่งจะเป็นผู้ที่ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์งานขึ้นมา
บทบาทของนักแสดง	หมายถึง	การที่ผู้สวมบทบาทเป็นตัวละครเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวและความรู้สึกนึก คิดที่อยู่ในบทละครมาสู่ผู้ชม
อัตลักษณ์ (Identity)	หมายถึง	คุณลักษณะเฉพาะตัวที่บ่งบอกหรือมีความชี้ชัดของตัวบุคคล สังคม ชุมชน หรือประเทศนั้นๆ เช่น เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ไม่มีทั่วไปและเป็นสากลกับสังคมอื่นๆ ซึ่งอัตลักษณ์จะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ อัตลักษณ์ของบุคคลนั้นจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีความรู้สึกร่วมกันในด้านการตระหนักรู้บางอย่างเกี่ยวกับตัวตนของเรา อัตลักษณ์เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ทั้งระหว่างสังคม และตัวบุคคล แต่จะเลือกอัตลักษณ์ใดอัตลักษณ์หนึ่งที่ยอมรับเพื่อนำมาใช้ภายใต้เงื่อนไขของเวลา และพื้นที่อัตลักษณ์นี้ อาจกำหนดได้ทั้งจาก

เยาวชน (Youth)	หมายถึง	บุคคลเป็นผู้กำหนดตนเองหรือกำหนดโดยสังคมอัตลักษณ์กับสังคม จึงเป็นเรื่องที่แยกจากกันไม่ได้ บุคคลซึ่งมีอายุตั้ง 15 ปีบริบูรณ์ ถึง 25 ปีบริบูรณ์ ตามนิยามของสหประชาชาติที่เป็นสากล
ความเป็นไทย (Thainess)	หมายถึง	การแสดงเอกลักษณ์ที่บ่งบอกว่าเป็นคนไทยหรืออีกความหมายหนึ่งคือการแสดงให้เห็นสิ่งใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย ความเป็นไทยแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ ความเป็นไทยที่เป็นรูปธรรมหรือความเป็นไทยเชิงประจักษ์ และความเป็นไทยที่มีลักษณะเป็นนามธรรมหรือความเป็นไทยทางใจ 1. ความเป็นไทยเชิงประจักษ์หรือทางวัตถุ ได้แก่ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เช่น ผ้าถุง ผ้าซิ่น โจงกระเบน สถาปัตยกรรม เช่น เรือนไทย เครื่องมือ เครื่องใช้ เช่น ไถ คราด กระบุง ของเล่น เช่น ตระกร้อ สะบ้า งานศิลปะต่างๆ เช่น เครื่องดนตรีไทย เพลงไทย เป็นต้น รวมถึงลักษณะทางพฤติกรรมทางกายและการพูด เช่น ความสุภาพอ่อนน้อม อ่อนน้อมถ่อมตน รักความสงบ ประณีประนอม เป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส 2. ความเป็นไทยที่มีลักษณะเป็นนามธรรมหรือความเป็นไทยทางใจ เช่น เรื่องค่านิยม ความเชื่อต่างๆ เป็นต้น

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาหัวข้อวิจัย เรื่องแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน ได้มีการนำแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาดังนี้

1. แนวคิดแผนแม่บทของประเทศไทย ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565-2569) ในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทย

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลทางสังคม (Social Influence)

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับและการรับรู้และการตีความ

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับละครโทรทัศน์

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7. กรอบแนวคิดของการวิจัย

8. สรุป

แนวคิดแผนแม่บทของประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษานโยบายชาติที่เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน มีแนวคิด และสาระสำคัญดังนี้

1. แนวคิดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2561) ได้กล่าวว่าประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และเป้าหมายการพัฒนาประเทศข้างต้น จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาวที่จะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศในทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ ทั้งนี้ถ้าวิเคราะห์ประเด็นความมั่นคงของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จะเห็นว่า มีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองคือการที่มีเป้าหมายให้ประเทศมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครอบครัว และปัจเจกบุคคลและ

มีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมือง โดยที่ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองกันและชุมชนเข้มแข็ง มีความสามัคคีจึงจำเป็นต้องให้คนในสังคมมีวัฒนธรรมการเมืองที่ถูกต้องเหมาะสม

ในประเด็นยุทธศาสตร์มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยคือด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วม ระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ” ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็น “วิถี” การดำเนินชีวิต

1.1 การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว โดยส่งเสริมให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ดำเนินชีวิตโดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มัชยสัทธ อดออม ซื่อสัตย์และแนวปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าว รวมทั้งการพัฒนาพ่อแม่ให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

1.2 การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาสอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและการมีจิตสาธารณะเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมี คุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม

1.3 การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการพัฒนาผู้นำชุมชนให้เป็นต้นแบบของการมีคุณธรรมจริยธรรม การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ การจัดระเบียบสังคมและการนำเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม รวมถึงการลงโทษผู้ละเมิดบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม

1.4 การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคมโดยส่งเสริมให้สื่อและสื่อสารมวลชนปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด การจัดเวลาและพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ ในช่วงเวลาที่มีผู้ชมมากที่สุด รวมทั้งการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ นำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรม จริยธรรมและการมีจิตสาธารณะ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

1.5 การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยสร้างความตระหนักให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ของตนเอง การตรงต่อเวลา การยอมรับความหลากหลาย เห็นคุณค่า และความสำคัญในการประกอบสัมมาอาชีพ หรือมีงานทำงานที่เน้นการพึ่งพาตนเองและ

มีความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อผู้อื่น และเป็นพลเมืองที่ดี และส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมการทำงาน เพื่อส่วนรวม สนับสนุนและส่งเสริม เป้าหมายของประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ

สรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ดังกล่าวพบว่าประเทศไทยมีเป้าหมายและนโยบายที่ชัดเจนในการ เสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย โดยการส่งเสริมให้ประชาชนไทยมีค่านิยมและวัฒนธรรมที่ถูกต้อง โดยผ่านการเลี้ยงดูของครอบครัว การปลูกฝังโดยสถานศึกษาการใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการ ปลูกฝังค่านิยมไทยและวัฒนธรรมไทยของคนในสังคม โดยสร้างความตระหนักให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ ของตนเอง การยอมรับความหลากหลายและมีความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อผู้อื่นและเป็นพลเมือง ที่ดี และส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมที่ดีงามเพื่อส่วนรวม สนับสนุนและส่งเสริมเป้าหมายของประเทศและ ยุทธศาสตร์ชาติ

2. แนวคิดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2561) กล่าวว่าประเทศไทย จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จะเป็นแผนแรกที่ถูกใช้ให้เป็นกลไก เชื่อมโยงสู่การขับเคลื่อนการพัฒนา ทั้งนี้จากการวิเคราะห์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พบว่ามีเป้าหมาย ที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติโดยการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้าง ศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคน ให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัด ฐานที่ดีทางสังคม มีวัฒนธรรมที่เหมาะสม และเป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบ วินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งถือได้ว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ฉบับนี้ได้ให้ความสำคัญ ต่อการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ทุนมนุษย์ของประเทศไทยยังมีปัญหาในการสร้าง ศักยภาพในมิติต่างๆ รวมทั้งนี้แนวทางการพัฒนาที่สำคัญตามแผนฉบับนี้ ประกอบด้วย

2.1.1 ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ อาทิ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนรู้การสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย และจิตสาธารณะ

2.1.2 พัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะ ความรู้ และความสามารถในการ ดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า อาทิ ส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนาทักษะทางสมองและทางสังคม ที่เหมาะสม เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นมีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

2.1.3. ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ ปรับ ระบบบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีการจัดทรัพยากรร่วมกันให้มีขนาด และจำนวน ที่เหมาะสม ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต

2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565) กล่าวว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) มีการระบุทิศทางและประเด็น การพัฒนาที่ประเทศควรให้ความสำคัญและมุ่งดำเนินการในระยะ 5 ปีที่สองของยุทธศาสตร์ชาติ

20 ปี จึงจำเป็นต้องมีการปรับกระบวนการทัศน์ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) ให้เป็นแผนที่มีความชัดเจนในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศ ที่ต้องการมุ่งเน้นและบรรลุผลภายในช่วงเวลาของแผน ให้สามารถชี้ชัดถึงเป้าหมายหลักที่ประเทศไทย ต้องดำเนินการให้เกิดผลและเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายย่อยในมิติที่เกี่ยวข้องแต่ละด้านที่ต้องเร่งดำเนินการหรือต้องมีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้เป้าหมายหลักบรรลุผล สามารถเสริมสร้างให้ประเทศสามารถปรับปรุงจุดอ่อนลดข้อจำกัดที่มีอยู่เดิมและพัฒนาศักยภาพให้สอดคล้องกับพลวัตและเงื่อนไขใหม่ของโลก เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเติบโตต่อไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง ความไม่แน่นอน และความซับซ้อนที่มากขึ้นของโลกยุคใหม่ ทั้งนี้ตามแผนพัฒนาฉบับนี้มีกลยุทธ์ที่สำคัญคือกลยุทธ์ที่คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ โดยการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและค่านิยมไทยให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นพื้นฐานของสังคมไทยและเป็น “ซอฟต์แวร์ (Soft Power)” ในการสื่อสารภาพลักษณ์ของประเทศไทยและนำเสนอความเป็นไทยสู่สากล

สรุปได้ว่า ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทั้งฉบับที่ 12 และ 13 มีบัญญัติเกี่ยวกับการพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยในทุกมิติ โดยการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและค่านิยมไทยที่ถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นพื้นฐานของสังคมไทยและการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งให้ประเทศชาติต่อไปซึ่งแผนพัฒนาฯ ทั้งสองฉบับนี้จะมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

แนวคิด ทฤษฎีด้านวัฒนธรรมไทย การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย

1. แนวคิดและทฤษฎีด้านวัฒนธรรมไทย

วิถีชีวิตของคนไทยในสังคมไทยซึ่งเป็นแบบแผนของการประพฤติปฏิบัติที่ดีงามและการแสดงออกถึงความรู้สึกรักในสถานการณ์ต่างๆ ที่สมาชิกในสังคมไทยสามารถรู้ เข้าใจ ซาบซึ้ง ยอมรับและใช้ปฏิบัติร่วมกันในสังคมไทยหรือที่เรียกว่าความเป็นไทย (ณรงค์ เส็งประชา, 2524) ได้แก่

1.1 ภาษาและวัฒนธรรม หมายถึง ภาษาไทยที่ใช้ในการพูดและการเขียนรวมทั้งงานประพันธ์ที่สร้างสรรค์ที่มีการบันทึกไว้ เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

1.2 มารยาท หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติระหว่างบุคคลต่อบุคคลที่สังคมยอมรับ ได้แก่ มารยาททางกาย และมารยาททาง วาจา

1.3 การแต่งกาย หมายถึง เครื่องนุ่งห่มที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย

1.4 ประเพณีและพิธีทางศาสนา หมายถึง กิจกรรมที่ปฏิบัติในวันสำคัญต่างๆ

1.5 ศิลปกรรม หมายถึง งานศิลปหัตถกรรม จิตรกรรม สถาปัตยกรรม และ

ประติมากรรม

1.6 การแสดงและการละเล่น หมายถึง การละเล่นและของเล่นของไทย ดนตรีไทย เพลงไทยประเภทต่างๆ และศิลปะการ แสดงของไทย

รายละเอียดวัฒนธรรมไทย มีดังนี้

1. วัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกาย

วัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกาย ตั้งแต่ในอดีตมานั้นคนไทยมีเอกลักษณ์ด้านการแต่งกายที่ใช้ผ้าไทย ซึ่งทำจากผ้าไหม ผ้าทอมือต่างๆ นำมาทำเป็นผ้าสบสำหรับผู้หญิงไทย ส่วนผู้ชายก็มีการแต่งกายที่นิยมสำหรับชาวบ้านก็คกงหมี่ไม่พันผ้าขาวม้าซึ่ง นิยมใช้มาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันก็ยังมียู่ ตัวอย่าง ในสมัยอยุธยาตอนปลายนั้นหญิงไทยจะนุ่งโจงกระเบนสวนเสื้อรัดรูปแขนกระบอก ผู้ชายจะนุ่งผ้าม่วงโจง สวมเสื้อคอปิด ผ่าอกแขนยาว โดยปกติจะไม่นิยมใส่เสื้อ ซึ่งในปัจจุบันนี้ เราหาแทบไม่ได้แล้วสำหรับการแต่งกายแบบนี้ เนื่องจากคนไทยสมัยปัจจุบันนิยมแต่งกายตามแบบนิยม ตามชาวยุโรปซึ่งทำให้กายแต่งกายแบบอดีตเริ่มเลือนหายไปมาก

2. วัฒนธรรมไทยด้านภาษา

ประเทศไทยมีภาษาเป็นของตนเองมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากประเทศไทยไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศใดในโลก ทำให้เรามีภาษาไทยใช้มาจนถึงปัจจุบัน และในประเทศไทยก็มีภาษาทางการ คือภาษากลาง ซึ่งคนในประเทศไม่ว่าจะอยู่ในภาคไหนก็สามารถสื่อสารกันได้ด้วยภาษากลางนั่นเอง เพราะในประเทศไทยเรามีถึง 4 ภาคหลัก และในแต่ละภาคก็ใช้ภาษาที่แตกต่างกันไปบ้าง ดังนั้นเพื่อให้คนไทยสามารถสื่อสารตรงกันได้เราจึงมีภาษากลางเกิดขึ้นนั่นเอง

3. วัฒนธรรมไทยด้านอาหาร

วัฒนธรรมที่มีความสำคัญกับคนไทยไม่น้อยไปกว่าวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย และวัฒนธรรมด้านภาษาคือวัฒนธรรมด้านอาหาร ซึ่งวัฒนธรรมด้านอาหารของคนไทยนั้นก็มาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแต่ละพื้นที่จะมีลักษณะอาหารการกินที่แตกต่างกันออกไป แต่โดยรวมแล้วเราจะเรียกว่า “วัฒนธรรมอาหารไทย” ซึ่งอาหารไทยนั้นมีมากมายที่ขึ้นชื่อของไทย และโด่งดังไปทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็น ต้มยำกุ้ง ผัดไทย เป็นต้น อาหารถือเป็นวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่งของไทยที่คนไทยควรให้ความสำคัญ และถือว่าอาหารไทยก็ไม่แพ้อาหารของชนชาติใด

4. วัฒนธรรมไทยด้านศิลปกรรม

วัฒนธรรมไทยด้านศิลปกรรมถือเป็นภูมิปัญญาไทยที่สำคัญ โดยเป็นผลงานที่สร้างขึ้นเพื่อความสวยงามก่อให้เกิดความสุขทางใจ ส่วนใหญ่จะเป็นงานที่ สร้างสรรค์ขึ้นด้วยแรงบันดาลใจจากพุทธศาสนา และเป็นการแสดงความเคารพและจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ได้แก่ ผลงานที่ปรากฏตามวัดวาอารามต่างๆ เรือนไทยที่มีลักษณะเฉพาะพิเศษ ศิลปกรรมไทยที่สำคัญ ได้แก่ สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ วรรณกรรม

ณรงค์ เส็งประชา (2524) ได้กล่าวว่าวัฒนธรรมมี 2 ประเภทประเภทของวัฒนธรรมสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ คือ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่มนุษย์ใช้ในชีวิตรประจำวัน เพื่อความสุขทางกาย อันได้แก่ ยานพาหนะ ที่อยู่อาศัย ตลอดจนเครื่องป้องกันตัวให้รอดพ้นจากอันตรายทั้งปวง

2. วัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นเรื่องเกี่ยวกับเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ เพื่อให้เกิดปัญญาและมีจิตใจที่งดงาม อันได้แก่ ศาสนาศีลธรรม จริยธรรม คติธรรม ตลอดจนศิลปะวรรณคดี และระเบียบ แบบแผนของขนบธรรมเนียม ประเพณี

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมคือวิถีชีวิตของคนไทยในสังคมไทย ซึ่งเป็นแบบแผนของการประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม ได้แก่ วัฒนธรรมทางวัตถุ คือ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่มนุษย์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อความสุขทางกาย อันได้แก่ ยานพาหนะ ที่อยู่อาศัย ตลอดจนเครื่องป้องกันตัวให้รอดพ้นจากอันตรายทั้งปวง และวัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นเรื่องเกี่ยวกับเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ เพื่อให้เกิดปัญญาและมีจิตใจที่งดงาม อันได้แก่ ศาสนาศีลธรรม จริยธรรม คติธรรม ตลอดจนศิลปะวรรณคดี และระเบียบ แบบแผนของขนบธรรมเนียม ประเพณี

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

1. ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

นักสังคมวิทยาได้ให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไว้หลายท่าน ดังนี้

Davis (1967) อ้างถึงในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2538) ให้ความหมายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมทุกสาขา ทุกประเภท กล่าวคือไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ หรือวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุ

Smelser (1988) อ้างถึงในสุพิศวง ธรรมพันธา (2538) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความรู้ความเชื่อ และลักษณะการแสดงออกของวิถีชีวิตทั่วไปในสังคม ผลของการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดเทคโนโลยีใหม่ที่ทำให้ให้เปลี่ยนแปลงวิถีใหม่มาให้ผู้คน เช่น ความก้าวหน้าของวิชาฟิสิกส์ ทำให้เกิดการผลิตรบบสื่อสารแบบโทรเลข และโทรศัพท์ขึ้นใช้ทั่วโลก ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกว้างขวางทั่วโลก เป็นต้น

ณรงค์ เส็งประชา (2541) ให้ความหมายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มนุษย์กำหนดให้มีขึ้น ทั้งสิ่งที่เป็นเป็นวัตถุ และไม่ใช่วัตถุ ที่นำมาใช้เป็นองค์ประกอบในการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม

สรุปว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมของสังคมใดสังคมหนึ่ง ทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น เทคโนโลยีหรือสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ และสิ่งที่ไม่เป็นเป็นวัตถุ อันได้แก่ จารีตประเพณี ค่านิยม กฎหมาย และศาสนา แต่อัตราการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมสองประเภทนี้ เป็นไปไม่เท่ากัน โดยทั่วไปวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุเปลี่ยนแปลงช้ากว่า นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงอาจเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติหรือโดยการวางแผนก็ได้

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

เนื่องจากสังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์อยู่ตลอดเวลา จนแทบจะแยกออกจากกันไม่ได้ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์จึงยากที่จะแยกออกให้เห็นได้ชัดเจนว่า อะไรคือการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และอะไรคือการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม แต่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไม่ใช่เรื่องเดียวกัน กล่าวคือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านบรรทัดฐานและสถานภาพ บทบาทซึ่งเกิดขึ้นในระบบสังคมหรือโครงสร้างของสังคม ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านชีวิตความเป็นอยู่หรือวิถีแห่งการดำรงชีวิต ซึ่งครอบคลุมวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ และมีใช้วัตถุของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงทั้งสองอย่างจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพราะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็จะทำให้วัฒนธรรมของสังคมแห่งนั้น เปลี่ยนแปลงไปด้วยในทำนองเดียวกัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมก็จะมี การเปลี่ยนแปลงทางสังคมควบคู่ไปด้วย

สรุปได้ว่า ความหมายของคำว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้ว่า หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีผลทำให้ความสัมพันธ์ของคนในสังคมและระเบียบแบบแผน ใน การปฏิบัติของสังคมมีความแตกต่างกันในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

3. สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดจากสาเหตุสำคัญ (ทิพย์วัลย์ สุทิน, 2551) ดังต่อไปนี้

3.1 การสั่งสมทางวัฒนธรรม หมายถึง การที่หน่วยต่างๆ ของสังคมได้สั่งสม วัฒนธรรมติดต่อกันเป็นเวลานาน เช่น ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ติดต่อกันมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ จนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคโนโลยี ทำให้สังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่าง มากมาย

3.2 ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวัฒนธรรมอื่น การรับและการถ่ายทอดทาง วัฒนธรรม โดยเฉพาะสังคมที่อยู่ใกล้ชิดกัน โอกาสที่จะแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันมีมากขึ้น เช่น สังคมไทยอยู่ใกล้ชิดกับสังคมจีน การที่ไทยจะยอมรับเอาวัฒนธรรมจากจีนเป็นไปได้อย่างง่ายและ รวดเร็ว

3.3 การติดต่อกับวัฒนธรรมอื่นโดยตรง คือการที่บุคคลในสังคมได้ติดต่อกับ บุคคลในอีกสังคมหนึ่ง ทำให้บุคคลนั้นได้เรียนรู้สิ่งใหม่ แนวความคิดใหม่และนำมาสู่สังคมของตน เช่น คนไทยไปต่างประเทศ หรือคนต่างประเทศมาประเทศไทยก็จะมี การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ทำให้ มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมขึ้น

3.4 ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง สิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมทาง ภูมิศาสตร์ เช่น ที่ตั้ง ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม ถ้าสิ่งเหล่านี้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็จะทำให้สังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงด้วย

3.5 ปัจจัยทางประชากร การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพ ขนาดของประชากร การเพิ่ม การลดจำนวนประชากร การย้ายถิ่น การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนของเพศชาย และหญิง อัตราส่วนของ คนหนุ่ม และคนสูงอายุ ซึ่งเพิ่มภาวะทางประชากรจะมีผลอย่างสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการ จัดระเบียบทางสังคม การเปลี่ยนแปลงด้านขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ

3.6. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ คือ การผลิต การบริโภค การจำหน่ายและการแบ่งปันผลประโยชน์ รวมทั้งระบบเศรษฐกิจและโครงสร้างทางเศรษฐกิจมีผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือสังคมและวัฒนธรรมจะเปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

3.7 ปัจจัยทางการเมือง การเกิดสงคราม หรืออิทธิพลของผู้นำในสังคม เช่น คาร์ล มาร์กซ เลนิน มหาตมะคานธี เป็นต้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้

3.8 ปัจจัยศาสนาและอุดมการณ์ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์และศาสนาอาจเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงได้ เช่น จรรยาแบบโปรเตสแตนต์ที่เป็นรากฐานของกำเนิดระบบทุนนิยมในยุโรปตะวันตก เป็นต้น

3.9 วิฤติการณ์ในสังคม การเกิดความวุ่นวายและความยุ่งยากในสังคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้ เช่น เศรษฐกิจตกต่ำ ภัยธรรมชาติโรคระบาด เป็นต้น

3.10 ความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้เกิดการศึกษาค้นคว้า วิจัย และประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ขึ้นในสังคมเสมอ เป็นสาเหตุสำคัญให้สังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ และไม่ใช่วัตถุ

3.11 ปัจจัยทางจิตวิทยา นักจิตวิทยาเชื่อว่าสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เนื่องมาจากความรู้สึกของมนุษย์ในสังคมที่ชอบการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ชอบค้นคว้าแปลกๆ ใหม่ๆ ชอบหาประสบการณ์ใหม่ จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมขึ้น

3.12 ความสนใจและความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคมจนกลายเป็นประชามติหรือเสียงส่วนใหญ่ก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ประชาชนนัดประชุมกันเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือให้มีไฟฟ้า ประปา จนรัฐบาลต้องให้ความช่วยเหลือตามที่ต้องการ

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดจากสาเหตุสำคัญคือ ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวัฒนธรรมอื่น ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ปัจจัยทางประชากร ความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความสนใจและความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคม

ประเภทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

นักสังคมวิทยาแบ่งประเภทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกันออกไปตามหลักเกณฑ์ที่ใช้เป็นแนวทาง (บุญเดิม พันรอบ, 2528) ดังนี้

1. การแบ่งตามแหล่งที่มาของปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลง แบ่งได้เป็น 2 ประเภท

1.1 การเปลี่ยนแปลงจากภายใน (Endogenous Change) เช่น จากการประดิษฐ์คิดค้นวิธีการผลิตใหม่ขึ้นในสังคมนั่นเองหรือการต่อสู้ขัดแย้งระหว่างกลุ่มในสังคม หรือการดำเนินการเปลี่ยนแปลงจากชนชั้นนำ เป็นต้น

1.2 การเปลี่ยนแปลงจากภายนอก (Exogenous Change) เช่น การรับเอาเทคโนโลยีจาก ภายนอกสังคม การล่าอาณานิคมของประเทศจักรวรรดินิยม การเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายนอกนี้บางครั้งก็โดยสมัครใจ และเลือกสรรโดยสังคมที่เปลี่ยนแปลง บางครั้งก็เป็นการบังคับ

2. การแบ่งตามระดับของการเปลี่ยนแปลง (ผจญจิตต์ อธิคมน์นทะ, 2521) แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การเปลี่ยนแปลงระดับจุลภาค (Micro Level) เป็นการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นเป็นปกติ แต่ในอัตราและความมากน้อยแตกต่างกันตามท้องที่ และโอกาสหรือกาลเวลา เช่น การเปลี่ยนแปลงในเรื่องค่านิยมทางจริยธรรม การแต่งกาย มารยาทต่างๆ และการใช้ภาษา เป็นต้น

2.2 การเปลี่ยนแปลงระดับมหภาค (Macro Level) เป็นการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของสังคม อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสะสมในระดับจุลภาค แต่จะเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางกว่าการเปลี่ยนแปลงในระดับจุลภาค

3. การแบ่งตามทิศทางของการเปลี่ยนแปลง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2527) คือ

3.1 การเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะก้าวหน้าไปจากเดิม (Progressive) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแล้ว ทำให้สังคมและวัฒนธรรมมีความเจริญก้าวหน้าไปจากเดิม เช่น เมื่อสังคมชนบทเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเมืองจะทำให้ความคิด ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณีต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยมีมาก่อน

3.2 การเปลี่ยนที่ยึดแนวเดิม (Regressive) เป็นการที่สังคมได้มีการเปลี่ยนไปแล้วแต่ยังต้องการรักษาค่านิยม วัฒนธรรมนิยมประเพณีดั้งเดิมเอาไว้ ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น ในสังคมไทยจะพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีลักษณะรับเอาวัฒนธรรมใหม่ แต่ขณะเดียวกันก็พยายามจะคงรูปวัฒนธรรมเดิมไว้ เช่น การเคารพธงชาติ การรื้อฟื้นประเพณีเก่าๆ ขึ้นมา เป็นต้น

สรุปได้ว่า ประเภทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจำแนกได้ตามแหล่งที่มาของปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลง ระดับของการเปลี่ยนแปลงและทิศทางของการเปลี่ยนแปลง

2. แนวคิดเกี่ยวกับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย

แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ มีนักวิชาการได้กล่าวถึงไว้ดังนี้

ยศ สันตสมบัติ (2544) ได้อ้างงานของนิโคลัส แทปว่าเราควรมองอัตลักษณ์ในกรณีของชาติพันธุ์ (Ethnic Identity) ในลักษณะที่เป็นจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ (Historical Consciousness) ในแง่นี้ความเป็นชาติพันธุ์มิใช่อะไรบางอย่างที่ถูกำหนดจากเชื้อสายโดยกำเนิด หากแต่เป็นผลมาจากการจงใจเลือกกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มเลือกสรรประวัติศาสตร์ของตน เลือกที่จะหยิบยกเอาเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ มาตีความในลักษณะที่มีนัยสำคัญต่อชีวิตทางสังคมของตนเอง เหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ เหล่านั้นกลายมาเป็นความจริง (Real History) หรือเป็นประวัติศาสตร์ของกลุ่มของชนกลุ่มนั้นในเวลาต่อมา ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่ว่าชาติพันธุ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนิยามอัตลักษณ์ของตนเองอย่างไร ในบริบทของสำนึกทางประวัติศาสตร์ชุดหนึ่ง การทำความเข้าใจกับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชนกลุ่มหนึ่ง จึงควรเริ่มต้นจากการศึกษาสำนึกทางประวัติศาสตร์ของชนกลุ่มนั้นๆ ความเป็นชาติพันธุ์จึงมิใช่เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดโดยสายเลือดหรือโดยปัจจัยทางชีววิทยา ในทางตรงกันข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มนิยามอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนเองและในขณะเดียวกันก็ถูกนิยามด้วยสำนึกทางประวัติศาสตร์ที่ตนเองสร้างขึ้น

การดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทำได้โดยการอนุรักษ์วัฒนธรรมความหมายของการอนุรักษ์วัฒนธรรม มีนักวิชาการและหน่วยงานให้ความหมายของการอนุรักษ์วัฒนธรรมไว้ดังนี้ กรมศิลปากร (2544) กล่าวถึงวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรม ดังนี้

1. การส่งเสริมและสนับสนุน (rontio) กิ่งการปรับปรุงเครื่องอำนวยความสะดวกทางวัฒนธรรมการดำเนินการให้มีการร่วมมือในการดำเนินการอย่างกว้างขวาง การส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมทุกระดับ การส่งเสริมวัฒนธรรมอันเป็นส่วนร่วมของชาติ (งานประเพณีและเทศกาลต่างๆ) การอุปถัมภ์ศิลปินและการทำให้ผลงานหรือกิจกรรมทางวัฒนธรรมมีคนรู้จักแพร่หลาย

2. การทำนุบำรุง (Preservation) คือการปกป้องและสงวนรักษานุสาวรีย์และแหล่งประวัติศาสตร์ การจัดตั้งและการบำรุงรักษหอสุมุด หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ และสถานที่รวบรวมศิลปวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อการสงวนรักษาและการบันทึกหลักฐานทางศิลปวัฒนธรรมที่กำลังจะสูญหาย การสงวนรักษาผลงานและการแสดงของศิลปินที่มีชื่อเสียง เช่น นักร้อง นักแสดง และนักดนตรี เป็นต้น หายการสงวนรักษาผลงานและการแสดงของศิลปินที่มีชื่อเสียงเช่น นักร้อง นักแสดง และนักดนตรี เป็นต้น

3. การแพร่กระจาย (Diffusion) คือการแบ่งและจัดสรรเนื้อหาที่ในหนังสือพิมพ์และวารสาร สำหรับผลงานทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า การแบ่งการจัดสรรเวลาของรายการวิทยุและโทรทัศน์สำหรับเรื่องวัฒนธรรม การจัดพิมพ์หนังสือออกเผยแพร่ การนำเรื่องวัฒนธรรมเข้าสู่หลักสูตรและวิชาเรียนในสถานศึกษา การจัดนิทรรศการ การจัดให้มีการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมในสิ่งก่อสร้างต่างๆ เช่น ภาพผนังและการออกแบบที่เป็นวัฒนธรรม

4. การเสริมสร้างความเข้าใจและความซาบซึ้ง (Satisfaction) คือ การเพิ่มความสามารถในการอ่านหนังสือของประชาชน การลดจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือ การส่งเสริมการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาภาคบังคับให้สูงขึ้น จัดให้มีวิชาศิลปะแขนงต่างๆ ในโรงเรียนการสอนวิชาศิลปะทางโทรทัศน์ สนับสนุนการมีห้องหนังสือในครัวเรือน เพิ่มจำนวนผู้ยืมหนังสือโดยการจัดห้องสมุดสาขาหรือห้องสมุดเคลื่อนที่ ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การปรับปรุงการท่องเที่ยวและกิจการโรงแรมสำหรับผู้มีรายได้น้อย

5. การเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตยทางวัฒนธรรม (Empowerment) คือ การกระจายอำนาจและการตัดสินใจในเรื่องวัฒนธรรมให้ภูมิภาคและท้องถิ่นตามความเหมาะสม การจัดตั้งองค์กรระดับภูมิภาคและท้องถิ่น พร้อมด้วยทรัพยากรสำหรับการพัฒนาวัฒนธรรม มีกิจกรรมส่งเสริมและช่วยเหลือหน่วยงานอาสาสมัครระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ช่วยเหลือให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรู้ส่วนเห็นและร่วมมือในกิจกรรมวัฒนธรรม

6. การเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตยทางวัฒนธรรม (Social Justice) คือการรวบรวมและจัดพิมพ์และเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการทางกิจกรรมวัฒนธรรมของประชาชน การกำจัดช่องว่าง และความแตกต่างทางเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้โอกาสชนกลุ่มน้อยมีส่วนร่วมในกิจกรรมวัฒนธรรม และการช่วยเหลืองานวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยมีส่วนร่วมรู้เห็น และร่วมมือในกิจกรรมวัฒนธรรม และการช่วยเหลืองานวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย

7. การจัดการศึกษาเพื่อวัฒนธรรม (Education) คือการเพิ่มเนื้อหาสาระทางวัฒนธรรม ในหลักสูตรจัดสรรอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกให้เพียงพอ สำหรับการศึกษและการฝึกอบรมทางศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมกิจกรรมศิลปะของเยาวชน

8. การดำรงไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานของวัฒนธรรม คือการจัดกิจกรรมหรือ ดำเนินการให้ประชาชนรักษาไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานของความดีงามทางวัฒนธรรมด้วยการจัด ประกวดการแข่งขันและวิธีการอื่นๆ รวมทั้งการป้องกันสิ่งเลวร้ายไม่ให้เข้ามาบ่อนทำลายความดีงาม แลเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้วัฒนธรรมนั้นดำรงอยู่และเจริญยิ่งขึ้น

9. การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชาติ (International Relations) คือการจัด กิจกรรมหรือดำเนินการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับนานาประเทศ ส่งเสริมการศึกษาภาษาต่างประเทศ และวรรณกรรมต่างชาติ รวมทั้งศึกษาภาษาไทยและวรรณกรรมของชนเผ่าไทยในประเทศต่างๆ แลกเปลี่ยนกิจกรรมและบุคลากรทางวัฒนธรรม สนับสนุนให้มีการศึกษาวัฒนธรรมของชาติอื่น เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชาติ

10. การสร้างสรรค์วัฒนธรรม (Creation) กล่าวคือวัฒนธรรมที่เจริญก้าวหน้าและ เรียกว่ามีการพัฒนานั้น จะต้องมีการสร้างสรรค์ การคิดค้น และการพัฒนาวัฒนธรรมเก่าๆ ให้เกิดประโยชน์ และเหมาะสมกับสังคมปัจจุบันและอนาคตอย่างต่อเนื่อง อาทิ มีการสร้างสรรค์งานใหม่ ทางศิลปะ การคิดค้นวิจัยเรื่องราวต่างๆของวัฒนธรรมมีการประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ใหม่ และการ พัฒนาของที่เคยใช้แต่เดิมให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

11. การปรับปรุงวัฒนธรรมไทยในชีวิตประจำวัน (Daily Life) คือ การปรับปรุงวิถี ชีวิตประจำวัน เช่น อาหาร เสื้อผ้าสุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม เครื่องอำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภค รวมทั้งการบริการอนามัยการเพิ่มพูนสิ่งที่ดีงาม สิ่งบันเทิงในชีวิตประจำวันให้แก่ ประชาชน การจัดระบบและสิ่งแวดล้อมในสำนักงาน โรงแรมและสถานที่ประกอบการต่างๆ ให้เรียบร้อยสวยงามมีความเพียงพอทั้งในคนปริมาณ

สรุปได้ว่า การธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทำได้โดยการอนุรักษ์วัฒนธรรม ด้วยกระบวนการต่างๆดังนี้ การส่งเสริมและสนับสนุน การทำนุบำรุง การเสริมสร้างความเป็น ประชาธิปไตยทางวัฒนธรรม การจัดการศึกษาเพื่อวัฒนธรรม การดำรงไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐาน ของวัฒนธรรม การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชาติ การสร้างสรรค์วัฒนธรรมและการปรับปรุง วัฒนธรรมไทยในชีวิตประจำวัน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลทางสังคม (Social Influence)

เนื่องจากนักแสดงละครโทรทัศน์คือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้ชมในการแสดงออกตามบท ละครในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการดำเนินชีวิตประจำวันทั้งด้านการแต่งกาย กิริยาท่าทางและอวัจนภาษา ที่ใช้ในการแสดง จึงเสนอแนวคิดอิทธิพลทางสังคม เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นดังนี้

1 ความหมายของอิทธิพลทางสังคม

นักวิชาการให้ความหมายของอิทธิพลทางสังคมไว้หลากหลายดังนี้

Venkatesh et al. (2003) อ้างถึงใน ภาณุวัฒน์ กองราช (2554) กล่าวว่า อิทธิพลทางสังคมเป็นระดับที่แต่ละบุคคลให้ความสำคัญในเรื่องนั้นๆ ว่ามีบทบาทมากน้อยเพียงไร

Friedkin and Johnsen (1990) ให้ความหมายอิทธิพลทางสังคมว่าเป็นความคิดเห็นหรือการกระทำต่างๆ ที่ได้รับผลจากคนอื่นส่งผลให้มีการทำตาม คล้อยตามหรือมีผลต่อการตัดสินใจ

ทิพย์วัลย์ สุทิน (2551) กล่าวว่าอิทธิพลทางสังคมคือการกระทำโดยคนหนึ่งหรือหลายคน เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือความคิด ความรู้สึกของคนอื่น

สรุปได้ว่า อิทธิพลทางสังคม หมายถึง การกระทำโดยคนหนึ่งหรือหลายคนที่มีการแสดงความคิดเห็นหรือการกระทำต่างๆ ที่จะส่งผลต่อคนอื่นและอาจส่งผลให้มีการทำตาม คล้อยตามหรือมีผลต่อการตัดสินใจเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือความคิดของคนอื่นๆ

2. ประเภทของอิทธิพลทางสังคม

ทิพย์วัลย์ สุทิน (2551) กล่าวถึง ประเภทของอิทธิพลทางสังคมสามารถแบ่งได้ ดังนี้

2.1 การชักจูงใจ (Persuasion) เป็นตัวกำหนดประเภทของการสื่อสารเฉพาะในเรื่องของการเปลี่ยนใจ ความคิดหรือความเชื่อของบุคคล รวมทั้งมีการเปลี่ยนพฤติกรรมด้วย ผู้ไปชักจูงใจคนอื่นต้องพยายามที่จะทำให้ข้อคิด หรือข้อโต้แย้งที่เสนอไปสมเหตุสมผลให้น่าเชื่อถือที่สุด แต่มักจะซ่อนความไม่ถูกต้องบางอย่างเอาไว้ ด้วยการชักจูงใจเป็นวิธีการใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่นแบบง่ายที่สุด นักจิตวิทยาได้ศึกษาวิธีการชักจูงใจแล้วสำเร็จ มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ

2.1.1 คุณลักษณะของผู้ชักจูงใจ ในการรวบรวมผลงานวิจัยต่างๆ ของนักจิตวิทยาสังคม พบว่า ผู้สื่อสารที่มีคุณลักษณะมีเสน่ห์ (Attractive) หมายถึง มีรูปร่างหน้าตาดี กิริยาอาการ น่าชม และแต่งตัวดี ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกชอบ มีผลในทางบวกสำหรับผู้ฟัง รวมถึงมีการนำเสนอที่ดี (Style) กล่าวคือ กระบวนการพูด การเขียน การแสดงตัว คนที่พูดเร็วไม่มีตะกุกตะกักเป็นคนที่ทำให้ผู้ฟังคิดว่าเขาเป็นคนมีความรู้ในเรื่องที่พูดนั้นจริง ออกอากัปกิริยาสุภาพ และใช้อวัจนภาษา (Nonverbal Language) ได้อย่างมี ประสิทธิภาพมักจะทำให้ผู้รับสารเชื่อถือในสิ่งที่เขานำเสนอและมีความน่าเชื่อถือ (Credibility) พร้อมกับชำนาญในเรื่องนั้นจริง (Expertise) หรือเป็นคนที่มีประวัติที่น่าเชื่อถือในความซื่อตรงไม่หลอกลวงใครมาก่อน ไม่ใช่คนที่ทำอะไรเพื่อตนเอง (Trustworthiness)

2.1.2 เนื้อหาของข้อเสนอ ควรเสนอเนื้อหาในการชักจูงให้เป็นแบบมีข้อเสนอ 2 ด้าน คือ ทั้งด้านที่เราต้องการเสนอ ซึ่งเราต้องให้เหตุผลสนับสนุน และอีกด้านหนึ่ง ซึ่งเราไม่ต้องการ เราต้องให้เหตุผลสนับสนุนเหมือนกัน แต่เราจะเสนอข้อโต้แย้งเหตุผลสนับสนุนดังกล่าวไปด้วย ควรทำให้ข้อเสนอของเราเป็นสิ่งที่เร้าอารมณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอารมณ์กลัวหรือกังวล เช่น ให้ทราบว่ เมื่อไม่ทำตามข้อเสนอของเราแล้วสิ่งที่ไม่ดี อะไรบ้างจะเกิดขึ้นกับเขาและถ้าตัดสินใจจะรับข้อเสนอที่เราชักจูงใจ เราจะแนะนำให้เขาทำอะไรบ้าง แต่อย่าขูให้กลัวจนเกินไปจะเป็นการทำให้เกิดอารมณ์กลัว จนไม่รับการสื่อสาร นอกจากนั้นต้องพยายามวิเคราะห์ความต้องการของผู้รับสารให้ชัดเจน และพยายามทำให้เขาเห็นว่า ข้อเสนอของเรานั้นตอบสนองความต้องการของเขาได้อย่างไร ต้องพยายามสื่อสารไปในระดับที่ผู้รับสารเข้าใจได้ใช้ภาษา และวิชาการที่สามารถสื่อสารกับประเภทของผู้ฟังได้ดี ต้องรู้ว่าผู้ฟังที่เราจะสื่อสารด้วยนั้น เป็นผู้ฟังประเภทไหน เช่น เราจะสื่อสารกับนักเรียน

มัธยมต้น เราก็ต้องใช้คำพูดหรือท่าทางที่ออกแนววัยรุ่น รู้ว่าผู้ฟังเราควรชอบแนวไหนก็เลือกเนื้อหาหรือนำเสนอแนวนั้นในด้านบวกได้ดี เป็นต้น

2.2 การคล้อยตาม (Conformity) เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เข้ากับมาตรฐานหรือความเชื่อ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปอาจกล่าวได้ว่า ให้เข้ากับบรรทัดฐาน (Norms) ของกลุ่มปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการคล้อยตามนั้นคือแรงกดดันจากกลุ่ม ดังจะเห็นได้จากตัวอย่าง การที่เด็กเยาวชนมักจะต้องคล้อยตามกลุ่มเพื่อนของตนเองเป็นอย่างมาก ยิ่งกลุ่มเพื่อนมีความคิดเหมือนกันมากเท่าไร ยิ่งมีอิทธิพลทำให้คนในกลุ่มนั้นต้องคิดคล้อยตามมากขึ้นเท่านั้น สำหรับคนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน อาจจะมีบางคนที่ไม่ยอมคล้อยตาม (Non-Conformity) ซึ่งเราจะพบเห็นอยู่เสมอในกลุ่มพวกที่ไม่ยอมคล้อยตามนี้ยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.2.1 ประเภทแรกคือ พวกไม่คล้อยตามแล้วยังต่อต้านอีกด้วยเรียกว่า พวกต่อต้านการคล้อยตาม (Counter conformity) ได้แก่ คนที่ชอบต่อสู้กับกฎเกณฑ์กติกาของกลุ่ม

2.2.2 ประเภทที่สองคือ พวกที่เป็นตัวของตัวเอง (Independence) ซึ่งถึงแม้จะไม่คล้อยตาม แต่ก็ไม่ต่อต้าน และผลักดันตนเองออกไปจากกลุ่ม คงทำตัวอยู่ในกลุ่มแบบไม่ยุ่งกับใครและใครอย่ามายุ่งกับเรา

2.3 การยอมทำตาม (Compliance) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้น เนื่องมาจากการได้รับคำขอร้องจากผู้อื่นให้กระทำสิ่งที่ใจจริงไม่อยากจะทำ แต่ปฏิเสธไม่ได้จะด้วยความเกรงใจและรู้ตนเองอยู่ตลอดเวลาหรือไม่ก็ตามหรือหลวมตัวไปปรับทำอย่างไม่รู้ตัวก็ได้

2.4 การเชื่อฟัง (Obedience) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลยอมทำตามคำสั่งของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า ตัวอย่างเช่น นักเรียนเชื่อฟังครู ลูกเชื่อฟังพ่อแม่ และลูกน้องเชื่อฟังเจ้านาย ฯลฯ เป็นต้น โดยทั่วไปผู้ที่ออกคำสั่งต้องเป็นผู้ที่อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งควบคุมการกระทำของผู้ที่จะรับคำสั่งได้ และผู้ออกคำสั่งต้องสามารถหาวิธีที่ทำให้คำสั่งที่วางนั้นบังเกิดผลในทางปฏิบัติให้ได้

สรุปได้ว่า อิทธิพลของนักแสดงโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชนซึ่งเกิดจากอิทธิพลทางสังคมในการชมโทรทัศน์และมีการยอมรับชื่นชอบดารานักแสดงละครโทรทัศน์ ทั้งนี้เพราะเยาวชนในปัจจุบันมีการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยเฉพาะเฟซบุ๊กและอินสตาแกรม เพื่อติดตามนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบ รวมทั้งมีกลุ่มคนที่เป็นแฟนคลับของนักแสดงสร้างเพจเฟซบุ๊กและเป็นแอดมินดูแลเพจในการนำเสนอเรื่องราวและรูปภาพในชีวิตประจำวันที่เป็นส่วนตัวของนักแสดงเหล่านั้นเพื่อให้กลุ่มคนที่ชื่นชอบได้เข้ามาดลัดลัด ติดตามเป็นจำนวนมาก

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และการตีความ

การที่นักแสดงมีอิทธิพลต่อผู้ชมได้มากน้อยเพียงใดและเป็นไปในทิศทางบวกหรือลบ ปัจจัยหนึ่งที่มีผลคือเรื่องของการรับรู้และตีความ ดังนั้นการอธิบายการที่เยาวชนและผู้ชมรับรู้และตีความสามารถอธิบายโดยใช้ทฤษฎีต่างๆ ดังนี้

1. ทฤษฎีการเลือกเปิดรับสื่อ (Media Selection Theory)

การเปิดรับสื่อเปรียบเสมือนการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เพื่อไปสู่การรับรู้สิ่งใหม่ในการใช้สื่อนั้นผู้รับสารจะใช้สื่อใดก็ตามจะมีการเลือกและการแสวงหา เพื่อให้สามารถตอบสนอง

ความต้องการของตนได้ โดยมีทฤษฎีกระบวนการเลือกสรรข่าวสาร (Selective Exposure) ซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสาร ในการรับรู้สื่อของมนุษย์ ประกอบด้วยการกลั่นกรอง 4 ชั้น ดังนี้ (Klapper (1960) อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ (2543)

1.1 การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) หมายถึง แนวโน้มของคนเราที่จะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความในใจที่มีอยู่เดิม รวมทั้งความพยายามหลีกเลี่ยงไม่สื่อสารในสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ ความเข้าใจของตน หรือทัศนคติที่มีอยู่เดิม

1.2 การเลือกรับรู้ (Selective Perception) หลังจากที่บุคคลเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว บุคคลก็จะเลือกรับรู้หรือเลือกตีความหมายของสารนั้นตามทัศนคติ ประสบการณ์ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง สภาวะร่างกายหรือสภาวะอารมณ์ในขณะนั้น ดังนั้นบุคคลมักจะบิดเบือนข่าวสารให้มีทิศทางเป็นที่พอใจของตน

1.3 การเลือกจดจำ (Selective Retention) เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำเนื้อหาสาระของข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ฯลฯ เข้าไว้เป็นประสบการณ์ของตนเอง เพื่อจะนำไปใช้ในโอกาสต่อไปด้วยและมักจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจ เรื่องที่ขัดแย้งหรือเรื่องที่ค้านกับความคิดของตนเอง ดังนั้นการเลือกจดจำเนื้อหาของสารที่ได้รับเท่ากับเป็นการช่วยเสริมให้ทัศนคติ หรือความเชื่อเดิมของผู้รับสารให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้นและเปลี่ยนแปลงยากขึ้น กล่าวคือความพร้อมที่จะจดจำสารของผู้รับสารจึงมักเกิดขึ้นกับคนที่พร้อมจะเข้าใจ และพร้อมที่จะลืมสำหรับคนที่ไม่พร้อมจะเข้าใจ

1.4 การเลือกมีปฏิกริยา (Principle of selective action) ในท้ายที่สุดคนทุกคนก็ได้มีปฏิกริยาอย่างเดียวกันต่อข่าวสารชิ้นเดียวกัน นี่เป็นปรากฏการณ์ที่เราคุ้นชินกันอยู่แล้วในชีวิตประจำวัน และการมีปฏิกริยาก็คือเป็นข้อสรุปสุดท้ายที่ต่อเนื่องมาจากการให้ความสนใจการรับรู้ และการจดจำ

สรุปได้ว่า การที่นักแสดงมีอิทธิพลต่อผู้ชมได้มากน้อยเพียงใดและเป็นไปในทิศทางบวกหรือลบปัจจัยหนึ่งที่มีผลคือเรื่องของการรับรู้ของผู้ชม โดยมีทฤษฎีกระบวนการเลือกสรรข่าวสารที่อธิบายในการรับรู้สื่อของมนุษย์ ประกอบด้วยการกลั่นกรอง 4 ชั้นคือ การเลือกเปิดรับ การเลือกรับรู้ การเลือกจดจำและการเลือกมีปฏิกริยา

2. แนวคิดและทฤษฎีการเลียนแบบ (The Imitation Theory)

ชนิตวสธรณ์ ตริวิทยาภูมิ (2544) กล่าวว่ากระบวนการเลียนแบบคือการที่บุคคลทำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือนำพฤติกรรมของกลุ่มอ้างอิงมาดัดแปลงใช้การเลียนแบบเกิดขึ้น เพราะผู้เลียนแบบเห็นว่าจะไปสู่ผลในทางบวกแต่หากการเลียนแบบจะทำให้เกิดผลในทางลบก็จะทำการหลีกเลี่ยง คนเราจะมีแนวความคิดของตนเองอยู่และจะอาศัยแนวความคิดของตนเองนั้นมาเป็นตัวกำหนด แนวทางการปฏิบัติตัวซึ่งจะส่งผลไปยังพฤติกรรมการบริโภคของตนเองอีกด้วย แนวความคิดของตนเองนั้นเกิดขึ้นโดยอาศัยการยึดเป้าหมายไว้กับสิ่งที่ต้องการจะเป็นหรือเรียกว่าตัวตนในอุดมคติ ความแตกต่างระหว่างตัวตนในอุดมคติกับตัวคนที่แท้จริงจะเป็นเป้าหมายที่คนเราพยายามปรับปรุงตัวให้เป็นไปตามตัวตนในอุดมคติที่ตั้งไว้ การกำหนดตัวตนในอุดมคติที่ได้จากความคิดและพฤติกรรมของแต่ละบุคคลหรืออาจประเมินตัวตนในอุดมคติกับกลุ่มอ้างอิงของแต่ละบุคคลเช่น ดารา นักแสดง บุคคลที่ให้ความเคารพ กลุ่มเพื่อนฝูง ฯลฯ และลอกเลียนแบบพฤติกรรม

ความคิด ทักษะของกลุุ่มอ้างอิงได้ ซึ่งการเลียนแบบกลุุ่มอ้างอิง เป็นการกระทำที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมอย่างมาก

ประเภทของการเลียนแบบ จากการวิจัยสามารถแบ่งประเภทของการเลียนแบบ (ชนิตวสรณ์ ตรีวิทยาภูมิ, 2544) ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การเลียนแบบชนิด Over Modeling คือการเลียนแบบที่เห็นต้นแบบที่เป็นตัวบุคคล จริง ๆ เช่น พนักงานขายกำลังทำการสาธิตสินค้าหรือโฆษณาตามโทรทัศน์ หรือวิดีโอในร้านค้า การเลียนแบบมี 3 รูปแบบ คือ

1.1 การทำให้เกิดปฏิกิริยาแบบใหม่ที่ยังไม่เคยเรียนรู้มาก่อน เช่น การเอาทีวีมาตั้งโฆษณาสินค้าใหม่ภายในซูเปอร์มาร์เก็ต ผู้บริโภคที่เห็นโฆษณาอันนี้จะมีแนวโน้มไปเลือกสินค้ายี่ห้อใหม่นี้มาลองใช้ ซึ่งการสร้างปฏิกิริยาแบบใหม่ต่อผู้บริโภคและทำให้ผู้บริโภคทำการเลียนแบบจะมีประโยชน์ต่อผู้บริโภค โดยจะเป็นการเพิ่มข่าวสารผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้บริโภค พัฒนาผู้บริโภคให้สามารถใช้สินค้าได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสุดท้ายการทำให้ผู้บริโภคเกิดปฏิกิริยาใหม่ๆ ยังอาจช่วยพัฒนาพฤติกรรมซื้อสินค้าของผู้บริโภคได้ เช่น การที่พนักงานขายสินค้าสอนให้รู้วิธีเลือกสินค้าที่มีคุณภาพ เป็นต้น

1.2 การยับยั้งปฏิกิริยาตอบที่ไม่พึงปรารถนา เช่นเรารู้ว่ากลุุ่มวัยรุ่นมีค่านิยมในการเลียนแบบดารานักร้องที่พวกเขาชื่นชอบ เราจึงนำดารานักร้องเหล่านี้มาณรงค์ต่อต้านการใช้ยาเสพติด ซึ่งเมื่อวัยรุ่นเห็นว่า กลุุ่มอ้างอิงของพวกเขาจริงจัง และไม่ใช้ยาเสพติดก็จะการเลียนแบบพฤติกรรมโดยจะหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติด เป็นต้น

1.3 การอำนวยความสะดวกแก่ปฏิกิริยาตอบที่ผู้บริโภคปรารถนา เพราะการโฆษณาจะสื่อสารให้กับผู้บริโภคทราบว่าใครเป็นผู้ใช้สินค้านั้นในสถานการณ์นั้นๆ ได้ผลลัพธ์อย่างไร

2. การเลียนแบบชนิด Covert Modeling คือการที่ผู้บริโภคเลียนแบบพฤติกรรมที่เรากำหนดให้โดยไม่มีการแสดงพฤติกรรมจริงไม่มีการแสดงผลของพฤติกรรม แต่จะใช้การแจ้งให้ผู้บริโภคนึกภาพ (image) พฤติกรรมของตนแบบในสถานการณ์ต่างๆ และการรับผลจากพฤติกรรมนั้นๆ

ทั้งนี้จากที่กล่าวมากระบวนการเรียนรู้จากแม่แบบในลักษณะของการเลียนแบบ จะนำไปสู่การสร้างค่านิยมทางศีลธรรมของเยาวชนและรูปแบบทางสังคม (Social model) แม่แบบจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้มากเมื่อบุคคลได้เห็นแม่แบบก็สามารถรับรู้สัญลักษณ์ของการกระทำและสามารถแสดงพฤติกรรมนั้นได้เหมาะสม Albert (1986) ได้นำเสนอว่ากระบวนการเรียนรู้จากแม่แบบนี้้อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation Learning) ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ประการคือ

1. กระบวนการให้ความสนใจ (Attention Process) ลักษณะของแม่แบบและการแสดงออกของแม่แบบที่จะช่วยให้บุคคลเกิดความสนใจ คือ มีความคล้ายคลึงกับผู้สังเกตในเรื่องเพศเชื้อชาติ ทักษะดี ชื่อเสียงความสามารถ

2. กระบวนการจำ (Retention Process) การจำรายละเอียดต่างๆ ของพฤติกรรมของแม่แบบได้ก็จะสามารถลอกเลียนแบบได้ดังนั้น การเสนอแม่แบบโดยการให้มีการใช้คำพูดและการเสนอแม่แบบให้เป็นเรื่องราว จะเป็นตัวชี้แนะให้ผู้สังเกตระลึกถึงพฤติกรรมของแม่แบบได้ง่ายขึ้นเมื่อได้รับสิ่งเร้าที่เหมือนหรือคล้ายแม่แบบกระตุ้น

3. กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction Process) เป็นการถ่ายโยงจากความสนใจและจากแม่แบบมาเป็นการแสดงพฤติกรรมเลียนแบบ

4. กระบวนการจูงใจ (Motivation Process) บุคคลจะแสดงพฤติกรรมลอกเลียนแบบแม่แบบหรือไม่นั้นเกิดจากการเรียนรู้จากการสังเกตแม่แบบ ถ้าพฤติกรรมของแม่แบบได้รับผลที่พึงพอใจหรือสามารถหลีกเลี่ยงสิ่งเร้าไม่พึงพอใจแนวโน้มที่บุคคลจะเลียนแบบพฤติกรรมของตัวเองก็ส่งผล เพราะคาดหวังว่าจะได้รับผลดังเช่นเดียวกับที่ตัวแบบได้รับ

ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธินและคณะ, 2557) เชื่อว่าคนเราสามารถเรียนรู้จากคนอื่นได้โดยผ่านกระบวนการเลียนแบบโดยเสนอความคิดเกี่ยวกับกฎของการเลียนแบบ ซึ่งกฎนี้มี 3 ประการ คือ

1. กฎของความใกล้ชิด (The Law of Imitation of Close contact) กฎนี้อธิบายบุคคลมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบแพชชั่นหรือพฤติกรรมของคนรอบข้าง Tarde เชื่อว่าสังคมที่บุคคลขาดความรู้ความเข้าใจจะเริ่มต้นที่จะเลียนแบบกันมากขึ้น และระบอบที่สื่อมวลชนจะมีบทบาทสำคัญในการแพร่กระจายข้อมูลบุคคลจะคัดลอกแต่ละรูปแบบอื่นๆ ของลักษณะพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่พวกเขาได้เรียนรู้จากการผ่านสื่อ

2. กฎการเลียนแบบผู้ที่เหนือกว่าโดยผู้ที่ด้อยกว่า (The Law of Imitation of Superior by Inferior) กฎนี้อธิบายว่าการเลียนแบบบุคคลที่ร่ำรวยกว่าหรือมีประสบการณ์มากกว่าเป็นค่านิยมที่ถูกต้อง เมื่อบุคคลที่อยู่ในหมู่คนยากจนพยายามที่จะเลียนแบบผู้มั่งคั่งหรือคนที่มีสถานะสูงกว่า แต่ด้วยกำลังฐานะของตนเองมีไม่พอ จึงก่ออาชญากรรมกรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เท่าเทียมบุคคลที่ต้องการเลียนแบบ

3. กฎของการแทรก (The Law of Imitation of Insertion) กล่าวคือพฤติกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมเก่า

สรุปได้ว่า พฤติกรรมการเลียนแบบมีได้ในทุกสังคมจากทฤษฎีการเลียนแบบจะเห็นได้ว่ามีทั้งแบบที่เป็นบุคคลและต้นแบบที่เป็นข้อมูลจากสื่อมวลชน ซึ่งสอดคล้องกับสภาวะปัจจุบันที่พัฒนาการด้านการสื่อสารมวลชน และสื่อสังคมออนไลน์มีพัฒนาการก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแทบทุกเพศทุกวัยที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและข้อมูลต่างๆ จำเป็นต้องได้รับการกลั่นกรองด้วยวิจารณญาณ เพราะกลุ่มวัยเด็กและวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่ยังขาดวุฒิภาวะในการใช้วิจารณญาณรับชมละครโทรทัศน์ และการใช้โซเชียลมีเดียต่างๆ ดังนั้นถ้ามีความชื่นชอบในตัวนักแสดงคนใดก็จะมีพฤติกรรมเลียนแบบทั้งการแต่งกาย การใช้กิริยาท่าทาง คำพูด ภาษาที่ใช้ โดยวัยรุ่นส่วนใหญ่จะคอยติดตามนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับละครโทรทัศน์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแสดงละครโทรทัศน์ มีดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแสดงละครโทรทัศน์

ละครโทรทัศน์เป็นการสร้างเรื่องราว สร้างเหตุการณ์และสร้างจินตนาการขึ้น เพื่อให้เป็นที่น่าสนใจ ละครโทรทัศน์ที่น่าเสนอนำเสนออยู่ทั่วไปอาจเป็นเรื่องราวสั้นๆ หรืออาจมีความยาวเรื่องราวของคนหลายช่วงอายุก็ได้ เรื่องราวของละครโทรทัศน์มีอยู่หลายประเภท เช่น ละครชีวิต ละคร

สืบสวน ละครสะท้อนใจ ละครประวัติศาสตร์ ละครตลก ละครผจญภัย เป็นต้น (เมทินี ทองศรีเกตุ, 2552)

ประเภทของละครโทรทัศน์

ปนัดดา ธนสถิต (2531) สรุปไว้ว่าละครโทรทัศน์แบ่งเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. Dramatic Specials เป็นละครสั้นที่สรุปเรื่องราวจบภายในตอนเดียวที่ใช้เวลาแสดงประมาณ 60-120 นาที และมักจะออกอากาศเป็นรายการสุดท้ายของสถานีอาจจะเสนอในโอกาสพิเศษหรือเสนอเป็นรายเดือนไม่มีกำหนดแน่นอน อาจจะเป็นละครแนวชีวิต ละครประวัติศาสตร์ หรือละครเพลง โดยเฉพาะในปัจจุบันมักจะนำเสนอละครในรูปแบบนี้ เพื่อประชาสัมพันธ์ผลงานเพลงของนักร้องในค่ายเพลงต่างๆ หรือละครเนื่องในโอกาสวันสำคัญต่างๆ เช่น วันกองทัพไทย เป็นต้น

2. TV Series เป็นละครสั้นที่สรุปเรื่องราวจบในตอน ภายใน 30 หรือ 60 นาที ออกอากาศเป็นประจำทุกสัปดาห์ซึ่งเนื้อหาหลักของตัวละครจะเป็นแนวเดียวโดยตลอดและผู้แสดงชุดเดียวโดยตลอดและจะมีดารารับเชิญสลับกันเข้ามา ทำให้เกิดเหตุการณ์สนุกสนาน น่าติดตาม ผู้ชมไม่จำเป็นต้องดูประจำสัปดาห์ก็จะสามารถเข้าใจเรื่องราวในแต่ละตอนได้ ลักษณะของบทละครประเภทนี้จะมีเนื้อหาค่อนข้างกระชับและมีการสรุปจบท้ายบทที่หักมุมจนทำให้ผู้ชมเกิดความประทับใจและอยากติดตามตอนต่อไปในสัปดาห์

3. Serials เป็นละครเรื่องยาวหลายตอนจบ ซึ่งเรื่องราวดำเนินติดต่อกันไปโดยใช้ผู้แสดงชุดเดียวกันตลอด ความยาวตั้งแต่ 8 ตอนจบไปขึ้นไปถึง 100 ตอนจบอาจใช้เวลาแสดงตอนละ 30 หรือ 60 นาที ออกอากาศเป็นประจำทุกสัปดาห์ หรือ 2 - 3 วันต่อสัปดาห์ หรือเป็นประจำทุกวันในเวลาเดียวกัน ละครโทรทัศน์ในรูปแบบนี้สืบทอดมาจากละคร “Soap Opera” ของวิทยุอเมริกัน ได้แก่ ละครที่ออกอากาศช่วงหลังข่าวภาคค่ำ เป็นต้น

4. Mini Series เป็นละครหรือภาพยนตร์โทรทัศน์ที่ผลิตเป็นเรื่องยาวตั้งแต่ต้นจนจบมากกว่า 3 ชั่วโมงขึ้นไป จึงจำเป็นต้องแบ่งเวลาออกอากาศเป็น 2 ภาค หรือบางเรื่องอาจมีความยาวมากถึง 6 ชั่วโมง หรือมากกว่านั้นก็อาจออกอากาศฉายครั้งละ 1 ชั่วโมงก็ได้ และออกอากาศติดต่อกันในเวลาเดียวกันในวันต่อไป หรือสัปดาห์ต่อไปเรื่อยๆ จนจบหรือมักจะออกอากาศตั้งแต่ 2-8 ตอนจบ สำหรับในเมืองไทยละครแบบ Mini Series ยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก เนื่องจากดำเนินเรื่องเร็วจนถ้าพลาดการติดตามก็อาจไม่เข้าใจและไม่คุ้มต่อการลงทุนที่ผ่านๆ มาก ก็ได้แก่ เรื่องมหาเวสสันดรชาดก ซึ่งมีขนาดค่อนข้างยาว

5. Anthology Series เป็นลักษณะละครอีกแบบหนึ่งซึ่งแตกต่างจากละครทั่วไป คือจะเป็นเรื่องจบในตอน แต่ตัวแสดงและเนื้อเรื่องจะแตกต่างกันไป แต่แนวของเรื่องทุกเรื่องจะเป็นไปในทำนองเดียวกัน เช่น แนวเรื่องเกี่ยวกับเรื่องราวลึกลับสยองขวัญ แนวเรื่องเกี่ยวกับตำนาน แนวเรื่องเกี่ยวกับเทพนิยาย

6. Situation Comedy เป็นละครโทรทัศน์ประเภทตลกขบขัน หรือเสียดสีสังคม ลักษณะการออกอากาศจะออกอากาศเป็นประจำทุกสัปดาห์ หรือทุกวันในเวลาเดียวกัน มักจะมีความยาวตอนละ 30 นาที ลักษณะเป็น Small one-act play ละครประเภทนี้อาจจะจัดแสดงสดทั้งในห้องส่งพร้อมทั้งอัดเทปไปด้วย และมักจะแสดงให้ผู้ชมชมในห้องส่งด้วย ละครประเภทนี้จึงมักไม่ใช้ฉากมากนัก อาจจะเพียง 2-3 ฉาก ใน 1 ตอนมีผู้แสดงหลักๆ เพียง 2-3 คนเท่านั้น และผู้แสดงจะเป็นชุดเดียวกัน

โดยตลอดเป็นการสร้างสถานการณ์ผูกเรื่องให้ที่ความตลกขบขัน มักจะทำเป็นเรื่องในครอบครัว ผัวเมียหรือเป็นเรื่องของพ่อแม่ลูก ญาติพี่น้อง หรือเพื่อนบ้านเสียเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดครอบครัว โทรทัศน์ขึ้น ซึ่งเป็นครอบครัวของตัวละครโทรทัศน์ที่คนดูรู้จัก และชื่นชอบกันดีสำหรับละครไทย ได้นำลักษณะบางอย่างของ Sit com เมืองนอกมาใช้ เช่น เป็นละครตลกที่มีตัวละครน้อย ฉากน้อย และถ่ายทำในห้องส่ง

สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์ในปัจจุบันที่นำเสนออยู่ทั่วไปอาจเป็นเรื่องราวสั้นๆ หรือ อาจมีความยาว เรื่องราวของคนหลายช่วงอายุก็ได้ เรื่องราวของละครโทรทัศน์มีอยู่หลายประเภท เช่น ละครชีวิต ละครสืบสวน ละครสะท้อนใจ ละครประวัติศาสตร์ ละครตลก ละครผจญภัย เป็นต้น แต่กระแสนิยมในปัจจุบันนี้ วัยรุ่น มักนิยมดูหนังเป็นแนวแบบSerials เป็นละครเรื่องยาวหลายตอนจบ ซึ่งเรื่องราวดำเนินติดต่อกันไปโดยใช้ผู้แสดงชุดเดียวกันตลอด ความยาวตั้งแต่ 8 ตอนจบไปถึง 100 ตอนจบ อาจใช้เวลาแสดงตอนละ 30 หรือ 60 นาที ออกอากาศเป็นประจำทุกสัปดาห์ หรือ 2-3 วัน ต่อสัปดาห์หรือเป็นประจำทุกวันในเวลาเดียวกัน ละครโทรทัศน์ในรูปแบบนี้สืบทอดมาจากละคร “Soap Opera” ของวิทยุอเมริกัน ได้แก่ ละครที่ออกอากาศช่วงหลังข่าวภาคค่ำ เป็นต้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชน

ละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชนหมายถึงละครโทรทัศน์ที่เน้นตัวละครที่เป็นเยาวชนและ วัยรุ่น แต่ก็มีตัวละครผู้ใหญ่ด้วย มุ่งองค์ประกอบของละครโทรทัศน์โดยทั่วไปเป็นละครที่ให้เห็นวัยรุ่น ที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่และเผชิญกับประเด็นที่เป็นจริงของเยาวชน เช่น การคบเพื่อน การเข้ากลุ่ม เป็นต้น ตัวอย่างละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชน เช่น เรื่อง น้ำพุ บทประพันธ์โดย สุวรรณีสุคนธา ออกอากาศทาง สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7 เมื่อปีพ.ศ. 2543 ทุกวันจันทร์- อาทิตย์ เวลา 18.30-19.30 น. ละครเรื่องนี้ เคยถูกผลิตเป็นภาพยนตร์มาก่อนจากประกาศคณะอนุกรรมการ พิจารณาผลงาน สื่อมวลชนดีเด่นเพื่อเยาวชน (2544-2545) ละครโทรทัศน์เรื่องนี้จึงได้รับรางวัลดีเด่น ด้วยเนื้อหาสาระที่มีการสอนเยาวชน

โดยทั่วไปคือละครให้ความบันเทิงเป็นหลัก ให้ความรู้ และให้การสอนคนให้เป็นคนดี เรื่องการสอนคนให้เป็นคนดีเป็นเรื่องจำเป็น เพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป มีความซับซ้อนและ ปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่นการทะเลาะวิวาทของนักเรียนในโรงเรียน และระหว่างสถาบัน การหนีเรียน เป็นต้น ละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชนมีความจำเป็นต้องสอนให้เยาวชนคิดดี ทำดี ส่งเสริม ให้ผู้ชมทำสิ่งดี มีประโยชน์ต่อตนเอง และต่อสังคม เช่น มีจิตอาสาปลูกป่าชายเลน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การทำดีผ่านสื่อละครจะค่อยๆ ซึมซับไป โดยเนื้อเรื่องและนักแสดงเยาวชนที่เป็นที่ชื่นชอบ (Idol) ของเยาวชนด้วยกันเอง การนำเสนอความดีในสังคม ทำให้เยาวชนค่อยๆ เรียนรู้สิ่งดีไปพร้อมกับความ เพลิดเพลิน นอกจากนี้ความรู้ที่ผ่านสื่อละครโทรทัศน์นี้เป็นเหมือนละคร เพื่อการศึกษาละครที่ดี ไม่จำเป็นต้องยึดเยียดข้อมูล แต่สามารถถ่ายทอดผ่านบทละครอย่างมีศาสตร์และศิลป์ ผ่านการ นำเสนอทางการแสดงของนักแสดง เช่น ในตอนหนึ่งของละครครูสอนวิชาเกษตร สาธิตให้นักเรียน เด็กประถมให้รู้จักปลูกผักสวนครัวให้เติบโตได้ในพื้นที่ที่จำกัด โดยเฉพาะคนในเขตชุมชนเมืองที่มี

เนื้อที่บ้านไม่มาก เยาวชนที่ไม่เคยมีประสบการณ์การปลูกพืชสวนครัว ก็สามารถเรียนรู้เรื่องเหล่านี้ได้ ขณะที่ชมละคร

ละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชนช่วยพัฒนาสังคมไทยได้อย่างไร ละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชน นอกเหนือจากให้ความบันเทิงแล้ว ยังมีการสั่งสอนเรื่องความดีอีกด้วย ดังนั้นละครโทรทัศน์จึงควรถ่ายทอดตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชน การนำประเด็น 3 ประเด็นของ Davis และ Evans (1987) มากล่าวถึงจะช่วยให้เห็นถึงการนำเสนอประเด็นใหม่ๆ ผ่านละครโทรทัศน์ได้ชัดเจนขึ้น

1. เนื้อเรื่องของละคร เนื่องจากละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชน ในประเทศไทยยังมีจำนวนน้อย และความรุนแรงทางด้านการกระทำ และภาษา ยังปรากฏในสื่อโทรทัศน์ทั้งในประเทศไทย และประเทศใหญ่อย่างสหรัฐอเมริกา ละครหลังข่าวภาคค่ำบางเรื่องมีการต่อสู้ของตัวละครทั้งหญิง และชายกับผู้ร้าย โดยเห็นปืนและระเบิดอย่างชัดเจน ผู้ชมทั่วไปสามารถสังเกตได้ดังนั้น ละครโทรทัศน์จึงควรนำเสนอเนื้อหาที่ลดความรุนแรงมีความแปลกใหม่ และหลากหลายในการนำเสนอ แก่ผู้ชมที่เป็นคนรุ่นใหม่ เนื้อหาละครสามารถพัฒนาเยาวชนและพัฒนาสังคมไทยได้สามารถสร้างจินตนาการ แนวคิด และวิถีชีวิตที่เป็นแบบอย่างที่ดีได้ เช่น ให้เยาวชนชมละครที่ต่อสู้เป็นนักกีฬาหรือนักดนตรีที่เก่งระดับชาติ ในปีพ.ศ. 2553 ละครเรื่อง “ทิมซ่า ท้าฝัน” ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สี กองทัพบก ช่อง 7 แสดงโดยนักแสดงเยาวชนรุ่นใหม่ เช่น ณัฐวัฒน์ เปล่งศิริวัฒน์ ศรศิลป์ มณีวรรณ และธราวุฒต เพ็ชรสุกใส นำเสนอเรื่องราวที่ครูให้นักเรียนก้าวหน้าด้านกีฬาบาสเกตบอลควบคู่ไปกับการเรียน และก็บอกเป็นนัยว่า ดาวเด่นกีฬาที่ไม่หลงตัวเอง หรือหยิ่งทะนง จนไม่เรียนหนังสือ เนื้อหาไม่มีความรุนแรงด้านภาษา และการกระทำ แต่ชี้ให้เห็นถึงการต่อสู้ในการกีฬา มีแพ้ และชนะ แต่ก็ต้องต่อสู้อย่างใสสะอาด จึงจะเป็นการชนะที่แท้จริง ดังนั้น ละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชนไทยสามารถสร้างความมุ่งมั่นให้เยาวชนมีอนาคตหรือเป็นผู้นำตัวเองได้

เนื้อหาประเด็นหนึ่งที่สำคัญในสังคมไทยคือเรื่องคุณธรรม และจริยธรรม การพัฒนาเยาวชนผ่านเนื้อหาละครคุณธรรมก็มีส่วนช่วยพัฒนาสังคมไทย โดยสามารถปลูกฝังเรื่องค่านิยมที่ดีเช่น ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคีมีน้ำใจ คุณธรรมช่วยเน้นการอบรมจิตใจ เพราะจิตใจที่ดีงามจะนำมาซึ่งความเจริญงอกงามด้านอื่นๆ นอกจากนี้วัยรุ่นไทยบางคนขาดกระบวนการเรียนรู้การดำรงชีวิต ละครโทรทัศน์สามารถเสริมสร้างให้เยาวชนไทยเป็นคนที่มีคุณภาพให้รักการเรียน ใฝ่รู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลตามกระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้ เช่น เป็นเรื่องราวของเยาวชนที่อาจขาดกำลังทรัพย์ แต่ด้วยความใฝ่รู้มุ่งมั่นที่จะเป็นนักวิทยาศาสตร์ของประเทศ จึงสอบชิงทุนผ้าพันอุปสรรคจนประสบความสำเร็จได้ ในกรณีเช่นนี้ ละครโทรทัศน์ไม่จำเป็นต้องสื่อเรื่องเพศ ภาษา ความรุนแรง และอคติภาพตัวแทนสถานี แต่เป็นการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้แก่ เยาวชนได้รับการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่จะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม เพื่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้

2. นักแสดงและทีมงาน ผู้ชมเห็นสิ่งต่างๆ ทางโทรทัศน์เป็นภาพที่แท้จริงของสังคมรอบตัวเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ชมไม่มีประสบการณ์จริงที่จะเปรียบเทียบกับชีวิตของตนเอง ผู้ใหญ่บางคนมองหาบทบาทใหม่ผ่านสื่อ และเปรียบเทียบกับภาพเหล่านั้น ซึ่งเป็นเรื่องอันตราย เพราะบางภาพของคนในสื่อเป็นภาพเชิงลบ โดยเฉพาะเมื่อเยาวชนไม่สามารถวิเคราะห์ภาพ

ของคนในสื่อได้ ดังนั้น ผู้จัดละครโทรทัศน์และผู้กำกับการแสดง จึงควรให้นักแสดงได้รับบทใหม่ๆ และผู้ปกครองควรแนะนำเยาวชนไม่ให้ติดกับภาพเดิมๆ ของผู้รับบทเป็นพระเอก นางเอก หรือ นางร้ายตลอดไป นักแสดงสามารถเป็นต้นแบบ (Role Model) ของผู้ชมเยาวชนได้ ทั้งในการแสดง และในชีวิตจริง เช่น การเสนอภาพของนักแสดงหญิงที่แย่งผู้ชายในละครหลายเรื่อง จนทำให้เป็นเรื่องปกติ สำหรับเยาวชนที่ยังไม่มีวุฒิภาวะเต็มที่อาจเข้าใจว่า เป็นการกระทำที่น่าสนใจ และสั่งสมพฤติกรรมเลียนแบบโดยไม่รู้ตัว ละครโทรทัศน์จึงอาจนำเสนอให้เยาวชนเห็นถึงบทบาทอื่นๆ ของเยาวชนให้มีพื้นที่ในละครโทรทัศน์มากขึ้น เพราะหน้าที่ประการหนึ่งคือการสอนความดี ละครโทรทัศน์จึงควรสอนให้เยาวชนเป็นคนดีด้วย ตัวอย่างเช่น จิรายุ ละอองมณี นักแสดงเยาวชนที่เป็นต้นแบบของครุ่นใหม่ในละคร และภาพยนตร์ เป็นบทบาทของนักเรียน ในชีวิตจริงที่รักการเรียนและมีความใกล้ชิดกับครอบครัว และสามารถสวมบทบาทในละครโทรทัศน์ เพื่อเยาวชนเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ผู้จัดละครจะนำเสนอได้ เช่น เรื่องเยาวชนกับจิตอาสา การให้อภัย การเสียสละ เยาวชนกับการใฝ่รู้ ดังคำที่จิรายุฯ กล่าวว่า การศึกษาจะเป็นความรู้เหมือนขนมทรัพย์แห่งเงินทองที่เราสามารถสะสมไว้ ทำให้มีอนาคต ส่วนเงินทองที่มีอยู่แม้จะมีมากก็เป็นของนอกร่างกายใช้แล้วหมดไป ไม่เหมือนการศึกษาที่จะมีอยู่ในหัวเราตลอดติดตัวเราไป สามารถนำความรู้ออกมาหาเงินทองได้ จะเห็นได้ว่า แม้เป็นนักแสดงก็ยังเป็นผู้เรียนที่ดีควบคู่กันไปเป็นตัวอย่างของการพัฒนาตนเองของเยาวชนในสื่อ

3. ภาพลักษณ์ตัวละครคือลักษณะของตัวละคร (Characterization) หรือ ภาพลักษณ์ของตัวละครที่เราสามารถมองเห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น อายุ นิสัย การศึกษา ท่าทาง หน้าตา เสื้อผ้า หน้าทีการงาน เป็นต้น นอกจากนี้ก็ยังมีลักษณะภายในจิตใจของตัวละคร เช่น ความโหดร้ายที่ยังไม่ปรากฏออกมา จนกระทั่งตัวละครนั้น โหมโห การแสดงออกถึงความใจดี มีเมตตา หรือ การโกหก เป็นต้น ภาพลักษณ์ทางโทรทัศน์มีผลต่อการแพร่กระจายไปในสังคมและเป็นหนึ่งในบรรดาตัวขับเคลื่อนที่สำคัญในการพรรณนาให้เห็นภาพลักษณ์ของวัฒนธรรมด้วยภาพลักษณ์ที่ไม่สวยงามนัก เช่น แอลกอฮอล์ บุหรี่ การกอดจูบในละครที่เป็นจุดขายควรมีน้อยลง เพื่อให้เห็นว่า ละครโทรทัศน์สามารถนำเสนอสิ่งใหม่ที่ดีกว่าได้ ไม่จำเป็นต้องให้เห็นลักษณะของนางอิจฉาแสนร้ายที่เชี่ยวชาญเรื่องเพศ ชอบชิงรักหักสวาทเสมอไป

แพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล สะท้อนมุมมองในฐานะจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่นว่า สื่อทุกวันนี้นำเสนอภาพของวัยรุ่นเพียง 2 มุมเท่านั้น คือปัญหาด้านลบที่สะท้อนออกมาในข่าว อีกมุมหนึ่งก็คือภาพของความขาวความสวยที่ถูกกระตุ้นโดยสื่อเชิงธุรกิจ และเนื่องจากวัยรุ่นเป็นช่วงเวลาของการค้นหาตัวตนผ่านทั้งส่วนที่เป็นต้นแบบ และส่วนที่เป็นตัวของเขาเอง การที่สื่อนำเสนอแบบนี้ วัยรุ่นก็จะซึมซับและเห็นว่าเรื่องอย่างนี้เป็นธรรมดา ถ้าเขามีโอกาสหรือมีประสบการณ์ที่ใกล้เคียง เช่น ขาวที่ว่าวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก อายุน้อยลงเรื่อยๆ เมื่อวันหนึ่งที่เขามีเพื่อน ซึ่งมีประสบการณ์ที่ตรงกับขาวนี้ เพียงแค่คนเดียวเขาจะเชื่อทันทีว่า นี่คือตัวแทนของวัยรุ่นทั้งหมด เพราะขาวบอกอย่างนั้น และเพื่อนเขาก็เป็นอย่างนั้นเหมือนในขาว ดังนั้นละครสามารถทำให้สนุกและสร้างภาพลักษณ์ของเยาวชนได้ด้วยเรื่องดีๆ เรื่องความภาคภูมิใจตนเอง (Self-esteem) ภาพตนเองที่มีคุณค่า เป็นคนดี มีประโยชน์ต่อผู้อื่นได้ เช่น เป็นตัวแทนเยาวชนเรียกร้องให้ผู้ใหญ่ยุติเรื่องความรุนแรง ภาพลักษณ์ที่เป็นนักร้องลูกทุ่งที่ขยายฐานวัฒนธรรมไทยไปทั่วประเทศ หรือเป็นเดอะสตาร์ที่มีความสามารถ เป็นนักกีฬา เป็นนักดนตรีก็องโลก เป็นนักร้องแบบแพชั่น ภาพเหล่านี้

เท่ากับเป็นการฝึกกระเปียบวินัย ทักษะสังคม ทักษะชีวิต และมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเองมากกว่าภาพที่มุ่งเน้นเรื่องวัตถุนิยม เช่น อดความรวย โดยใช้โทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ ๆ หรือเป็นโรค “ติดเทคโนโลยี” เกินไป ภาพเยาวชนติดวัตถุนิยมเป็นภาพที่น่าห่วงใยของเยาวชนในสังคมเมือง ภาพลักษณะนี้ สามารถสร้างให้ตัวละครกลับใจมีความสำนึกต่อสังคมได้ เช่น บริจาคเงินช่วยเหลือให้กับผู้ที่ยากไร้ หรือผู้ประสบภัยน้ำท่วมได้

สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชนกับการพัฒนาสังคมไทยนั้นจะเกิดขึ้นได้ด้วยการนำเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน และให้เยาวชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมมากขึ้น การนำเสนอเนื้อหาละคร การแสดงและภาพลักษณ์ของตัวละครที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนเป็นทางเลือกใหม่สำหรับผู้ผลิต ละครทางโทรทัศน์เรื่องราวที่ใกล้ชิดกับเด็กและวัยรุ่น จะทำให้เขาเห็นตัวตนของเขาเทียบเคียงกับสื่อ และเห็นความสำคัญของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการเป็นคนมีคุณภาพ ความคิดสร้างสรรค์ ความเข้มแข็ง การเข้าสังคมการเรียนรู้ทักษะการดำเนินชีวิตมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และครอบครัว ความมุ่งมั่นเพื่ออนาคต รัฐบาลควรเห็นความสำคัญของเยาวชน การพัฒนาสังคมไทยให้อุดมปัญญาจะสามารถทำได้ผ่านสื่อละครโทรทัศน์ เพราะเยาวชนผู้รับสารที่ได้รับข้อมูลที่ดีจากสื่อ ก็สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียดดังนี้

ปรวัน แพทยานนท์ (2556) ศึกษาวิจัยเรื่องตัวละครและสไตล์การแสดงในบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย : กรณีศึกษาภาพยนตร์ไทยที่ได้รับรางวัลภาพยนตร์สุพรรณหงส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะตัวละครที่พบในภาพยนตร์ไทยที่ได้รับรางวัลแห่งชาติสุพรรณหงส์ วิเคราะห์สไตล์ การแสดงที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยที่ได้รับรางวัลแห่งชาติสุพรรณหงส์ รวมถึงการศึกษาทัศนคติของนักวิชาการ นักแสดง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงต่อลักษณะอันพึงประสงค์ของนักแสดงและสไตล์การแสดงที่ดี โดยกำหนดขอบเขตของการศึกษา ตัวละคร และสไตล์การแสดงภาพยนตร์ในบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย กรณีศึกษาบทบาทการแสดงของนักแสดงที่ได้รับรางวัลภาพยนตร์แห่งชาติสุพรรณหงส์ ครั้งที่ 12-21 (ปี พ.ศ. 2545- 2554) ในบทบาทของตัวละครหลัก (Main Character) ทั้งชายและหญิง ผลการวิจัยพบว่านักแสดงนำที่ได้รับรางวัลภาพยนตร์แห่งชาติสุพรรณหงส์มีลักษณะทางกายภาพ ภูมิหลังสภาพแวดล้อม มุมมอง และทัศนคติของตัวละครที่มีภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมไทยที่ชัดเจน ทั้งชีวิตความเป็นอยู่ และความเชื่อ มีสไตล์ การแสดงที่ค่อนข้างสมจริงและเป็นธรรมชาติ ยกเว้นละครแนวตลก อีกทั้งยังพบข้อบกพร่องในเรื่องของการพูด การแสดงออกทางอวัจนภาษา และการสวมบทบาทเป็นตัวละครในบางเรื่อง สำหรับทัศนคติของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการแสดงที่ดี พบว่าการแสดงที่ดีคือการแสดงที่เป็นธรรมชาติ มีความสมจริง และมีความสมดุล ดังนั้นในการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อวงการการแสดงไทยในการตระหนักถึงการแสดงที่ถูกต้องและตระหนักถึงสิ่งที่ได้ปฏิบัติอยู่ เพื่อพัฒนาการแสดงไทยสู่ความเป็นสากลต่อไป

ณัฐนิชา พิพิธวณิชการ (2563) ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการรับชมละครโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยม กรณีศึกษา “บุพเพสันนิวาส” การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 1) เพื่อศึกษาปัจจัยการได้รับความนิยมของละครโทรทัศน์ “บุพเพสันนิวาส” 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสารของผู้ชมละครโทรทัศน์ “บุพเพสันนิวาส” และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการรับชมละครโทรทัศน์ “บุพเพสันนิวาส” ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับชมละครโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยม กรณีศึกษา “บุพเพสันนิวาส” ผู้ศึกษาเลือกใช้วิธีการวิจัยโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้ทราบถึงการเปิดรับสาร ความพึงพอใจและพฤติกรรมการรับชมของผู้ชม โดยทำการเก็บข้อมูลกับผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน ผลการศึกษาค้นพบว่า พฤติกรรมการรับชมละครโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยม กรณีศึกษา “บุพเพสันนิวาส” ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20-29 ปี ประกอบอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างเอกชน การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าในด้านการเปิดรับสารนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้จักและรับชมละครโทรทัศน์ เรื่อง “บุพเพสันนิวาส” ผู้ชมรับชมตัวอย่างละครหรือสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ละครโทรทัศน์ เรื่อง “บุพเพสันนิวาส” ผ่านโทรทัศน์ ส่วนใหญ่รับชมการออกอากาศสดของสถานีโทรทัศน์ ไทยทีวีสีช่อง 3 ซึ่งช่อง 3 ถือเป็นช่องสถานีที่ใช้ออกอากาศละครโทรทัศน์ เรื่อง “บุพเพสันนิวาส” เป็นช่องทางหลัก ผู้ชมส่วนใหญ่ติดตาม เพราะบทละครและการดำเนินเรื่องมากที่สุด พฤติกรรมในการเปิดรับสารและพฤติกรรมในการรับชมละครโทรทัศน์ เรื่อง “บุพเพสันนิวาส” จากกระแสนิยมของละครทำให้ผู้ชมมีการรับชมและพฤติกรรมการเปิดรับมากขึ้น ผู้ชมส่วนใหญ่มีการนำเนื้อหาละครมาเป็นเรื่องสนทนาในชีวิตประจำวัน และมีความสนใจและนำภาษาไทยอยุธยา มาพูดสนทนาในชีวิตจริง เพื่อความสนุกสนาน มีการนำส่วนหนึ่งของละครมาเล่าใหม่ให้เกิดความบันเทิงในสื่อออนไลน์ และผู้ชมมีความสนใจการแต่งกายสมัยอยุธยาแบบในละคร ต้องการท่องเที่ยวตามรอยละคร และผู้ชมสนใจอาหารที่สอดแทรกในละคร ยิ่งทำให้ละครโทรทัศน์ เรื่อง “บุพเพสันนิวาส” เป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ละครบุพเพสันนิวาสยังก่อให้เกิดกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวและสังคมของผู้ชม ผู้รับชมละครโทรทัศน์หลังข่าวภาคค่ำ ส่วนใหญ่มีความชื่นชอบละครแนวรักโรแมนติก รวมถึงตลกเบาสมอง สนใจความสามารถในการแสดงของนักแสดงนำจากละคร มีความสนใจในเรื่องเครื่องแต่งกายของนักแสดง เนื่องจากเครื่องแต่งกายมีความเหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ รวมถึงสนใจเพลงประกอบละคร เพราะเนื้อหาของเพลงจดจำได้ง่ายและเนื้อหาของเพลงเป็นที่พอใจผู้ชมในช่วงดังกล่าว

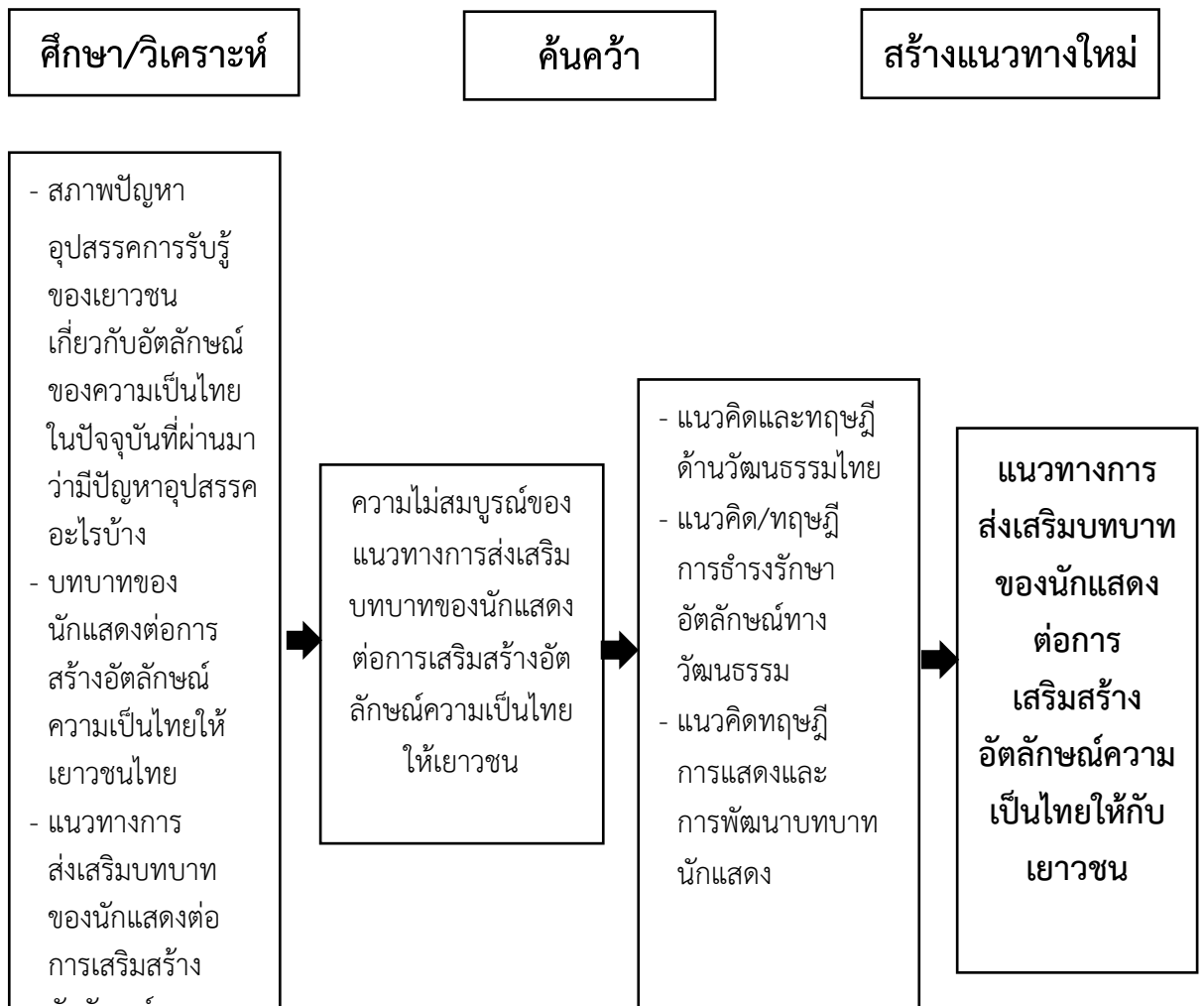
นันทินี สันติธรรม (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์ทัศนคติการนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านองค์ประกอบของละครโทรทัศน์ คือ โครงเรื่อง (Plot) คุณลักษณะของตัวละคร (Character) และสาระของเรื่องหรือแนวคิดหลัก (Theme) และวิเคราะห์การนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านการดำเนินชีวิตที่เป็นเรื่องราวในละครโทรทัศน์ กล่าวคือ การแต่งกาย อาหาร การใช้ภาษา และขนบธรรมเนียม กิริยามารยาท โดยวิเคราะห์ผ่านองค์ประกอบของละคร คือ ภาพ (Spectacle) หรือฉากในละคร (Scene) ซึ่งใช้ตารางลงรหัส (Coding Sheet) เป็นเครื่องมือช่วย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ

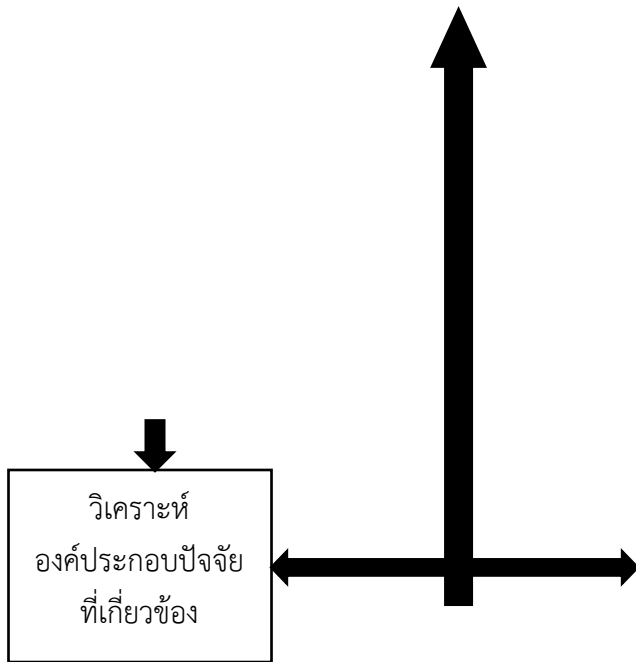
เชิงพรรณนา (descriptive analysis) และอภิปรายผลเชิงพรรณนาข้อมูล คัดเลือกละครที่มีการนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยในช่วงการสร้างสรรคงานละคร 3 ปีย้อนหลัง คือ ปี พ.ศ.2559 , 2560 และ 2561 เป็นละครแนวย้อนยุค (Period) ในสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยคัดเลือกศึกษาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะละครเรื่องบุพเพสันนิวาส (ทางช่อง 3) และละครเรื่อง พิชชวาท (ทางช่อง one) ผลการวิจัย พบว่า การวิเคราะห์ทัศนคติการนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านองค์ประกอบของละครโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า ละครเรื่องบุพเพสันนิวาส และละครเรื่อง พิศวาส มีโครงเรื่องที่สอดแทรกคุณลักษณะของตัวละครต่างๆ ไว้อย่างลงตัว เช่น ตัวละครเอก (Protagonist) ตัวละครฝ่ายร้าย (Antagonist) และ ตัวประกอบ (Related Characters) ซึ่งถ่ายทอดบทละครผ่านการแสดงได้อย่างเหมาะสมตามบทประพันธ์ ทั้งหมดนี้ทำให้การนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมผ่านละครทั้ง 2 เรื่อง มีความแตกต่างกัน ละครบุพเพสันนิวาส มุ่งเน้นการนำเสนอสังคมและวัฒนธรรมของกรุงศรีอยุธยาที่เป็นสังคมที่ “สงบสุข” บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรือง ไม่มีการคอร์รัปชัน และไม่เห็นด้วยกับความคิดของฝรั่ง สะท้อนให้เห็นสูตรสำเร็จของละคร และเป็นการนำเสนอประวัติศาสตร์ไทยผ่านละครแนวใหม่ที่มีความเข้ากันของพระนางเป็นตัวละคร จนสร้างความน่าสนใจ ความน่าพึงพอใจ เกิดความรู้สึกรักสนุก ในการรับชมละคร และสร้างความสนใจในประวัติศาสตร์ไทยให้คนรุ่นใหม่ได้หันกลับมาสนใจมากขึ้น ผ่านการสร้างภาพอยุธยาในอุดมคติ ทำให้เห็นภาพของกรุงศรีอยุธยาที่มีความเจริญรุ่งเรืองได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ส่วนละครเรื่อง พิชชวาท มุ่งเน้นการนำเสนอเรื่องราวของนรกสวรรค์ กฎแห่งกรรม ผลลัพธ์ของการทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ความโลภ การละกิเลส การเสียสละการให้อภัย การระลึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้า คือ คุณงามความดี นำเสนอผ่านภาพความน่ากลัวที่จะทำให้คนดูรู้สึก “หลอน” ต่อตัวคุณอุบลในชุดนางรำหลวง มีโซ่ล่ามข้อเท้าไว้ พร้อมทั้งมีเสียงลากโซ่ดังตลอดการเดินทาง หรือแม้กระทั่งภาพนรกที่บทละครพยายามสอดแทรกโทษแห่งการสร้างกรรมชั่ว เกิดความรู้สึกลัวตกกลัวต่อการรับชมภาพดังกล่าว ทั้งนี้การนำเสนอภาพดังกล่าวอยู่ในแกนของความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ต่อชาติ และแผ่นดิน จนสร้างความตื่นเต้น มีความซบซึ้ง มีเงื่อนไขชวนให้ติดตาม ที่นำเสนอเช่นนี้ก็เพราะต้องการให้ผู้ชมตระหนักถึงผลลัพธ์ของการทำดีได้ดีทำชั่วได้ช้วนั่นเอง วิเคราะห์การนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านการดำเนินชีวิตที่เป็นเรื่องราวในละครโทรทัศน์กล่าวคือการแต่งกาย อาหาร การใช้ภาษา และขนบธรรมเนียม กิริยามารยาท โดยวิเคราะห์ผ่านองค์ประกอบของละคร คือ ภาพ (Spectacle) หรือ ฉากในละคร (Scene) ผลการวิจัยพบว่า การนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านกระบวนการสร้างภาพตัวแทนของสื่อมวลชน นั่นคือทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏบนสื่อมวลชนเป็นโลกที่ถูกประกอบสร้างขึ้นเป็นโลกแห่งสัญลักษณ์ที่ต้องการจะสื่อความหมายกับผู้อื่นภายใต้สังคม และวัฒนธรรมในอุดมคติของผู้ประพันธ์และผู้จัดละคร ดังนั้น การรับรู้และการอ่านความหมายของมนุษย์ก็ไม่จำเป็นต้องเข้าสู่ผัสโลกความเป็นจริงโดยตรง แต่สามารถรับรู้ความหมายจากประสบการณ์ผ่านสื่อมวลชน ซึ่งเป็นทัศนคติบริบทเดียวกันกับเรื่องการสร้าง “ภาพตัวแทน” (Representation) เพื่อใช้สื่อความหมายโดยลักษณะของตัวแทนนั้น ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นสื่อกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะนำไปพิจารณาถึงความสำคัญในการนำเสนอศิลปวัฒนธรรมของไทยเพื่อสร้างภาพลักษณ์ประเทศผ่านสื่อต่างๆ ต่อไป

นฤมล กระจ่างโฉม (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์และบทบาทของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ที่นำเสนอเป็นละครโทรทัศน์ ในปี พ.ศ. 2560-2561 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาพลักษณ์และบทบาทของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ที่นำเสนอเป็นละครโทรทัศน์ ในปี พ.ศ.2560-2561 ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ นวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ ข้ามสีทันดร น้ำเซาะทราย เพลิงบุญ เมียหลวง ระบำมาร และทรายย้อมสี ตัวละครที่ศึกษาจำนวน 6 คน ได้แก่ เตือนสิบ วรรณนรี พิมาลา วิกันดา ถวิกา และมณีนยง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยคือแบบวิเคราะห์ภาพลักษณ์ และบทบาทของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน นำเสนอผลการศึกษา ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ ประกอบตัวอย่างผลการวิจัย พบว่าภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงมี 2 ประเภท ได้แก่ 1) ภาพลักษณ์ภายนอก คือ รูปร่างหน้าตาบุคลิกภาพ 2) ภาพลักษณ์ภายใน แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ภาพลักษณ์ ภายในเชิงบวก คือความมีคุณธรรมและด้านความมีวุฒิภาวะ ภาพลักษณ์ภายในเชิงลบ ได้แก่ การขาดคุณธรรมกับการขาดวุฒิภาวะ ในด้านบทบาทของตัวละครหญิงพบว่ามีตัวละครเอกหญิง 3 คน ที่ทำ

หน้าที่บทบาทภรรยา ส่วนตัวละครอีก 3 คน มีสถานภาพโสด ด้านบทบาทมารดาพบว่า ตัวละคร 3 คน เป็นแม่ที่รักดูแล เอาใจใส่ลูก สร้างอนาคตให้ลูก ด้านการประกอบอาชีพ พบว่าตัวละครเอกหญิงทุกคนได้ประกอบ อาชีพที่สุจริต คืออาชีพครู พนักงานบริษัทโฆษณา พนักงานบัญชี และเลขานุการ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

ในบทนี้ผู้วิจัยได้มีการศึกษาค้นคว้าทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ตั้งแต่แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ดังกล่าวพบว่าประเทศไทยมีเป้าหมายและนโยบายที่ชัดเจนในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย โดยการส่งเสริมให้ประชาชนไทยมีค่านิยมและวัฒนธรรมที่ถูกต้องโดยผ่านการเลี้ยงดูของครอบครัว การปลูกฝังโดยสถานศึกษาการใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมไทยและวัฒนธรรมไทยของคนในสังคม โดยสร้างความตระหนักให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ของตนเอง การยอมรับความหลากหลาย และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อผู้อื่นและเป็นพลเมืองที่ดี และส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมที่ดีงามเพื่อส่วนรวมสนับสนุนและส่งเสริมเป้าหมายของประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทั้งฉบับที่ 12 และ 13 มีบัญญัติเกี่ยวกับการพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยในทุกมิติ โดยการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและค่านิยมไทยที่ถูกต้องเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นพื้นฐานของสังคมไทยและการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งให้ประเทศชาติต่อไป ซึ่งแผนพัฒนาทั้งสองฉบับนี้จะมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และได้มีการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่าง ได้แก่ วัฒนธรรมไทย การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลทางสังคม (Social Influence) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับและการรับรู้และการตีความแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับละครโทรทัศน์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3

อิทธิพลและบทบาทของนักแสดงที่มีต่อ การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย ให้กับเยาวชน

ในบทที่ 3 นี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 และ 2 ดังนี้

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลและบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย
ให้กับเยาวชน

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นไทย
ในปัจจุบัน

โดยจะนำเสนอผลการวิจัยตามหัวข้อดังนี้

1. อิทธิพลและบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับ
เยาวชน

2. สภาพปัญหาและอุปสรรคของการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยของเยาวชน
ในปัจจุบัน

3. สรุป

อิทธิพลและบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย ให้กับเยาวชน

กรอบทศทางยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ว่าด้วยการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ
กล่าวถึงปัจจัยที่ต้องเร่งรัดการดำเนินงานขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศในมิติเชิงวัฒนธรรมให้แก่คนในชาติ
โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน การสร้างสถาบันทางสังคมและวัฒนธรรมให้เข้มแข็งตามนโยบาย จึงควร
ส่งเสริมและบูรณาการด้วยการสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเป็นท้องถิ่นให้สอดคล้องกับเด็ก
และเยาวชน ซึ่งเป็นผู้ที่กำลังก้าวขึ้นมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติบ้านเมือง ผู้ที่จะเป็นกำลังหลัก
ในการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติต่อไปในอนาคตในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา
อัตลักษณ์ถูกนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการแสดงออกและสื่อให้เห็นถึงความมีลักษณะเฉพาะตัวหรือ
จุดเด่นของบุคคล องค์กร หรือชุมชน อาทิ อัตลักษณ์ประจำจังหวัด อัตลักษณ์ชุมชน อัตลักษณ์ทาง
ชาติพันธุ์ ดังเช่นอัตลักษณ์ของคนไทยคือต้องมีความเป็นไทยทั้งกายกรรม การแต่งกาย และการ
ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้องเหมาะสม เป็นต้น (นุชนาฏ เชียงชัย, 2558) แต่ด้วยการ
เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในทุกมิติของศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบส่งต่อมายังกรอบความคิด
ค่านิยม ทักษะคติ ประเพณีและความเชื่อของสังคมไทยที่มีมาอย่างช้านาน ในขณะที่คนไทยจำนวน
ไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม การพัฒนาในระยะต่อไป

จึงควรมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์พร้อมมีทักษะความรู้และความสามารถในการปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็วบนพื้นฐานของการมีสถาบันสังคมและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

ทั้งนี้ในปัจจุบันต้องยอมรับว่าดารานักแสดงละครโทรทัศน์เป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางสังคมกับเยาวชนอย่างมากเพราะเยาวชนมีการชมโทรทัศน์และมีการยอมรับชื่นชอบดารานักแสดงละครโทรทัศน์ นอกจากนั้นดารานักแสดงในปัจจุบันมีการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยเฉพาะเฟสบุ๊กและอินสตาแกรมเพื่อนำเสนอการใช้ชีวิตส่วนตัวของตนเองทั้งเรื่องการแต่งกาย การใช้ชีวิตประจำวันและการสะท้อนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ เยาวชนเองก็มีการกดติดตามนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบ รวมทั้งมีกลุ่มคนที่แฟนคลับของนักแสดงสร้างเพจเฟสบุ๊กและเป็นแอดมินดูแลเพจในการนำเสนอเรื่องราวและรูปภาพในชีวิตประจำวันที่เป็นส่วนตัวของนักแสดงเหล่านั้น เพื่อให้กลุ่มคนที่ชื่นชอบได้เข้ามากดไลค์และกดติดตามเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการที่เยาวชนได้มีการติดตามการแสดงละครของนักแสดงโทรทัศน์ที่ตนเองชื่นชอบรวมทั้งการติดตามชีวิตส่วนตัวของดาราด้านสื่อสังคมออนไลน์ อาจส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมเลียนแบบดาราดหรือนักแสดงที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งอาจส่งผลต่อทัศนคติในเรื่องต่างโดยได้รับอิทธิพลทางความคิดและการกระทำของดารานักแสดงที่ตัวเองนิยม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาอิทธิพลและบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะนักแสดงโทรทัศน์เท่านั้น โดยการศึกษาข้อมูลจากงานวิจัย เอกสารหลักฐานต่างๆ และการสัมภาษณ์เชิงลึกเยาวชนไทย ซึ่งมีอายุตั้ง 15 ปีบริบูรณ์ถึง 25 ปีบริบูรณ์ จำนวน 10 คน แบ่งดังนี้

อายุตั้งแต่ 15 - 20 ปี จำนวน 5 คน

อายุตั้งแต่ 21 - 25 ปี จำนวน 5 คน

นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นผลการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. อิทธิพลของนักแสดงโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชน

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาอิทธิพลและบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชนโดยการศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยเอกสารหลักฐานต่างๆ และการสัมภาษณ์เยาวชนไทย นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ผลการวิจัยมีดังนี้

1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมในนักแสดงโทรทัศน์

จากการศึกษาได้มีการสำรวจข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความนิยมในนักแสดงละครโทรทัศน์ โดยการสัมภาษณ์เยาวชน พบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความนิยมในตัวนักแสดงโทรทัศน์และสามารถนำไปสู่พฤติกรรมเลียนแบบทั้งความคิดและการกระทำ มีดังนี้

1.1.1 ภาพลักษณ์ของนักแสดงเอง ได้แก่ รูปร่างหน้าตา การพูดจา น้ำเสียง และบุคลิกภาพ

1.1.2 ความนิยมในบทละครหรือบทบาทที่นักแสดงกำลังแสดง

1.1.3 การแสดงตามบทบาทของนักแสดงในละครอย่างสมจริง

1.1.4 การดำเนินชีวิตประจำวันของนักแสดงที่เยาวชนได้ติดตามผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่นการแต่งกาย การไปท่องเที่ยว กิจกรรมประจำวัน เป็นต้น

1.1.5 ความนิยมตามกระแสสังคม

1.1.6 การเห็นว่านักแสดงคือแบบอย่างที่ดีสำหรับตนเอง

1.1.7 อื่นๆ เช่น การมีจิตอาสา การเป็นคนมีอุดมการณ์ การเข้าร่วมกิจกรรม

เพื่อสังคม

อภิปรายได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมในนักแสดง ได้แก่ ภาพลักษณ์ของนักแสดงเอง ได้แก่ รูปร่างหน้าตา การพูดจา น้ำเสียง และบุคลิกภาพ เนื้อเรื่องที่นักแสดงกำลังแสดง การแสดงตามบทบาทในละคร การแต่งกายของนักแสดง ความนิยมตามกระแส และการมีจิตอาสา ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของธาม เชื้อสถาปนศิริ (2556) ผู้จัดการกลุ่มงานวิชาการโครงการศึกษาและเฝ้าระวังสื่อเพื่อสุขภาพของสังคม (Media Monitor) ที่ได้กล่าวว่ามี 3 สาเหตุหลักที่ทำให้เยาวชนมีความนิยมในนักแสดงและมีพฤติกรรมเลียนแบบ ได้แก่

1. การเติบโตของวัยรุ่นปัจจุบัน เด็กวัยรุ่นช่วงอายุตั้งแต่ 12-19 หรือแม้แต่ 20 ปี ตอนต้นจะเติบโตมาในครอบครัวเดี่ยวอันประกอบไปด้วยพ่อ แม่ ลูก ลักษณะพิเศษคือพ่อแม่จะต้องไปทำงาน ทำให้ลูกไม่มีต้นแบบ (Role model) เมื่อลูกเติบโตมากับทีวีและอินเทอร์เน็ต คนดังในสื่อที่เป็นที่ชื่นชอบจึงมีอิทธิพลต่อการเลียนแบบของเด็กยุคนี้มากกว่ายุคก่อนๆ ที่เด็กอาจจะมีต้นแบบเป็นปู่ ย่า ตา ยายที่ประกอบอาชีพอื่นๆ

2. นักแสดงหรือดาราได้รับการยอมรับจากสังคม ปัจจุบันนักแสดงถือเป็นอาชีพที่มีหน้ามีตาและได้รับการยอมรับในสังคมสูงกว่าหลายๆ อาชีพ อีกทั้งยังเป็นที่น่าสนใจของสังคม

3. วัฒนธรรมรายการประกวดกระแสของรายการแนวเรียลลิตี้ที่ทำให้คนธรรมดากลายเป็นดาราได้ โดยขายความเป็นตัวเองซึ่งส่วนมากแล้วจะเป็นความสามารถให้ทางบันเทิง อย่างความหล่อ สวย การร้องเพลง การแสดง รวมไปถึงความเป็นตัวเองทำให้วัยรุ่นสามารถจับต้องและมองว่าตัวเองสามารถเป็นดาราได้อีก

การที่เยาวชนชื่นชอบในดารานักแสดงก็เพราะการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้เยาวชนสามารถติดตามการแสดง และข่าวสารของนักแสดงที่ตัวเองชื่นชอบได้ตลอดเวลาทางมือถือโดยไม่จำเป็นต้องนั่งชมผ่านจอโทรทัศน์อย่างเดียวเหมือนในอดีต นอกจากนั้นการมีสื่อสังคมออนไลน์ก็เป็นช่องทางที่จะให้เยาวชนเข้าถึงชีวิตความเป็นส่วนตัวของนักแสดงมากขึ้น ไม่ใช่แต่เฉพาะการแสดงตามบทบาทเท่านั้นทำให้เกิดความนิยมชมชอบมากขึ้น เพราะยังทำให้เกิดพฤติกรรมต้องการเลียนแบบทั้งการแต่งกาย ทรงผม หรือแม้แต่การดำเนินชีวิต ตัวอย่างเช่น ความนิยมชุดนักเรียนไทยในหมู่คนจีน มีมาจากระครไทยเรื่องเล็กๆ ที่เรียกว่ารักและเรื่องเด็กใหม่ จนมาถึงการที่นางเอกหนังจีนชื่อ “จวิ๊จ๊อ” ที่ได้นำชุดนักเรียนไทยมาใส่ จนเกิดเป็นกระแสความนิยมและเลียนแบบในการใส่ชุดนักเรียนไทยไปท่องเที่ยว เป็นต้น

1.2 ช่องทางการติดตามนักแสดงละครโทรทัศน์

จากการศึกษาช่องทางการติดตามนักแสดงละครโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า ช่องทางการติดตามนักแสดงละครโทรทัศน์ของเยาวชน มีดังนี้

1.2.1 ละครโทรทัศน์/ช่องโทรทัศน์ที่นักแสดงนั้นๆ แสดงอยู่

1.2.2 รายการโทรทัศน์อื่นๆที่นักแสดงได้รับเชิญไปออกรายการ เช่น ทอล์คโชว์ รายการวาไรตี้ เกมโชว์ เป็นต้น

1.2.3 สื่อสังคมออนไลน์ส่วนตัวของนักแสดง เช่น เฟสบุ๊ค อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ และช่องยูทูบของดารานักแสดง

1.2.4 การออกงานและการร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของนักแสดง เช่น เป็นดารา รับเชิญในเวทีคอนเสิร์ต

1.2.5 สื่ออื่นๆ เช่น ข่าวบันเทิงในหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ทั้งนี้เยาวชนที่ให้สัมภาษณ์โดยส่วนใหญ่จะให้ข้อมูลว่าเริ่มติดตามจากการรับชมการแสดงละครจากโทรทัศน์ รวมทั้งการติดตามในสื่อสังคมออนไลน์ แต่ที่มีการเข้าไปติดตามมากที่สุดคือสื่อสังคมออนไลน์ส่วนตัวของนักแสดง โดยเฉพาะ เฟสบุ๊ค อินสตาแกรม เพราะได้มีโอกาสรับรู้ในเรื่องราวส่วนตัวการใช้ชีวิตของนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบในชีวิตจริงๆ ไม่ใช่แค่ในบทบาทละคร

อภิปรายได้ว่า ช่องทางการติดตามนักแสดงละครโทรทัศน์ของเยาวชน ได้แก่ ละครโทรทัศน์/ช่องโทรทัศน์ที่นักแสดงแสดงอยู่ รายการโทรทัศน์อื่นๆ ที่นักแสดงได้รับเชิญไปออกรายการ เช่น ทอล์คโชว์ รายการวาไรตี้ เกมโชว์ เป็นต้น สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ค อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ และช่องยูทูบของดารานักแสดง รวมทั้งการร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของนักแสดง ในประเด็นการที่นักแสดงในปัจจุบันแชร์เรื่องส่วนตัวของตนเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น จนทำให้เป็นช่องทางการสร้างความนิยมชื่นชอบ สอดคล้องกับวาสนา ธนะสิริรุ่งกุล (2559) ที่กล่าวว่ามนุษย์จะมีการใช้เทคโนโลยีหนึ่งเทคโนโลยีใดในสังคมได้ต้องผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ประดิษฐ์และผู้ใช้ในสังคม (Interactive between Innovator and User) กลับไปกลับมาหลายครั้งจนเกิด “การยอมรับ” หรือที่เรียกว่า “Technology Adoption” ดังนั้น กระแสของการใช้ Social Networking ที่กำลังเป็นที่นิยมอยู่นั้นจึงเกิดมาจากกระบวนการถ่ายโอนพฤติกรรม และความคิดของคนกลุ่มคนแรก (Innovator) ในสังคมที่ชื่นชอบในความทันสมัยของเทคโนโลยีมีการทดลองใช้งานจนเกิดการยอมรับแล้ว จึงสื่อสารหรือถ่ายทอดต่อไปยังกลุ่มคนต่างๆ ในสังคม เครือข่ายสังคมหรือสื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางของการแบ่งปันประสบการณ์แบ่งปันความรู้สักส่วนตัว แสดงรายละเอียดทุกสิ่งของตนให้กับเพื่อนบนโลกออนไลน์ได้รับรู้การดำเนินชีวิตของตน รวมถึงต้องการให้เพื่อนบนโลกออนไลน์มาสนใจกับสิ่งที่ตนแชร์ผ่านโลกออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ค (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) ไลน์ (Line) และทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นต้น ที่สามารถใส่รายละเอียดลงไปได้ไม่ว่าจะเป็นข้อความตัวอักษร ข้อความรูปภาพ (ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว) แม้กระทั่งตัวสติ๊กเกอร์ (Stickers) ที่เป็นกระแสนิยมอยู่ในปัจจุบันนี้ สามารถสื่อสารให้คนบนโลกออนไลน์ได้รับรู้และเข้าถึงพร้อมทั้งติดตามด้วยการกดติดตาม กดไลค์ และแชร์ตนเองเป็นจำนวนมาก ในยุคสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็วและมีผู้ใช้งานจำนวนมาก ดารานักแสดงส่วนหนึ่งจึงใช้ช่องทางนี้สร้างชื่อเสียงและความนิยมโดยอาศัยความสวย ความหล่อ ความเซ็กซี่ ตลก หรือโชว์ไลฟ์สไตล์แบบต่างๆ ผ่านสังคมออนไลน์

1.3 อิทธิพลของนักแสดงโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชน

จากการศึกษาอิทธิพลของนักแสดงโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชน โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร รวมทั้งวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล ผลการวิจัยพบอิทธิพลของนักแสดงโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชนมีทั้งด้านบวกและด้านลบ รายละเอียดมีดังนี้

1.3.1 อิทธิพลของนักแสดงโทรทัศน์ด้านบวกต่อเยาวชน

1.3.1.1 ทำให้เยาวชนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดความรู้ ความเข้าใจนำไปใช้ในชีวิตประจำวันจน อาจนำไปสู่รูปแบบการดำเนินชีวิต เช่น การแต่งกายให้ถูกกาลเทศะ การเลือกสถานที่รับประทานอาหารนอกบ้าน การดูแลสุขภาพตนเอง การไปสถานที่ท่องเที่ยว การเลือกซื้อสินค้าบริโภคอุปโภค เป็นต้น

1.3.1.2 ทำให้เยาวชนเกิดเจตคติ ค่านิยม และคุณธรรม เช่น การไปทำบุญทำทาน การเป็นจิตอาสา และบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ เช่นการไปบริจาคโลหิต การไปช่วยเหลือสังคมด้านต่างๆ เป็นต้น ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำตามนักแสดงเหล่านั้น

1.3.1.3 เกิดแรงบันดาลใจให้เยาวชนเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ เช่น การยืน เดิน นั่ง การพูดที่ดีมีบุคลิกภาพที่ดี รวมทั้งการแต่งกายและทรงผมที่มีความทันสมัย

1.3.1.4 ทำให้เยาวชนเปลี่ยนแปลงการใช้ภาษาในการสื่อสาร นิยมชมชอบการพูดและการใช้ภาษา

1.3.2 อิทธิพลของนักแสดงโทรทัศน์ด้านลบต่อเยาวชน

1.3.2.1 ผลให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบและมีแนวโน้มที่ทำให้เยาวชนคิดและคล้อยตามนักแสดงไป โดยปริยายโดยขาดการคิดแบบมีวิจารณญาณ

1.3.2.2 ทักษะคติและค่านิยมของนักแสดงบางคนที่ไม่ถูกต้องแล้วมีแสดงออกผ่านสื่อ ทำให้เยาวชนคล้อยตาม อาจทำให้เกิดความขัดแย้งทางสังคม โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับกลุ่มสูงวัย

1.3.2.3 การมองโลกหรือโลกทัศน์ แล้วแต่คนแต่ละกลุ่มที่ชมการแสดงของนักแสดงหรือติดตามชีวิตส่วนตัวสามารถจะมองในแง่ลบหรือบวกในเรื่องดังกล่าวได้ขึ้นกับวิจารณญาณ

1.3.2.4 ทำให้การเสพติดและมีอารมณ์ร่วมกับบทสนทนาที่ไม่เหมาะสมในละครเป็นการทำให้คนดูเสพติดสิ่งที่ไม่ดีได้ และบทสนทนาของละครก็อาจทำให้คนดูติดตามและทำในสิ่งที่ผิด บางประโยคในละครอาจเป็นคำไม่สุภาพ ซึ่งในปัจจุบันเราจะพบว่าคำพูดที่วัยรุ่นใช้ในปัจจุบันมักมาจากนักแสดงในละคร

1.3.2.5 ปัญหาเรื่องเพศ วัตถุนิยม และความรุนแรง ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวขึ้นอยู่กับพื้นฐานนิสัยของผู้ชมด้วย เป็นปัญหาที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเป็นค่านิยมของสังคม แต่อาจทำให้เกิดปัญหาได้ถ้าคนดูละครด้วยความไม่มีวิจารณญาณ

1.3.2.6 การที่นักแสดงเล่นอบายมุขทั้งในละครและข่าวสารข้อมูลในชีวิตจริงของนักแสดงอาจเป็นตัวกระตุ้นให้เยาวชน อยากลองอบายมุข เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่สามารถทำได้

1.3.2.7 ค่านิยมและรูปแบบในการดำเนินชีวิตที่ไม่เหมาะสม เช่น การซื้อและอวดของแบรนด์เนมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การซิงสุกก่อนหาม การถ่ายรูปไปเปลือยของตนเองลงสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

อภิปรายได้ว่า ผลการวิจัยอิทธิพลของนักแสดงโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชนนั้นมีทั้งด้านบวกและด้านลบ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ เสรี วงศ์มณฑา ในงานเสวนา “ผลกระทบจากละครโทรทัศน์ต่อสังคม” จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และ

กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ในวันพฤหัสบดีที่ 19 กันยายน 2556 ว่าพฤติกรรมของคนไทยที่มาจากละคร ทั้งนี้เยาวชนและชนชั้นกลางได้รับอิทธิพลสูงกว่ามากอิทธิพลดังกล่าว ได้แก่

1. แนวคิดและคำพูดบทสนทนาของคนในสังคมมาจากละคร
2. สร้างกระแสสังคม เช่น ผู้ชมใช้สินค้าตามนักแสดงละคร สร้างกระแสการ

บริโภค

3. กำหนดมุมมองโลกทัศน์
4. รูปแบบในการดำเนินชีวิตและสร้างความทะเยอทะยานและรสนิยม
5. ล้มล้างทำเนียบนิยมในบางกรณี ปัญหาเรื่องเพศ วัตถุนิยม และความรุนแรง
6. ความนิยมในการตั้งชื่อลูกตามบทละครหรือชื่อตัวละคร

สรุปได้ว่า เยาวชนจะได้รับอิทธิพลทั้งในด้านบวกหรือลบจากนักแสดงโทรทัศน์ ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณในการติดตามบทบาทการแสดงละครโทรทัศน์ และการติดตามข่าวสารข้อมูลของนักแสดงผ่านสื่อต่างๆ การนำเสนอของสื่อมวลชนต่างๆ จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างเยาวชนให้รู้ตระหนักค่านิยม ความเชื่อ และเจตคติที่ถูกต้องจนนำไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคมไทยต่อไป รวมทั้งการพูดคุย และการแนะนำของคนรอบข้าง เช่น คนในครอบครัว เพื่อน และสื่อต่างๆ ก็มีส่วนในการให้เยาวชนได้กระตุกคิดอย่างมีสติและวิจารณ์ญาณ

2. บทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับ

เยาวชน

ผลการวิจัยโดยการศึกษาเอกสารและวิเคราะห์บทสัมภาษณ์บทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน มีดังนี้

ธาม เชื้อสถาปนศิริ (2556) ผู้จัดการกลุ่มงานวิชาการโครงการศึกษาและเฝ้าระวังสื่อเพื่อสุขภาพของสังคม (Media Monitor) กล่าวว่านักแสดงในยุคปัจจุบันจะมี 2 บทบาทคือ

1. บทบาทในสื่อสาธารณะเช่นโทรทัศน์ ภาพยนตร์
2. บทบาทในสื่อส่วนตัวอย่างอินสตาแกรม เพจเฟซบุค ทวิตเตอร์ ยูทูบ เป็นต้น

ดารานักแสดงจึงควรต้องสร้างสมดุลระหว่าง 2 พื้นที่ ทั้งพื้นที่ที่เป็นนักแสดงและพื้นที่ส่วนตัวอย่างเหมาะสม พฤติกรรมของผู้เสฟสื่อก็เช่นกัน สามารถเสฟสื่อได้ทั้ง 2 ด้าน ของดารานักแสดงคนนั้น ในขณะที่ทิศทางการบริโภคสื่อของเยาวชนรุ่นใหม่ก็มีแนวโน้มที่จะเสฟสื่อจากอินเทอร์เน็ตมากขึ้นเรื่อยๆ สื่อใหม่ที่เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในสังคมยุคปัจจุบันก็สร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างทีสื่อเก่าไม่สามารถทำได้มาก่อน ได้แก่ การเข้าถึงสื่อได้สะดวกรวดเร็วและมีการได้รับชมการแสดงออกทั้งภาพและเสียง สามารถกดติดตามได้และมีฟีดข่าวแจ้งเตือนปรากฏให้เห็น เป็นต้น ผลที่เกิดขึ้นตามมานั้นก็ยิ่งส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบดารานักแสดงได้มากขึ้นและง่ายขึ้น แทนที่จะเลียนแบบดารานักแสดงจากบทบาทในจอทีวี หรือสื่อกระแสหลักก็หันมาเลียนแบบดารานักแสดงในฐานะของคนธรรมดา หรือดาราในสื่ออินสตาแกรมนั่นเอง ด้วยเหตุผลดังกล่าวดารานักแสดง จึงสามารถแสดงบทบาทสำคัญในการช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

ทั้งนี้จากการศึกษาบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน โดยการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัย และบทสัมภาษณ์ ผลการวิจัยมีดังนี้

2.1 บทบาทในการเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านการดำเนินชีวิตที่เป็นเรื่องราวในละครโทรทัศน์

อภิปรายได้ว่า นักแสดงมีบทบาทในการเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านการดำเนินชีวิตที่เป็นเรื่องราวในละครโทรทัศน์ ผลการวิเคราะห์การนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านการดำเนินชีวิตที่เป็นเรื่องราวในละครโทรทัศน์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของนันท์นิตติธรรม (2560) ที่ศึกษาเรื่องนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์ โดยหัวข้อในงานวิจัยนี้คือศึกษาวิธีการดำเนินชีวิตที่มีลักษณะความเป็นไทยหรืออิงประวัติศาสตร์ไทยที่เป็นวัฒนธรรมทางวัตถุ (เชิงรูปธรรม) คือ การแต่งกาย การแต่งหน้า และอาหาร และวัฒนธรรมทางจิตใจ (เชิงนามธรรม) วิธีการดำเนินชีวิตที่มีลักษณะความเป็นไทยหรืออิงประวัติศาสตร์ไทย ศาสนา ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี คือ ภาษา และกิจกรรมร่ายท่าง ผ่านองค์ประกอบของละคร คือ ภาพ (Spectacle) หรือฉากในละคร (Scene) โดยศึกษาบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส และพิชสวาท ละครทั้ง 2 เรื่องมีความแตกต่างกันละครบุพเพสันนิวาส มุ่งเน้นการนำเสนอสังคมและวัฒนธรรมของกรุงศรีอยุธยาที่เป็นสังคมที่ “สงบสุข” บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรือง ไม่มีการคอร์รัปชันและไม่เห็นด้วยกับความคิดของฝรั่ง สะท้อนให้เห็นสูตรสำเร็จของละคร และเป็นการนำเสนอประวัติศาสตร์ไทยผ่านละครแนวใหม่ ที่มีความเข้ากันของพระนางเป็นตัวละคร จนสร้างความน่าสนใจ ความน่าพึงพอใจ เกิดความรู้สึกสนุกในการรับชมละคร และสร้างความสนใจในประวัติศาสตร์ไทยให้คนรุ่นใหม่ได้หันกลับมาชมมากขึ้นผ่านการสร้างภาพอยุธยาในอุดมคติ ทำให้เห็นภาพของกรุงศรีอยุธยาที่มีความเจริญรุ่งเรืองได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ส่วนละครเรื่องพิชสวาทมุ่งเน้นการนำเสนอเรื่องราวของนรกสวรรค์ กฎแห่งกรรม ผลลัพธ์ของการทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ความโลภ การละกิเลส การเสียสละ การให้อภัย การระลึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าคือคุณงามความดี นำเสนอผ่านภาพความน่ากลัวที่จะทำให้คนดูรู้สึก “หลอน” ต่อตัวคุณอุบลในชุดนางรำหลวง มีโซ่ล่ามข้อเท้าไว้ พร้อมทั้งมีเสียงลากโซ่ดังตลอดการเดิน หรือแม้กระทั่งภาพนรกที่บทละครพยายามสอดแทรกโทษแห่งการสร้างกรรมชั่ว เกิดความรู้สึกหวาดกลัวต่อการรับชมภาพดังกล่าว ทั้งนี้การนำเสนอภาพดังกล่าวอยู่ในแกนของความจงรักภักดี ชื่อสัตย์ต่อชาติและแผ่นดิน จนสร้างความตื่นเต้น มีความซบซึ้ง มีเงื่อนไข ขวนให้ติดตาม ที่นำเสนอเช่นนี้ก็เพราะต้องการให้ผู้ชมตระหนักถึงผลลัพธ์ของการทำดีได้ดีทำชั่วได้ช้วนั่นเอง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักแสดงมีบทบาทในการเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านการดำเนินชีวิตที่เป็นเรื่องราวในละครโทรทัศน์ทั้งการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยทางวัตถุ (เชิงรูปธรรม) คือ การแต่งกาย การแต่งหน้าและอาหาร และวัฒนธรรมไทยทางจิตใจ (เชิงนามธรรม) และวิธีการดำเนินชีวิตที่มีลักษณะความเป็นไทย

2.2 บทบาทในการเสริมสร้างการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องเหมาะสมผ่านบทละคร

อภิปรายว่า งานวิจัยนี้วิเคราะห์การเสริมสร้างวิจันภาษาจากการแสดงละคร ภาษาในละคร ซึ่งหมายถึงคำพูดที่ใช้ในละคร ชื่อเรื่อง ชื่อตัวละคร และบทสนทนา ภาษาในละครจะสื่อสารข้อมูลข่าวสาร ความรู้ไปยังผู้ชม บทสนทนาจะทำให้ตัวละครแสดงออกถึงความคิดและความรู้สึกออกมาเป็น “วิจันสาร” ซึ่งเป็นศิลปะของการถ่ายทอดเรื่องราวหรือความคิดของผู้ประพันธ์ ออกมาทางคำพูดของตัวละครหรือบทเจรจาโดยภาษาพูดเพื่อการแสดงให้ผู้ชมดูไม่ใช่สำหรับการอ่าน ซึ่งจะเป็นส่วนเสริมสร้างอาการแสดงและช่วยในการพัฒนาตัวละครโครงเรื่องตลอดจนสาระของเรื่อง ให้สมบูรณ์แบบตามบทประพันธ์ที่มีการใช้ศิลปะในการประพันธ์มาแล้วเป็นอย่างดีศิลปะการใช้ภาษา

เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การเขียนบทละครที่ดี แม้ว่าจะมีโครงเรื่องตัวละครและความคิดที่ดี หากไม่มีศิลปะในการใช้ภาษาที่ไม่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวและความคิดสู่ผู้ชมได้อย่างชัดเจนและน่าฟัง บทสนทนาที่ดีต้องให้เหมาะสมกับประเภทของเนื้อหาในแต่ละเรื่องบ่งบอกถึงลักษณะนิสัยของตัวละครที่จะพูดความคิดความอ่าน อารมณ์ของผู้พูด ซึ่งสามารถแยกแยะกลุ่มคน รสนิยมของบุคคล แต่ละคน รวมทั้งระดับชั้น (Class) ถิ่นฐานที่อยู่ ภูมิสำเนา หรือแม้แต่ยุคสมัย (Period) ทำให้ผู้ชมเข้าใจถึงตัวละครได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหลายๆ บทละครที่มีการใช้วัจนภาษาได้อย่างเหมาะสม มีความสวยงามในภาษาไทยที่ใช้เป็นบทสนทนา

ทั้งนี้จากการศึกษาของศิริทิพย์ เต็นดวง (2562) ที่ได้ศึกษาวัฒนธรรมไทยยุค 4.0 : การใช้ภาษาของคนไทยในสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า ปัญหาการใช้ภาษาไทยทางสื่อสังคมออนไลน์เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และลูกกลม ทำให้ภาษาไทยอยู่ในขั้นวิกฤตสื่อมวลชนนำการสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยเน็ตที่นิยมเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นมาเผยแพร่ในที่สาธารณะ เกิดพฤติกรรมการลอกเลียนแบบการใช้ภาษาไทยแบบผิดๆ และคุ้นชินการใช้ภาษาแนวใหม่จนเป็นนิสัย ส่งผลกระทบให้ทักษะการเขียนของคนรุ่นใหม่บกพร่อง เพราะขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน ผิดทักษะการเขียนน้อย มักใช้คำหยาบคาย โดยเฉพาะนักศึกษาทำข้อสอบข้อเขียนไม่ได้สะกดคำไม่ถูกต้อง ใช้ภาษาพูดในงานเขียน ใช้คำทับศัพท์ผิด ฯลฯ เพราะความละเลยไม่ใส่ใจ หลงลิ้มภาษาและขาดวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย ดังนั้น ถ้าผู้จัดละครรวมทั้งนักแสดงละครตระหนักในเรื่องการใช้ภาษาไทยและเป็นแบบอย่างในภาษาไทยให้ได้อย่างถูกต้องถูกกาลเทศะและเหมาะสมกับฐานะของบุคคล ไม่ผิด ไม่เพี้ยน ถูกความหมาย ไม่เข้าใจผิด ผ่านบทละครและสื่อสังคมออนไลน์ ก็จะเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเยาวชนในการสื่อสารด้วยภาษาไทย

2.3 บทบาทเป็นผู้นำการแต่งกายแบบไทย

อภิปรายได้ว่า ละครหลายๆ เรื่องโดยเฉพาะละครย้อนยุคหรือละครพีเรียดที่มีท้องเรื่องเป็นอดีตกาลมีการให้นักแสดงได้สวมใส่ชุดไทย เช่น ละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ละครดังกล่าวยังปลูกอีกหนึ่งกระแสที่ทำให้คนไทยพร้อมใจกันใส่ชุดไทยกันอย่างไม่เขินอาย เห็นได้จากกิจกรรมงานอุ่นไอรักคลายความหนาวที่มีผู้เข้าเยี่ยมชมงานที่มีผู้สนใจแต่งกายชุดไทยไปร่วมงาน ยังมีอีกหลากหลายสถานที่ที่จัดกิจกรรมให้ประชาชนใส่ชุดไทยมาร่วมงาน และร่วมสนุกกับกิจกรรมที่ทางสถานที่ได้จัดขึ้นตามรอยสถานที่สำคัญในละคร ได้มีการจัดกิจกรรมแต่งชุดไทยตามรอย “การะเกด” ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวแต่งชุดไทยมาร่วมกิจกรรม และจัดมะม่วงน้ำปลาหวานให้นักท่องเที่ยวได้ลองรับประทานตามละครอีกด้วย ส่งเสริมให้ธุรกิจเช่า และขายชุดไทยทั้งดั้งเดิมและประยุกต์เพื่อรองรับความต้องการของผู้บริโภคที่กำลังเป็นที่นิยม ก่อให้เกิดรายได้มากมายจนผ้าไทยขาดตลาด เกิดกระแสแต่งชุดไทยเล่นน้ำสงกรานต์ในปี พ.ศ. 2561 เป็นปรากฏการณ์แฟชั่นใส่ชุดไทยเล่นน้ำสงกรานต์ ในปี พ.ศ. 2561 อย่างไม่เคยเป็นที่นิยมมาก่อน (ไทยรัฐออนไลน์, 2561) จึงกล่าวได้ว่า กระแสการแต่งกายแบบไทยมาจากจุดเริ่มต้นคือการนิยมชมชอบในตัวนักแสดงที่สวมบทบาทในละคร จนมาสู่พฤติกรรมเลียนแบบการแต่งกายได้ ดังนั้น นักแสดงสามารถมีบทบาทเป็นผู้นำการแต่งกายแบบไทยให้เยาวชนได้

2.4 บทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

อภิปรายได้ว่า ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวนิยมมาท่องเที่ยวยังจังหวัดต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในละครหรือในเรื่องราวส่วนตัวของดารานักแสดงที่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ส่วนตัวของดารา เช่น เพจเฟซบุ๊ก อินสตาแกรม เป็นต้น เช่นรายการดาราพาเที่ยว ดังนั้นถ้ามองบทบาทของนักแสดงในมุมนี้คือนักแสดงมีส่วนที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้สอดคล้องกับงานวิจัยของตรีธวัชน์ มีสมศักดิ์(2563) ที่ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษา : ปรากฏการณ์แต่งกายแบบไทยจากกระแสละครบุพเพสันนิวาส โดยละครเรื่องบุพเพสันนิวาสที่ใช้สถานที่ถ่ายทำเป็นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวผู้ชมได้ไปท่องเที่ยวที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจำนวนมาก และมีการแต่งกายแบบไทย เพื่อถ่ายรูปบันทึกความทรงจำเชิงบวก รวมถึงเผยแพร่ลงในสื่อออนไลน์ส่วนบุคคลของตนเองอย่างเป็นที่นิยมแพร่หลาย และส่งผลให้เกิดอาชีพการให้บริการเช่าชุดไทยในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอีกด้วย นอกจากนี้ พบว่านักแสดงในปัจจุบันนิยมสร้างสื่อสังคมออนไลน์ส่วนตัวในการนำเสนอเรื่องราวการท่องเที่ยวของตนเอง ซึ่งหลายๆ ครั้งในการนำเสนอพบว่า จะมีการเชิญชวนให้คนทั่วไปมีการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2.5 บทบาทในการส่งเสริมอาหารไทย

อภิปรายว่า อาหารไทยเป็นอาหารประจำชาติที่เป็นที่นิยมสำหรับคนไทยมาช้านาน จวบจนที่โลกเปิดกว้างขึ้น จึงมีวัฒนธรรมของอาหารในประเทศไทยที่เยาวชนหันมานิยมมากขึ้นแทนที่การนิยมอาหารไทย ได้แก่ อาหารเกาหลี อาหารญี่ปุ่น และอาหารจากชาติตะวันตก แต่เราจะพบว่า กระแสของความชื่นชอบดารานักแสดงมีอิทธิพลต่อเยาวชนทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ ดังนั้นถ้าดารานักแสดงนิยมสิ่งใดโอกาสที่เยาวชนจะทำตามก็มีมาก ดังจะเห็นจากบทบาทนักแสดงในเรื่องบุพเพสันนิวาส ที่ทำอาหารไทยบางชนิดกลายเป็นกระแสของการชื่นชอบอาหารไทยและขนมไทย เช่น กุ้งแม่น้ำเผา ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง มะม่วงน้ำปลาหวาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีผู้จัดรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับอาหารนิยมเชิญนักแสดงที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ชื่นชอบเป็นพิธีกรรับเชิญในนำเสนอการทำอาหาร และอาหารเชิญชิม เป็นต้นรวมทั้งนักแสดงบางคนมีช่องรายการอาหารส่วนตัวทางยูทูบ เช่น รายการกินกับแก้วโดยแก้ว สุภัสสรา รายการเข้าครัวกับแม่จำโดยอ้อม พิชดา รายการอาหารของอาเล็กโดยอาเล็ก ธีรเดช เป็นต้น ซึ่งรายการดังกล่าวจะเป็นอาหารไทยทุกๆ ไปที่ทำงานในชีวิตประจำวัน

2.6 การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนในด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อสังคม

อภิปรายได้ว่า นักแสดงมีอิทธิพลทางการกระทำและความคิดต่อเยาวชนค่อนข้างมากหลายๆ ครั้ง จะพบว่าเยาวชนจะเกิดพฤติกรรมเลียนแบบทั้งการกระทำและทางความคิดจากนักแสดงที่ตัวเองชื่นชอบและมองว่าเป็นแบบอย่าง หรือไอดอล นักแสดงหลายๆ คนได้ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม เช่น

อเล็กซ์ เรนเดลล์ คนรุ่นใหม่ผู้ปลูกไฟแห่งการอนุรักษ์
 นาทยา ลุนด์เบิร์ก (ปู ไปรยา) ยืนหยัดเพื่อผู้ลี้ภัยโลก

ปิณท์ บรรลือฤทธิ์ จิตอาสาผู้อุทิศชีวิตเพื่อสังคม

ลลนา ก้องธรนินทร์ จัดทำโปรเจกต์ไม่ว่าใครก็เป็นฮีโร่ได้

จากการที่นักแสดงบางคนได้มีจิตอาสาทำประโยชน์ เพื่อสังคมถือเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชน เพราะเยาวชนอยู่ในช่วงวัยที่มีพฤติกรรมเลียนแบบในตัวบุคคลที่ตนเองนิยมชื่นชอบหรือเป็นไอดอล

สรุปได้ว่า ผลการศึกษาวิจัยบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน พบว่าการนำเสนอภาพของอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านกระบวนการสร้างภาพตัวแทนคือดารานักแสดง คือทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏบนละครโทรทัศน์หรือการดำเนินชีวิตส่วนตัวเป็นโลกที่ถูกประกอบสร้างขึ้นเป็นโลกแห่งสัญลักษณ์ที่ต้องการจะสื่อความหมายกับผู้อื่นภายใต้สังคมและวัฒนธรรมในอุดมคติของผู้ประพันธ์และผู้จัดทำละคร รวมทั้งของดารานักแสดงเอง ดังนั้นการรับรู้และการอ่านความหมายของเยาวชนสามารถรับรู้ความหมายจากประสบการณ์ผ่านสื่อมวลชน ซึ่งเป็นทัศนคติที่บริบทเดียวกันกับเรื่องการสร้าง “ภาพตัวแทน” (Representation) โดยการนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านการดำเนินชีวิตที่เป็นเรื่องราว ในละครโทรทัศน์ กล่าวคือการแต่งกาย อาหาร การใช้ภาษา และขนบธรรมเนียม กิริยามารยาท โดยวิเคราะห์ผ่านองค์ประกอบของละครคือภาพ (Spectacle) หรือฉากในละคร (Scene)

สภาพปัญหาและอุปสรรคของการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยของเยาวชนในปัจจุบัน

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยและบทสัมภาษณ์เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเรื่องสภาพปัญหาและอุปสรรคของการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยของเยาวชนในปัจจุบัน ผลการวิจัยมีดังนี้

1. อิทธิพลของดารานักแสดงต่อทัศนคติและพฤติกรรมของเยาวชน

ดารานักแสดงและบทละครโทรทัศน์ต่อทัศนคติและพฤติกรรมของเยาวชนมีอิทธิพลทั้งด้านบวกและด้านลบ แต่อิทธิพลด้านลบของดารานักแสดงมักจะเป็นที่สนใจมากกว่า เพราะในทางพฤติกรรมและจิตวิทยาแล้วคนมักจะสนใจข่าวในเชิงลบมากกว่า เพราะข่าวเชิงลบนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ในทางเสียหายได้และเป็นกระแสแรงกว่าการชื่นชม โดยเฉพาะการแต่งกายที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ เรื่องรักๆ ใคร่ๆ ผิดศีลธรรมของดารา ทั้งนี้ดาราที่มีข่าวพวกนี้มักจะได้รับพื้นที่สื่อมากกว่าดาราที่ทำดีเป็นดาราเรียบร้อยปกติ ภาพด้านลบสื่อแนะนำเสนอมาก่อนให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งไปไกลกว่ากระแสชื่นชมยินดี ชื่นชมมันอยู่ในกลุ่มเล็กไม่ได้ไปไกล แต่ถ้าวิจารณ์ในทางลบมันไปเร็วกว่ามากซึ่งก็นำไปสู่การมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมากกว่าทำดี ซึ่งดาราหรือผู้จัดการบางคนก็มีความจำเป็นในการสร้างกระแสด้านลบเพื่อให้มีชื่อเสียงหรือเกิดได้ในวงการแสดง ดังนั้นจึงถือว่าอิทธิพลของดารานักแสดงเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยของเยาวชนในปัจจุบัน

อภิปรายว่า อิทธิพลของดารานักแสดงต่อทัศนคติและพฤติกรรมของเยาวชนที่มีทั้งด้านบวกและด้านลบนั้น ทำไมเยาวชนจึงเลือกไม่ถูกว่าเป็นด้านลบไม่ควรปฏิบัติตามนั้น เมื่อยังพิจารณาถึงตัวแปรของการที่วัยรุ่นยุคนี้เติบโตมากับอุตสาหกรรมบันเทิงและมีดารารูปแบบอย่าง เพื่อจะสร้างการเป็นที่ยอมรับของสังคมเหมือนอย่างดารารูปแบบที่เด็กวัยรุ่นจะมีพฤติกรรมเลียนแบบในด้านลบ สอดคล้องกับผลสำรวจสำนักวิจัยสยามเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตโพลที่แถลงการณ์ถึงผลการสำรวจพฤติกรรมเลียนแบบคนดังและคนที่ตนชื่นชอบของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า วัยรุ่นมีพฤติกรรมเลียนแบบตัวละครหรือนักแสดงมาเป็นอันดับ 1 ขณะที่แฮกรับเชิญ/ผู้ร่วมแข่งขันในรายการทีวีมาเป็นอันดับ 2 และพิธีกร/ผู้ดำเนินรายการมาเป็นอันดับ 3 ทั้งนี้ จากการสำรวจยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้เวลากับทีวีถึง 1-3 ชั่วโมงต่อวัน ทว่าบางส่วนใช้เวลากับทีวีสูงถึง 5 ชั่วโมงต่อวัน และรายการที่เป็นที่นิยม 2 อันดับแรกคือ 1.ละคร/ภาพยนตร์ 2.เรียลลิตีโชว์/การแสดงความสามารถ โพลดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของความเป็นดารารูปแบบชัดเจน เมื่อมองไปที่มูลค่าของอิทธิพลที่ดารานักแสดงเหล่านั้นมีก็จะเห็นว่า ดาราถูกใช้เป็นเครื่องมือสร้างความน่าเชื่อถือ มีมูลค่าทางการตลาดที่บริษัทยินดีที่จะจ่ายเพื่อให้ดารามาเป็นพรีเซ็นเตอร์ในค่าตัวที่สูง เนื่องด้วยดาราคือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้คนในสังคม (หนังสือพิมพ์ ASTV ออนไลน์, 2556)

2. อิทธิพลจากสื่อต่างๆ เพื่อความบันเทิง

ปัจจุบันสื่อต่างๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ในฐานะสื่อเพื่อความบันเทิงหรือให้คุณค่ากับผลผลิต (product) มากกว่ากระบวนการ (process) รวมทั้งขาดการการสนับสนุนการพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้สื่อสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นโดยสภาพภาพตัวสื่อเองไม่สามารถยกระดับขึ้นมาสู่การพัฒนาได้ให้เป็นสื่อที่มีส่วนในการพัฒนาสังคมไทยให้คงความเป็นไทยเหมือนกับละครโทรทัศน์ของบางประเทศ เช่น ประเทศเกาหลีใต้ หรือจีนที่จะมีแนวละครสร้างสรรค์ความเป็นประเทศตนเองด้านศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้ ประสิทธิภาพของการผลิตรายการนั้นขึ้นอยู่กับศักยภาพของทีมงานซึ่งประกอบด้วยนักแสดง ผู้เขียนบท ผู้กำกับรายการหรือผู้จัดการแสดงแต่เนื่องจากสื่อเพื่อพัฒนานั้นบางครั้งมิได้มุ่งเน้นที่ ศิลปะการแสดง ดังนั้นอาจมีประสิทธิภาพน้อยในแง่ผลผลิตของกระบวนการในการผลิตรายการเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้เยาวชนเพราะมุ่งแต่ความบันเทิงอย่างเดียว

อภิปรายว่า ในปัจจุบันเยาวชนเกิดความสับสนระหว่างความเป็นจริงกับการนำเสนอของดาราทงโทรทัศน์ และการปรากฏตัวตามสื่อต่างๆ เช่นตามบทละครโทรทัศน์มักปรากฏภาพของดารานักแสดงหญิงที่ใช้ความรุนแรงทั้งภาษา และกิริยาท่าทางในการช่วงชิงพระเอกจากฝ่ายตรงข้ามละครที่ใหญ่ที่ทำให้ผู้ชมมองว่า ทีวีใหญ่เป็นฮีโร่กระทำถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติของกาญจนา โชคเหรียญสุขชัย (2550) ที่กล่าวว่า เยาวชนเกิดความสับสนจากการชมละคร และถูกกระตุ้นด้วยการแข่งขันของอุตสาหกรรมบันเทิงที่มีอยู่ในระดับสูงทุกสถาน โดยอาศัยกระแสความต้องการ และความนิยมที่มีต่อดารานักแสดง และนำเสนอค่านิยม และพฤติกรรมต่างๆ ทั้งทางดี และไม่ดี โดยหวังผลทางธุรกิจมากกว่าการตระหนักในหน้าที่ที่สื่อพึงมีส่งผลให้การนำเสนอด้วยวิธีการดังกล่าว เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชนที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานเดิมของสังคมไทย

3. ผลกระทบจากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล

ผลกระทบจากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรวดเร็ว เพื่อใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ ของมนุษย์ แต่ผลกระทบด้านลบคือก่อให้เกิดการรับวัฒนธรรม หรือการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของคนในสังคมโลก ทำให้พฤติกรรมและทัศนคติที่แสดงออกด้านการแต่งกาย การพูดจาและการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งการมอมเมาเยาวชนในด้านต่างๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอารมณ์และจิตใจ รวมทั้งพฤติกรรมของเยาวชน สามารถทำให้เกิดการกลืนวัฒนธรรมไทยดั้งเดิม ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของสังคมไทยนั้น รวมทั้งก่อให้เกิดผลกระทบด้านศีลธรรม ผลกระทบเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นและมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

อภิปรายว่า ผลกระทบจากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยในปัจจุบัน ทำให้เกิดการแพร่วัฒนธรรมและกระจายข่าวสารที่ไม่เหมาะสมอย่างรวดเร็ว การนำมาใช้ทางใดจึงขึ้นอยู่กับจริยธรรมผู้ใช้ ดังเช่นการใช้งานอินเทอร์เน็ตผู้สร้างโฮมเพจหรือสร้างข้อมูลข่าวสารในเรื่องภาพที่ไม่เหมาะสม เช่น ภาพอนาจารหรือภาพที่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย การดำเนินการเช่นนี้ย่อมอยู่กับจริยธรรมของผู้ดำเนินการ นอกจากนี้ยังมีเจตนากระจายข่าวที่เป็นเท็จข่าวทางเสื่อมเสียของบุคคลที่มีชื่อเสียง ในปัจจุบันการสร้างวัฒนธรรมไทยได้ใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลในการแพร่กระจายและบริโภคโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมการสร้างวัฒนธรรมไทยผ่านสื่อบันเทิงประเภทภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ สื่อบันเทิงดังกล่าวนอกจากสร้างสุนทรียภาพในการรับชมแล้วยังสะท้อนมิติของวิถีชีวิตของตัวละครในบริบทสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ อีกทั้งมีส่วนในการหล่อหลอมให้เกิดความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมต่อผู้รับสาร สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง “ผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทยในมุมมองของนักมานุษยวิทยา” โดย รศ.ดร.จูลินี เทียนไทย ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ซึ่งได้รับรางวัลผลงานวิจัยระดับดีมาก ประจำปี 2563 จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ได้ให้คำตอบเป็นอย่างดีเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ว่ามีผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างไร จูลินี เทียนไทย (2563) กล่าวว่าผลการวิจัยพบว่า สื่อสังคมออนไลน์สร้างการดำเนินชีวิตรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า Mobile Life หรือพลวัตวิถี ทำให้ข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่หายไป ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารและการใช้งานต่างๆ สามารถทำได้ในทุกที่ทุกเวลา ผลกระทบที่เป็นลักษณะเด่นในบริบทของสังคมไทยคือสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้ามามีส่วน ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งทางความคิดและพฤติกรรมของคนในสังคม เนื่องจากโลกออนไลน์ได้สร้างพื้นที่ใหม่ในการนำเสนอตนเอง ผู้หญิงมีความกล้าในการนำเสนอตนเองมากขึ้นในสื่อของตน สื่อสังคมออนไลน์ทำให้การเริ่มต้นสร้างความสัมพันธ์ได้ง่ายขึ้นกว่าการพบเจอกันบนโลกความจริงในสังคมไทย เนื่องจากคนไทยมีความเกรงใจ เินอาย และมักไม่ค่อยพูดคุยกับคนแปลกหน้า แต่เมื่อมีสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นทำให้การปฏิสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าเป็นเรื่องปกติ คำศัพท์ และรูปแบบของภาษาในสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น เพศหญิง และเพศทางเลือก มีการสร้างและใช้คำศัพท์ใหม่ในหลากหลายรูปแบบ เช่น การตั้งใจสะกดผิด การเขียนย่อคำ หรือการนำภาษาต่างประเทศมาใช้ เป็นต้น นอกจากนี้สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลต่อการรวมตัวทาง การเมืองในสังคมไทย โดยเฉพาะการสนับสนุนกลุ่มทางการเมืองที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งทำได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางเมื่อเปรียบเทียบกับการรวมตัวทางการเมืองในอดีตที่ยังไม่มีสื่อสังคมออนไลน์

ดังนั้น จริยธรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องปลูกฝังอย่างมาก ด้วยเหตุนี้เยาวชนคนรุ่นใหม่จึงควรเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อจะได้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลให้ก้าวหน้าและเกิดประโยชน์ต่อประเทศต่อไป

4. อิทธิพลวัฒนธรรมจากต่างประเทศผ่านสื่อต่างๆ

เยาวชนเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติผ่านสื่อไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ สื่อประชาสัมพันธ์ของบริษัทเอกชนข้ามชาติ และหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลประเทศต่างๆ การรับข้อมูลและการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต การเดินทาง มาเปิดการแสดงของศิลปิน นักร้อง นักแสดง นักกีฬา นักเดินแบบ การประพาสปฏิบัติตัวของบุคคล ที่มีชื่อเสียงและบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม รายการตลอดจนสารบันเทิงต่างๆ ที่เผยแพร่ทาง โทรทัศน์และวิทยุทั้งรายการที่ผลิตโดยคนไทย และที่ผลิตจากต่างประเทศ ล้วนเป็นแหล่งเรียนรู้ พฤติกรรมสังคมของเยาวชนอีกทางหนึ่งรายการบันเทิงไม่ว่าจะเป็นการแสดงดนตรี การแสดงตลก รายการ Talk Show ภาพยนตร์ ตลอดจนการนำเสนอกีฬาประเภทต่างๆ ของโทรทัศน์ช่องต่างๆ เป็นอีกทางหนึ่งที่เยาวชนเรียนรู้พฤติกรรม

อภิปรายว่า อิทธิพลวัฒนธรรมต่างชาติที่มีต่อพฤติกรรมสังคมของเยาวชนไทยเป็นไป ได้ทั้งทางบวกและทางลบ ประสบการณ์วัฒนธรรมต่างชาติโดยทางตรงและทางอ้อมที่เยาวชนไทย ได้รับทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมสังคมของเยาวชนไทย พัฒนาการทางจิตสังคม (psychosocial development) เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้ เยาวชนเป็นวัยที่ผ่านการเรียนรู้ และเข้าใจกฎเกณฑ์สังคมมาทั้งจากครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อนและสังคมนอกบ้าน เยาวชนเรียนรู้ระเบียบทางสังคม รู้จารีตประเพณีค่านิยม กฎเกณฑ์ ความคาดหวัง และการยอมรับของสังคม กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นไป ได้ทั้งทางตรงและ ทางอ้อมสอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งแสง อรุณไพโรจน์ (2547) ที่ได้ศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรม ต่างชาติที่มีต่อพฤติกรรมสังคมของเยาวชนไทยในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลง ของสังคมไทยเนื่องจากการรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา เช่น การแต่งกายตามแฟชั่นจากต่างประเทศ การใช้ภาษาไทยคำภาษาฝรั่งเศส การปฏิบัติต่อกันเมื่อเข้าสังคม เช่น การจับมือและโค้งศีรษะแทนการ กล่าวสวัสดีและการไหว้ เป็นต้น ล้วนมีผลต่อการเอาแบบอย่างของเยาวชนไทยทั้งสิ้น

สรุปได้ว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคของการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยของ เยาวชนในปัจจุบัน ได้แก่ อิทธิพลของดารานักแสดงที่มีผลต่อการกระทำและทัศนคติ อิทธิพลของ สื่อต่างๆ เพื่อความบันเทิง ผลกระทบจากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล อิทธิพลวัฒนธรรมจาก ต่างประเทศผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและจิตใจ รวมทั้งพฤติกรรมของเยาวชน สามารถทำให้เกิดการกลืนวัฒนธรรมไทยดั้งเดิม ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ ของสังคมไทยนั้น รวมทั้งก่อให้เกิดผลกระทบด้านศีลธรรม ผลกระทบเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะทวีความ รุนแรงขึ้นและมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

สรุป

เยาวชนจะได้รับอิทธิพลทั้งในด้านบวกหรือลบจากนักแสดงโทรทัศน์ขึ้นอยู่กับ วิจารณ์ญาณในการรับรู้และตีความในการติดตามบทบาทการแสดงละครโทรทัศน์ของนักแสดงและการติดตามข่าวสารข้อมูลของนักแสดงผ่านสื่อต่างๆ ทั้งรวมทั้งสื่อสังคมออนไลน์ การนำเสนอของ สื่อมวลชนต่างๆ จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างเยาวชนให้รู้ตระหนักค่านิยม ความเชื่อ และ เจตคติที่ถูกต้องจนนำไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคมไทยต่อไป รวมทั้งการพูดคุยและการแนะนำ ของคนรอบข้างเช่นคนในครอบครัว เพื่อน และสื่อต่างๆ ก็มีส่วนในการให้เยาวชนได้รู้จักคิดอย่างมีสติ และวิจารณ์ญาณ เพราะเยาวชนเป็นวัยที่ต้องผ่านการเรียนรู้และเข้าใจกฎเกณฑ์สังคมมาทั้งจาก ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน และสังคมนอกบ้าน เยาวชนเรียนรู้ระเบียบทางสังคม รู้จารีตประเพณี และวัฒนธรรมไทย ค่านิยม กฎเกณฑ์ความคาดหวังและการยอมรับของสังคม ในบทนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา อิทธิพลนักแสดงที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมของเยาวชนพบว่านักแสดงมีอิทธิพลทั้งด้านบวกและ ด้านลบ เมื่อยังพิจารณาถึงการที่เยาวชนยุคนี้เติบโตมากับอุตสาหกรรมบันเทิงและมีดารานักแสดงเป็น แบบอย่างเพื่อจะสร้างการเป็นที่ยอมรับของสังคมเหมือนอย่างดาราทำให้เด็กวัยรุ่นจะมีพฤติกรรม เลียนแบบดารานักแสดง ทั้งนี้นักแสดงสามารถจะมีบทบาทในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย ให้กับเยาวชน โดยการนำเสนอภาพของอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านกระบวนการสร้างภาพตัวแทนคือ ดารานักแสดงนั่นเอง ซึ่งคือทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏบนละครโทรทัศน์หรือแม้แต่การดำเนินชีวิตส่วนตัว เป็นโลกที่ถูกประกอบสร้างขึ้นเป็นโลกแห่งสัญลักษณ์ที่ต้องการจะสื่อความหมายกับผู้อื่นภายใต้สังคม และวัฒนธรรมในอุดมคติของผู้ประพันธ์และผู้จัดทำละคร รวมทั้งโลกชีวิตจริงของของดารานักแสดงเอง ดังนั้นการรับรู้และการอ่านความหมายของเยาวชนสามารถรับรู้ความหมายจากประสบการณ์ผ่าน สื่อมวลชน ซึ่งเป็นทัศนะบริบทเดียวกันกับเรื่องการสร้างภาพตัวแทน (Representation) โดยการ นำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านการดำเนินชีวิตที่เป็นเรื่องราว ในละครโทรทัศน์กล่าวคือการ แต่งกาย อาหาร การใช้ภาษาและขนบธรรมเนียม กิริยามารยาท โดยวิเคราะห์ผ่านองค์ประกอบของ ละครคือภาพ (Spectacle) หรือฉากในละคร (Scene) และด้วยผลกระทบจากการพัฒนาเทคโนโลยี ดิจิทัลอย่างรวดเร็ว เพื่อใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ ของมนุษย์ แต่ผลกระทบด้านลบคือก่อให้เกิดการรับ วัฒนธรรมหรือการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของคนในสังคมโลก ทำให้พฤติกรรมและทัศนคติที่แสดงออก ด้านการแต่งกาย การพูดจาและการบริโภคของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งมีการมอมเมา เยาวชนในด้านต่างๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอารมณ์และจิตใจ รวมทั้ง พฤติกรรมของเยาวชน สามารถทำให้เกิดการกลืนวัฒนธรรมไทยดั้งเดิม ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของ สังคมไทยนั้น รวมทั้งก่อให้เกิดผลกระทบด้านศีลธรรม ผลกระทบเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะทวีความ รุนแรงขึ้นและเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยของเยาวชนในปัจจุบัน ดังนั้นการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป จึงควรมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการ พัฒนาคอนให้มีความสมบูรณ์พร้อมมีทักษะความรู้ และความสามารถในการปรับตัวเท่าทันกับการ เปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็วบนพื้นฐานของการมีสถาบันสังคม และวัฒนธรรมของชาติไทยที่เข้มแข็ง เพื่อกลายเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและมีอัตลักษณ์ของความเป็นไทยอย่างยั่งยืน

บทที่ 4

แนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดง ต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยข้อที่ 3 คือเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

แนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาแนวทางการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชนผ่านกระบวนการสร้างภาพตัวแทนของสื่อละครโทรทัศน์นั้นคือนักแสดง ซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏบนสื่อละครโทรทัศน์เป็นโลกที่ถูกประกอบสร้างขึ้นเป็นโลกแห่งสัญลักษณ์ที่ต้องการจะสื่อความหมายกับผู้อื่นภายใต้สังคมและวัฒนธรรมไทยในอุดมคติของผู้ประพันธ์และผู้จัดทำละคร ดังนั้นการรับรู้และการอ่านความหมายของเยาวชนสามารถรับรู้ความหมายจากบทบาทของนักแสดงรวมทั้งการติดตามชีวิตความเป็นส่วนตัวของนักแสดงที่ชื่นชอบผ่านสื่อสังคมออนไลน์ส่วนตัว ทั้งเพจ เฟสบุ๊ค อินสตาแกรม เป็นต้น ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 ได้ระบุว่า ในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้าสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศมีแนวโน้มจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วรุนแรงและฉับพลันในหลากหลายมิติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออนาคตการพัฒนาประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสื่อและสื่อมวลชนต้องมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม โดยส่งเสริมให้สื่อและสื่อมวลชนปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด การจัดเวลาและพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ ในช่วงเวลาที่มีผู้ชมมากที่สุดรวมทั้งส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ นำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ผลการศึกษาวิจัยจากเอกสารและการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงละครโทรทัศน์ต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน มีดังนี้

1. บทบาทของนักแสดงละครโทรทัศน์ต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

1.1 การใช้อำนาจในการสื่อสารของนักแสดงเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านบทบาทการแสดง

อภิปรายว่า การใช้อำนาจในการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย ผ่านบทบาทการแสดงคือการใช้ความสามารถที่มีของนักแสดงสื่อสารออกมา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ไปในทิศทางบวก มีผลสำคัญต่อการทำงานในวงการบันเทิงไทย เพราะภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการทำงานของนักแสดงหากมีภาพลักษณ์ที่โดดเด่น การพัฒนานั้นสามารถทำได้หลายวิธีด้วยกันทั้งการพัฒนาด้านรูปลักษณ์และบุคลิกภาพภายนอก นอกจากนี้ นักแสดงที่มีภาพลักษณ์ดีอันเนื่องมาจากความโดดเด่นเรื่อง บุคลิกลักษณะภายนอก ความสามารถส่วนตัว วินัยในการทำงานและชื่อเสียงที่สั่งสมมาในอดีตย่อมก่อให้เกิดอำนาจต่อรอง สามารถเข้าครอบครองความคิดโน้มน้าวใจให้ประชาชนและผู้ผลิตละครโทรทัศน์ยอมรับว่านักแสดงมีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการรับบทบาทตัวเอกในละคร ทั้งนี้การใช้อำนาจเพื่อจัดการภาพลักษณ์ของนักแสดงในอัตลักษณ์ความเป็นไทยมีส่วนสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชนได้ ด้วยชื่อเสียงที่สั่งสมมาในอดีตย่อมก่อให้เกิดอำนาจต่อรองสามารถเข้าครอบครองความคิดโน้มน้าวใจของเยาวชนในเรื่องที่ต้องการสื่อสารผ่านบทละคร ทั้งนี้ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของนักวิชาการดังนี้

เกียรติญา สายสนั่น (2552) ได้ศึกษาการสร้างภาพลักษณ์ของนักแสดงไทย พบว่า ความเป็นตัวของตัวเองไม่ปรุงแต่ง ต้องมั่นใจในเนื้อแท้ของตัวเอง นำเสนอโดยนำเสนอสิ่งที่เป็นความจริงที่แท้จริงออกมาสู่สายตาประชาชน ซึ่งไม่เป็นการฝืนความรู้สึกรู้สึกของนักแสดง ต้องไม่ทำสิ่งที่ไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง เพื่อการสร้างภาพซึ่งถือว่าเป็นวิธีการสื่อสารบุคลิกภาพที่ดีของศิลปินดารานี้ เมื่อปรากฏตัวต่อสื่อมวลชนนักแสดงที่มีภาพลักษณ์ดี อันเนื่องมาจากความโดดเด่นเรื่องบุคลิกลักษณะภายนอก ความสามารถส่วนตัว วินัยในการทำงานและชื่อเสียงที่สั่งสมมาในอดีตนั้นย่อมก่อให้เกิดอำนาจต่อรอง การรับงาน โดยสามารถเข้าครอบครองความคิด โน้มน้าวใจให้ประชาชนและผู้ผลิตละครโทรทัศน์ยอมรับว่านักแสดงมีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการรับบทบาทในละคร

เกียรติญา สายสนั่น (2561) กล่าวว่า การมีทักษะการสื่อสารที่ยอดเยี่ยม (Superb communication skill) เป็นการใช้อำนาจที่ปราศจากความรุนแรงหรือการบังคับในเชิงกายภาพ แต่เป็นอำนาจซึ่งเกิดจากความยินยอมพร้อมใจ โดยประชาชนจะไม่สามารถตระหนักได้ว่าตนได้ถูกครอบครองความคิดไปแล้ว การมีทักษะการสื่อสารที่ยอดเยี่ยมถือเป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่ดีของผู้นำแบบมีปารมี ด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวไกลในปัจจุบันได้ก่อให้เกิดช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย สื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทในวงการบันเทิงมากขึ้น เป็นเครื่องมือสำคัญที่นักแสดงใช้ต่อรองอำนาจกับสื่อหลักเพื่อไม่ให้เกิดการบิดเบือนข่าวขึ้นได้ส่งผลให้นักแสดงบางคนที่มีแม้จะมีโลกส่วนตัวสูง ก็ยังคงเห็นความสำคัญและใช้ช่องทางการสื่อสารให้เกิดประโยชน์ต่ออาชีพของตน (เกียรติญา สายสนั่น, 2561)

สหภาพ พ่อคำทอง (2555) ที่พบว่า ศิลปินนักแสดงที่ประสบความสำเร็จจนได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นซูเปอร์สตาร์นั้น มักมีภูมิหลังมาจากความชอบ ความเข้าใจในตัวเองและมีความรับผิดชอบการทำงานที่ดี มีลักษณะการสื่อสารข้อมูลต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ การรับรู้ ต่อชื่อเสียง ความสนิทสนมคุ้นเคย หรือความโดดเด่นของตนเอง การสร้างสรรค์สิ่งที่มีความเกี่ยวพันกับแบรนด์ และการสร้างสรรค์ความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลสูงใจให้เกิดพฤติกรรมตอบสนอง โดยจะมุ่งให้ความสนใจที่เนื้อหาของสารที่จะทำการสื่อสารออกไป ทั้งในส่วนบทบาทการแสดงละคร

โทรทัศน์ โดยจะคัดเลือกบทบาทที่แตกต่างมีความโดดเด่นเป็นตัวดำเนินเรื่องนอกจากนั้นยังรวมถึงการใช้ชีวิตส่วนตัว

จึงกล่าวได้ว่า ในสังคมนั้นจะมีการดำเนินการเพื่อสร้างสื่อบทละครวัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการสร้างความยินยอมพร้อมใจให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนและเยาวชน โดยจะไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นการบังคับแต่เป็นการครองอำนาจในเชิงความคิดในการดำรงชีวิต โดยผ่านทางเครื่องมือหรือกลไกชนิดต่างๆ ทำให้ผู้คนในประชาสังคมถูกครองอำนาจทางความคิด ความเชื่อและทัศนคติโลกทัศน์ที่ถูกครอบงำจะกลายเป็นวัฒนธรรมร่วมของประชาชนและแทรกซึมไปทั่วทั้งประชาสังคมในท้ายที่สุด (เกียรติญา สายสนั่น, 2552) โดยการที่นักแสดงมีการสื่อสารให้เกิดอำนาจโดยอาศัยกลไกต่างๆ เพื่อปฏิบัติการ เช่น การโน้มหน้าซึ้งใจ ถ่ายทอดระบบความคิดและความเชื่อตามที่นักแสดงต้องการให้เป็น ฯลฯ ผ่านบทบาทการแสดงเพื่อให้ประชาชน เกิดความรู้สึกร่วมในการเห็นพ้องยินยอมที่จะปฏิบัติตามที่นักแสดง ด้วยความต้องการให้เป็นที่ยอมรับจากผู้ชมและได้รับการสนับสนุนผลงาน โดยมีความเชื่อที่ว่างานที่เกิดจากการสื่อสารของนักแสดงตัวเอกที่มีคุณภาพ มีฝีมือการแสดงที่ดีและมีชื่อเสียงอยู่ในกระแสเป็นที่สนใจทั้งด้านการแสดงและการใช้ชีวิตส่วนตัว ย่อมคู่ควรแก่การชื่นชมและสร้างความภาคภูมิใจให้ตนในฐานะผู้ชมได้ ดังนั้นการสื่อสารจากนักแสดงในการแสดงจะมีอำนาจและอิทธิพลต่อการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชนได้

1.2 การสร้างภาพลักษณ์ของนักแสดงที่มีอัตลักษณ์ความเป็นไทย

ภาพลักษณ์ถือเป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักที่มีผลต่อความสำเร็จของอาชีพนักแสดงเป็นอย่างมาก เพราะนักแสดงเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญและมีผลต่อความนิยมของประชาชน เปรียบเสมือนเป็นสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ในธุรกิจละครโทรทัศน์ จำเป็นต้องสร้างให้ประชาชนรู้จักยอมรับเชื่อมั่น ศรัทธา และชื่นชอบ เกิดเป็นภาพประทับใจในสายตาประชาชน ก่อให้เกิดเสียงสนับสนุนที่มีผลต่อการว่าจ้างงาน ทั้งภาพลักษณ์ในด้านการทำงานและเรื่องส่วนตัว โดยภาพลักษณ์นั้นเป็นสิ่งที่ต้องมีการค้นหาจุดเด่น เพื่อกำหนดขอบเขตแบ่งแยกกลุ่มเป้าหมายเพื่อกำหนดกิจกรรมการสร้างภาพลักษณ์ตามความต้องการของแต่ละกลุ่ม กำหนดเป้าหมายในการสร้างภาพลักษณ์ และใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ในการสร้างภาพลักษณ์ ร่วมกับวิธีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สนับสนุนซึ่งกันและกันทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

อภิปรายว่า การส่งเสริมสร้างภาพลักษณ์ของนักแสดงที่มีอัตลักษณ์ความเป็นไทย เพราะภาพลักษณ์นักแสดงที่มีอัตลักษณ์ความเป็นไทยจะช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชนได้ในทางหนึ่ง ทั้งนี้รูปแบบของการแสดงที่แสดงออก ทั้งอวัจนภาษา การใช้น้ำเสียง การเคลื่อนไหว บุคลิกภาพ การวางตัว การแต่งกายและอื่นๆ นั้น สามารถแสดงออกถึงความเป็นไทยได้อย่างชัดเจน รวมทั้งการใช้ชีวิตส่วนตัวที่เยาวชนได้มีการติดตามผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับวณิชพร พงศ์ถาวรภิญโญ (2557) ที่พบว่า ละครโทรทัศน์มีผลกระทบต่อสังคมเป็นอย่างดี การคัดเลือกนักแสดงมาแสดงในละคร จึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญ โดยนักแสดงที่ถูกเลือกมาแสดงจะต้องมีความประพฤติดีมีความสามารถดึงดูดใจผู้ชม และที่สำคัญควรมีภาพลักษณ์ที่ดี เพื่อเป็นแบบอย่างของสังคมไทย ทำให้ผู้ชมคล้อยตามตัวละครได้เป็นอย่างดี ในทางกลับกัน นักแสดงที่เคยทำสิ่งที่ไม่ดีพลาดก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดี เป็นภาพประทับใจในสายตาประชาชน อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานได้ โดยเฉพาะการต้องมารับบทบาทตัวละครที่มีบุคลิกลักษณะเป็นคนดี แม้สถานีโทรทัศน์หรือผู้จัดละคร

ซึ่งเป็นผู้ว่าจ้าง จะแยกแยะเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัวได้ แต่หากประชาชนไม่ยอมรับก็จะกระทบต่อความสำเร็จของละครได้ สะท้อนให้เห็นว่า ภาพลักษณ์ของนักแสดงเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญในการที่จะช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยได้ทั้งอัตลักษณ์ภายนอกได้แก่ การแต่งกาย กิริยา วาจา บุคลิกภาพต่างๆ ที่สะท้อนความเป็นไทยและการเสริมสร้างเยาวชนให้รู้ตระหนักค่านิยม ความเชื่อ และเจตคติที่ถูกต้อง จนนำไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคมไทยต่อไป

1.3 การมีภาวะผู้นำของนักแสดงในด้านการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย

อภิปรายได้ว่า การมีภาวะผู้นำของนักแสดงนักแสดงถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของละครโทรทัศน์ โดยเฉพาะนักแสดงตัวเอกที่รับบทบาทเป็นนักแสดงนำของเรื่อง ชื่อเสียง และความสามารถที่มีอิทธิพลดึงดูดความสนใจประชาชนให้ติดตามละครโทรทัศน์ ดังนั้น ถ้านักแสดงละครมีความตระหนักในเรื่องการธำรงความเป็นไทย ก็จะสามารถสื่อสารในเรื่องนี้ให้กับผู้ชมละครผ่านบทบาทการแสดง รวมทั้งการใช้ชีวิตส่วนตัวที่นักแสดงมักใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารกับบุคคลทั่วไปให้กดติดตามได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้นักแสดงที่มีศักยภาพของความเป็นผู้นำที่ดี เคยมีผลงานที่ได้รับการยอมรับด้านความสามารถและความนิยมมาก่อน ย่อมทำให้นักแสดงผู้นั้นมีบารมีและมีเสน่ห์ดึงดูดใจผู้ชม ส่งผลให้ละครมีกระแสเป็นที่นิยมและพูดถึงในวงกว้าง สามารถเป็นแบบอย่างให้กับเยาวชนสอดคล้องกับเกียรติยศ สายสนั่น (2561) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำแบบมีบารมีของนักแสดงถือเป็นจุดแข็งที่สร้างความมั่นใจให้ผู้ว่าจ้างและประชาชนผู้ชมได้เป็นอย่างดี ภาวะผู้นำบารมีอันประกอบไปด้วยความมีวิสัยทัศน์ที่ดี แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงาน พร้อมจะสร้างผลงานที่ท้าทายใหม่ๆ ให้ผู้ชมได้ตื่นตา ตื่นใจ มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีจริยธรรม เป็นตัวอย่างที่ดีให้สังคม นำเสนอผ่านทักษะการสื่อสารที่ยอดเยี่ยมตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ ที่สำคัญต้องมีความกล้าที่จะเสี่ยงในการสื่อสารผลงานที่แตกต่างไปจากเดิม

1.4 การที่นักแสดงต้องมีสุนทรียะทางการแสดงเพื่อถ่ายทอดอัตลักษณ์ความเป็นไทยอย่างสมจริง

อภิปรายได้ว่า จากการศึกษาในเบื้องต้นพบว่า นักแสดงที่ได้รับรางวัลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรางวัลตุ๊กตาทอง (รางวัลพระสุรัสวดี) รางวัลสุพรรณหงส์ รางวัลคมชัดลึกอวอร์ด รางวัลชมรมวิจารณ์บันเทิง และรางวัลอื่นๆ เป็นนักแสดงที่มีความหลากหลาย ในแง่ของบทบาทการแสดง การวางตัวของนักแสดง อายุของนักแสดง เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้วิจัยตระหนักว่า การแสดงที่มีความสมจริงจะสามารถเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชนได้ สอดคล้องกับความคิดเห็นของปรวิ้น แพทยานนท์ (2556) ที่กล่าวว่า การแสดงกับบริบททางสังคมไทยนั้นมีความสัมพันธ์กัน โดยภาพยนตร์นั้น เป็นสื่อประเภทหนึ่งที่สะท้อนภาพของความเป็นไทยได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ การเมือง สังคม ศาสนา เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยก็มีความคิดเห็นว่าการแสดงของนักแสดงละครที่ต้องมีสุนทรียะทางการแสดงจากการศึกษาบทสัมภาษณ์นักแสดงหลายท่านของไทยได้ให้ความเห็นในเรื่องของสุนทรียะทางการแสดง (Acting) ที่คล้ายคลึงกันว่าความงามอันเกิดจากการแสดงนั้นต้องมีความสมจริง

สไตล ปันธุมโกมล ได้กล่าวว่า การแสดงอย่างจริงจัง เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดไม่ว่าจะเป็นการแสดงละครในประเภทใด แนวใดและในยุคสมัยใด ข้อผิดพลาดของนักแสดงที่แสดงอย่าง

เสแสร้งแก้งทำนั้น มักมีสาเหตุมาจากความเข้าใจผิดว่า การแสดงคือการเสแสร้งแก้งทำ ข้อเข้าใจผิดดังกล่าวจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ทำให้เกิดการแสดงชนิดที่เรียกว่า “จงใจแสดงอารมณ์” โดยปราศจากความจริงใจภายใน ซึ่งปัญหาที่ตามมาทำให้ผู้ชมจำนวนไม่น้อย เข้าใจผิดคิดว่าการแสดงแบบ “จงใจแสดง” เช่นนั้นเป็นการแสดงที่ถูกต้อง และตราบไตที่ยังไม่มีการแก้ไขความเข้าใจที่ผิดพลาดเกี่ยวกับความหมายของการแสดง ยังคิดกันว่าถ้าจะ “แสดง” แล้วก็ต้องเสแสร้งปั้นแต่ง กิริยาขึ้น จะแสดงอารมณ์ก็ต้องแสดงให้เห็นความสามารถของผู้แสดง โดยไม่คำนึงถึงเรื่องราวหรือความเป็นจริงของตัวละคร การแก้ไขปัญหาที่ทำให้นักแสดงขาดความจริงใจ ในบทบาทที่แสดงก็ย่อมเป็นไปได้

สุทธาสินี พุทธิพันธ์ แสดงทัศนคติเรื่องของสุนทรียะหรือความงามทางด้านการแสดงว่าเป็น ความเข้าใจธรรมชาติของการเป็นมนุษย์ เวลาแสดงต้องคิดถึงหลักธรรมชาติ กฎของธรรมชาติ คืออะไร แล้วความเป็นมนุษย์ของเรามีอะไรบ้างที่เป็นธรรมชาติ ถ้าเราเข้าไปสู่คาแรคเตอร์ตัวละครตัวนั้นอย่างเป็นธรรมชาติแล้ว เข้าใจระบบความคิด เข้าใจระบบการดำเนินชีวิตการปฏิบัติ ก็จะเป็นกุญแจที่จะทำให้เราถ่ายทอดตัวละครตัวนั้นได้ดีคืออิงธรรมชาติ

ศิริลักษณ์ ผ่องโชค ได้ให้ความเห็นในเรื่องสุนทรียะของการแสดงว่า จะตอบให้เป็นคำจำกัดความก็ยาก เพราะอะไรที่เป็นศิลปะมันไม่ได้มีสิ่งๆ ที่บอกว่าถูกหรือผิด ดีหรือดีเลิศทุกอย่างอยู่ที่งานที่สร้างความคิด และมุมมองของคนบางคนที่มองไม่เห็นสิ่งต่างๆ ความงามอยู่ที่ประสบการณ์ของคนคนนั้น หรือ taste ของคนนั้น taste คือรสนิยมที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของคนคนนั้น จากการเห็นชิ้นงานหรือความงามจากสิ่งต่างๆ ถ้าจะให้กล่าวถึง นิยามเป็นวิชาการก็คงไม่ได้ เพราะว่าส่วนตัวเราอาจจะได้เรียนรู้ถึงนิยามต่างๆ หรือว่าประวัติศาสตร์ในการละครมา แต่ในการปฏิบัติจริงมันต่างกัน

ดังนั้น การที่นักแสดงสามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ อย่างมีสุนทรียะอย่างสมจริงในบทบาทการแสดงละครโทรทัศน์ที่สามารถสะท้อนวัฒนธรรมไทยได้อย่างชัดเจนผ่านบทบาทการแสดงของนักแสดงละครที่ต้องมีสุนทรียะทางการแสดง และมีความงดงาม อันเกิดจากการแสดงนั้นอย่างมีความสมจริงจะช่วยเสริมสร้าง และถ่ายทอดอัตลักษณ์ความเป็นไทยได้

2. บทบาทของผู้ประพันธ์และผู้จัดละครโทรทัศน์

ในปัจจุบันโทรทัศน์ได้กลายมาเป็นศูนย์กลางในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมต่างๆ ของสังคมไทย ทั้งนี้เพราะโทรทัศน์นั้นเป็นสื่อที่ทรงพลังและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มได้ง่าย เป็นสื่อราคาถูกลง และนับได้ว่าเป็นสื่อสารมวลชนที่มีบทบาท และทรงอิทธิพลเป็นอย่างมาก ทั้งนี้โทรทัศน์เป็นสื่อประเภท Edutainment (Education + Entertainment) คือการให้บริการบันเทิงที่สอดแทรกสาระความรู้ควบคู่หรือให้บริการไปพร้อมๆ กัน (กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2543) และทำให้รายการโทรทัศน์จัดเป็นมหรสพมหาชนที่ได้รับความนิยมสูงสุดและมีผู้ชมทั่วประเทศ และด้วยเหตุผลนี้เองหากละครโทรทัศน์สามารถที่จะมีการนำเสนอเนื้อหาหรือภาพของตัวละครในรูปแบบของการดำเนินชีวิตในวิถีความเป็นไทยที่ราบเรียบสงบ นันทินิ สันติธรรม (2560) กล่าวว่าอัตลักษณ์ความเป็นไทยทั้งการแต่งกาย กิริยาวาจา ดังนั้นเมื่อผู้ชมรับชมละครโทรทัศน์จะทำให้รู้สึกตระหนักและคล้อยตามกับการใช้ชีวิตอย่างรู้คุณค่า รู้หน้าที่ และรู้จักพอเพียง หรือการนำเสนอการแต่งกายของตัวละครต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนางเอก พระเอก ตัวร้าย ที่มีเอกลักษณ์เครื่องแต่งกายของไทยที่สวยงาม

ดังที่กล่าวมาข้างต้นละครโทรทัศน์จึงมีบทบาทสำคัญต่อผู้ชมในแง่บทบาทของสื่อต่อการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมไทยในการสร้างภาพลักษณ์ความเป็นไทยของประเทศผ่านละครโทรทัศน์ และผ่านบทบาทการแสดงของนักแสดงที่ขึ้นอยู่กับโครงเรื่อง และบทละครที่จะถูกนำเสนอ การเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้ประพันธ์หรือผู้สร้างสรรค์งานละคร สามารถนำเสนอมุมมองที่สะท้อนศิลปวัฒนธรรมไทยในทัศนะเชิงบวก ซึ่งจะทำให้สื่อมีบทบาทต่อการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมไทยอย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ จึงกล่าวได้ว่าไม่เฉพาะนักแสดงที่จะมีบทบาทต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชนเท่านั้น แต่ผู้ประพันธ์และผู้จัดละครโทรทัศน์ก็มีส่วนสำคัญต่อการมอบโอกาสให้นักแสดงเหล่านั้นได้ทำหน้าที่ในการเสริมสร้างความเป็นไทยผ่านบทบาทการแสดงเช่นเดียวกัน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาบทบาทของผู้ประพันธ์และผู้จัดละครโทรทัศน์ ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้ประพันธ์และผู้จัดละครโทรทัศน์ มีดังนี้

2.1 การผลิตละครและนำเสนอศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านบทละครที่ถูกต้องเหมาะสม

อภิปรายว่า ผู้ประพันธ์และผู้จัดละครโทรทัศน์ที่มีการร่วมกันจัดละครโทรทัศน์ที่เสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมไทย และอัตลักษณ์ความเป็นไทย ควรมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลบันทึกทางศิลปวัฒนธรรมไทยประวัติศาสตร์ไทยที่ส่งต่อการสร้างสรรค์งานละครให้มีความสมจริงและถูกต้องมากขึ้น เพื่อส่งเสริมสร้างภาพลักษณ์ เผยแพร่วัฒนธรรมไทยและแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยให้ประจักษ์แก่เยาวชน ประชาชนทั่วไปรวมถึงในระดับนานาชาติ ผ่านบทละครและการจัดทำละครโทรทัศน์ สอดคล้องกับการศึกษาของนันทินี สันติธรรม(2560) ที่รายงานผลการวิจัยว่าการนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านกระบวนการสร้างภาพตัวแทนของสื่อมวลชน นั่นคือทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏบนสื่อมวลชนเป็นโลกที่ถูกประกอบสร้างขึ้นเป็นโลกแห่งสัญลักษณ์ที่ต้องการจะสื่อความหมายกับผู้อื่นภายใต้สังคมและวัฒนธรรมในอุดมคติของผู้ประพันธ์ และผู้จัดทำละคร ดังนั้น การรับรู้และการอ่านความหมายของมนุษย์ก็ไม่จำเป็นต้องเข้าสู่สัมผัสโลกความเป็นจริงโดยตรง แต่สามารถรับรู้ความหมายจากประสบการณ์ผ่านสื่อมวลชน ซึ่งเป็นทัศนะบริบทเดียวกันกับเรื่องการสร้าง “ภาพตัวแทน” (Representation) เพื่อใช้สื่อความหมายโดยลักษณะของตัวแทนนั้น ดังเช่น

ซีรีส์ศรีอโยธยา บทประพันธ์โดยหม่อมหลวงพันธุ์เทวนพ เทวกุล ซึ่งออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง True4U เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2560 เมื่อผู้ชมรับชมละครเรื่องนี้แล้วก็อาจจะมีความรู้สึกสนใจในศิลปะการแต่งกายแบบไทยโบราณที่ทรงคุณค่า และคู่ควรแก่การอนุรักษ์และสืบทอด

ละครเรื่องบุพเพสันนิวาส บทประพันธ์โดย รอม แพง ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2561 มีการนำเสนอเนื้อเรื่องหรือการแต่งกายของตัวละครที่สวยงาม และอิงประวัติศาสตร์ชาติไทย เมื่อผู้ชมรับชมละครเรื่องนี้แล้วก็อาจจะมีรู้สึกสนใจประวัติศาสตร์ชาติไทยและหันมาให้ความสนใจกับการแต่งกายแบบไทยหรือการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยมากขึ้น

2.2 การนำเสนอภาพของอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านบทละครโทรทัศน์

อภิปรายว่า การนำเสนอภาพของอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านบทละครโทรทัศน์นั้น จะมีการผูกติดกับโครงเรื่อง ซึ่งโครงเรื่องอิงมาจากนวนิยายหรือวรรณกรรมจากบทประพันธ์ ถือเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ละครมีทัศนะเป็นบวกหรือเป็นลบ ไม่ใช่การสร้างสรรคงานละครทำให้ภาพของ

ศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นบวกหรือเป็นลบ แต่อยู่ที่ว่าเราจะสร้างสรรค์งานละครให้ออกมาอย่างไร ซึ่งโครงเรื่องจะเป็นโครงสร้างของการกระทำที่ปรากฏอยู่ในละคร การลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในละครอย่างมีเหตุผล และจุดหมายปลายทาง โดยให้มีความสมบูรณ์อยู่ในตัวเอง นั่นคือมีจุดเริ่มต้น ตอนกลาง และจุดจบของเรื่อง เหตุการณ์ทุกตอนที่ประกอบเข้าด้วยกันจะต้องมีความสมเหตุสมผล สอดคล้องกับการศึกษาของนันทินี สันติธรรม (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องการนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์ ผลการศึกษาพบว่า การนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านการดำเนินชีวิตที่เป็นเรื่องราวในละคร เช่น บทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส และพิชวาส ที่มีการนำเสนอโครงเรื่องสะท้อนวัฒนธรรมไทย การหยิบยกบทประพันธ์มาทำละครเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลต่อการผลิตละคร ซึ่งละครถูกนำเสนอออกมาตามบทประพันธ์ทั้งสิ้น ถ้าหากนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมเพียงส่วนหนึ่งไม่ได้นำเสนอในส่วนใหญ่ อาจทำให้กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทยไม่ชัดเจน เนื่องจากภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นเพียงส่วนประกอบที่ทำให้ละครสมบูรณ์ขึ้นเท่านั้น เช่น ละครเรื่องบุพเพสันนิวาส มีการนำเสนอศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นเรื่องหลัก ภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยจึงออกมาชัดเจน ในขณะที่ละครเรื่องพิชวาสมีการนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นเพียงส่วนหนึ่งของละครเท่านั้น ไม่ใช่เนื้อเรื่องหลักและการประกอบสร้างความจริงสามารถเกิดขึ้นได้จากการผลิตละครโดยใช้องค์ประกอบของละคร จนเกิดการเรียนรู้ ทำให้ละครบุพเพสันนิวาสเกิดเป็นกระแสทางสังคม เช่น การแต่งกายด้วยชุดไทย การนำภาษาในละครมาพูด เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของทีผู้วิจัยพบว่า ผู้ผลิตละครสร้างภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่าน “ตัวแทน” ในที่นี้คือ นักแสดงนำฝ่ายหญิง ฝ่ายชาย และตัวประกอบที่มีการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก สีหน้า แววตา ได้เป็นอย่างดี ส่งผลต่อมุมมองที่สังคม หรือเยาวชนมีต่อศิลปวัฒนธรรมของไทยเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นทิศทางการแต่งกายหรือการหันมาให้ความสนใจในประวัติศาสตร์ชาติไทยมากขึ้น เกิดภาพจำต่อศิลปวัฒนธรรมของไทยในทางที่ดี หรือ “การเหมารวม” ซึ่งเป็นการเชื่อว่าผู้ประกอบอาชีพหรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม มีลักษณะแบบเดียวกับที่ปรากฏอยู่ในละครโทรทัศน์ ทำให้ภาพแทนของผู้ประกอบอาชีพหรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมในลักษณะดังกล่าวถูกมองแบบเดียวกันกับในละคร (Overgeneralization)

2.3 การผลิตละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชนกับการพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นไทย

อภิปรายว่า ผู้จัดละครโทรทัศน์ละครโทรทัศน์ เพื่อเยาวชนกับการพัฒนาสังคมไทยนั้นจะเกิดขึ้นได้ด้วยการนำเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนและให้เยาวชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมมากขึ้น การนำเสนอเนื้อหาละคร การแสดง และภาพลักษณ์ของตัวละครที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนเป็นทางเลือกใหม่ สำหรับผู้ผลิตละครทางโทรทัศน์เรื่องราวที่ใกล้ชิดกับเด็กและวัยรุ่นจะทำให้เขาเห็นตัวตนของเขาเทียบเคียงกับสื่อและเห็นความสำคัญของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการเป็นคนมีคุณภาพความคิดสร้างสรรค์ความเข้มแข็ง การเข้าสังคมการเรียนรู้ทักษะการดำเนินชีวิตมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และครอบครัวความมุ่งมั่น เพื่ออนาคตและยังสามารถถ่ายทอดอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านบทบาทนักแสดงได้ด้วย สอดคล้องกับความคิดเห็นของรัศมีรวี หมั่นประพฤติและธรรณูธร ปัญญโสภณ (2562) ที่กล่าวว่าละครโทรทัศน์ เพื่อเยาวชนในประเทศไทยยังมีจำนวนน้อย ทั้งนี้ละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชนควรนำเสนอเนื้อหาที่ลดความรุนแรง มีความแปลกใหม่ และหลากหลายในการนำเสนอแก่ผู้ชมที่เป็นคนรุ่นใหม่ เนื้อหาละครสามารถพัฒนา

เยาวชน และพัฒนาสังคมไทยได้สามารถสร้างจินตนาการ แนวคิดและวิถีชีวิตที่เป็นแบบอย่างที่ดีได้ เช่น ให้เยาวชนชมละครที่ต่อสู้เป็นนักกีฬา หรือนักดนตรีที่เก่งระดับชาติในปีพ.ศ. 2553 ละครเรื่อง “ทีมซ่า ท้าฝัน” ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 แสดงโดยนักแสดงเยาวชน รุ่นใหม่ เช่น ณัฐวัฒน์ เปล่งศิริวัธน์ ศรศิลป์ มณีวรรณ และธाराเขตต์ เพ็ชรสุกใส นำเสนอเรื่องราว ที่ครูให้นักเรียนก้าวหน้าด้านกีฬาบาสเกตบอลควบคู่ไปกับการเรียนและก็บอกเป็นนัยว่า ดาวเด่นกีฬา ก็ไม่หลงตัวเอง หรือหยิ่งทงจนไม่ เรียนหนังสือ เนื้อหาไม่มีความรุนแรงด้านภาษาและการกระทำ แต่ชี้ให้เห็นถึงการต่อสู้ในการกีฬา มีแพ้ และชนะ แต่ก็ต้องต่อสู้อย่างใสสะอาด จึงจะเป็นการชนะ ที่แท้จริง ดังนั้น ละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชนไทยสามารถสร้างความมุ่งมั่นให้เยาวชนมีอนาคต หรือเป็น ผู้นำตัวเองได้

3. บทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมละครโทรทัศน์ที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยและวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผล การศึกษาบทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมละครโทรทัศน์ที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทย มีดังนี้

3.1 การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในส่งเสริมให้สื่อและสื่อมวลชนเสริมสร้างอัตลักษณ์ ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

อภิปรายได้ว่า หน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงวัฒนธรรม มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้สื่อและสื่อมวลชนเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน รวมทั้งสื่อและสื่อมวลชนต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด การจัดเวลาและพื้นที่ ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ในช่วงเวลาที่มีผู้ชมโดยเฉพาะเยาวชนมากที่สุดรวมทั้งการส่งเสริมการ ใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ นำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรม จริยธรรมและการมีจิตสาธารณะเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับ เยาวชนให้กับเยาวชน

3.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการแปลงนโยบายลงสู่การปฏิบัติในการส่งเสริม อัตลักษณ์ความเป็นไทยอย่างเป็นรูปธรรมและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายได้ว่า หน่วยงานของภาครัฐต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงทางอ้อม ในการแปลงนโยบายลงสู่การปฏิบัติในการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทยควรมีบทบาทสำคัญ ดังนี้

3.2.1 กระทรวงวัฒนธรรม สามารถมีส่วนช่วยส่งเสริม และผลักดันศิลป- วัฒนธรรมไทยผ่านสื่อละครโทรทัศน์ที่จะสามารถสร้างภาพลักษณ์ของประเทศให้ไปสู่สายตาของ นานาชาติได้อีกทั้งเป็นหน่วยงานหลักในการบูรณะ พื้นฟู สืบทอดและธรมรงค์ให้อนุรักษ์มรดกทาง ศิลปวัฒนธรรมไทยของประเทศให้คงอยู่สืบไปชั่วลูกชั่วหลาน โดยการมอบรางวัลให้กับนักแสดงและ/ หรือผู้จัดรายการละครโทรทัศน์ และอื่นๆที่มีส่วนสร้างเสริมวัฒนธรรมไทยและอัตลักษณ์ความเป็นไทย

3.2.2 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์ของประเทศไทยผ่านบทบาทการแสดงของนักแสดงจากละครที่เป็นกระแส เช่น ละคร เรื่องบุพเพสันนิวาส เพื่อเชิญชวนให้ต่างชาติมาเที่ยวประเทศไทย และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับ ประเทศไทยต่อสายตานานาชาติ

3.2.3 กระทรวงศึกษาธิการ มีส่วนปลูกฝังให้เยาวชนให้ตระหนักในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ทั้งนี้โดยผ่านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย นอกจากนั้นการเรียนรู้ผ่านละครย้อนยุค เช่น จากกระแสละครเรื่องบุพเพสันนิวาสที่มีการนำเสนอสมุดไทยเล่มแรก “จินตามณี” ก็มีการตีพิมพ์หนังสือจินตามณี เพื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับเยาวชน หรือตีพิมพ์บันทึกทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันการศึกษาต่างๆ ร่วมกับกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและกระตุ้นให้คนไทย โดยเฉพาะเยาวชนมีจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทยมากขึ้น ด้วยการผลิตละครเพื่อการศึกษา และมีการเชิญดารานักแสดงที่เป็นแบบอย่างที่ดีมาร่วมแสดง

สรุป

ละครโทรทัศน์ในการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทย เพื่อเยาวชนกับการพัฒนาสังคมไทยนั้น จะเกิดขึ้นได้ด้วยการนำเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนและให้เยาวชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมมากขึ้น การนำเสนอเนื้อหาละคร การแสดง และภาพลักษณ์ของตัวละครที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทย และศิลปวัฒนธรรมไทยให้เยาวชนเป็นทางเลือกใหม่สำหรับผู้ผลิตละครทางโทรทัศน์ ทั้งนี้เรื่องราวที่ใกล้ตัวกับเด็กและวัยรุ่น จะทำให้เขาเห็นตัวตนของเขาเทียบเคียงกับสื่อและเห็นความสำคัญของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการเป็นคนมีคุณภาพ ความคิดสร้างสรรค์ความเข้มแข็ง การเข้าสังคม การเรียนรู้ทักษะการดำเนินชีวิตมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และครอบครัวความมุ่งมั่นเพื่ออนาคต ดังนั้น องค์กรคุ้มครองผู้บริโภคด้านสื่อนักวิชาการ และผู้ผลิตละครโทรทัศน์แต่ละค่าย ควรประชุมร่วมมือกันว่าค่ายใดจะผลิตละครเพื่อเยาวชนในประเด็นใดออกมาให้ต่อเนื่อง ถ้ารัฐบาลเห็นความสำคัญของเยาวชน การพัฒนาสังคมไทยให้อุดมปัญญาจะสามารถทำได้ผ่านสื่อละครโทรทัศน์ เพราะเยาวชนคือ ผู้รับสารที่ได้รับข้อมูลที่ดีจากสื่อก็สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป ในปัจจุบันเยาวชนมีพฤติกรรมเลียนแบบดาราหรือนักแสดงที่เพิ่มมากขึ้น อิทธิพลของนักแสดงโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชนเกิดจากอิทธิพลทางสังคมในการชมโทรทัศน์ และมีการยอมรับชื่นชอบดารา นักแสดง ละครโทรทัศน์และเยาวชนในปัจจุบันมีการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะเฟซบุ๊ก และอินสตาแกรม เพื่อติดตามนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบ รวมทั้งมีกลุ่มคนที่เป็นแฟนคลับของนักแสดงสร้างเพจเฟซบุ๊ก และเป็นแอดมินดูแลเพจในการนำเสนอเรื่องราว และรูปภาพในชีวิตประจำวันที่เป็นส่วนตัวของนักแสดงเหล่านั้น เพื่อให้กลุ่มคนที่ชื่นชอบได้เข้ามาใกล้ชิด ติดตามเป็นจำนวนมาก การใช้เทคโนโลยีหนึ่งเทคโนโลยีใดในสังคมได้ต้องผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ประดิษฐ์ และผู้ใช้ ในสังคมกลับไปกลับมาหลายครั้ง จนเกิดการยอมรับ ดังนั้น กระแสของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่กำลังเป็นที่นิยมอยู่นั้น จึงเกิดมาจากกระบวนการถ่ายทอดพฤติกรรมและความคิดของคนกลุ่มคนแรกในสังคมที่ชอบในความทันสมัยของเทคโนโลยี มีการทดลองใช้งานจนเกิดการยอมรับแล้วจึงสื่อสารหรือถ่ายทอดไปยังกลุ่มคนต่างๆ ในสังคม เครือข่ายสังคม หรือสื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางของการแบ่งปันประสบการณ์ แบ่งปัน ความรู้สึกส่วนตัว แสดงรายละเอียดทุกสิ่งของตนให้กับเพื่อนบนโลกออนไลน์ได้รับการดำเนินชีวิตของตน รวมถึงต้องการให้เพื่อนๆ บนโลกออนไลน์มาสนใจกับสิ่งที่ตนแชร์ผ่านโลกออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก, อินสตาแกรม, ไลน์และทวิตเตอร์ เป็นต้น ที่สามารถ

ใส่รายละเอียดลงไปได้ไม่ว่าจะเป็นข้อความตัวอักษร ข้อความรูปภาพ ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว แม้กระทั่งตัวสติ๊กเกอร์ที่เป็นกระแสนิยมอยู่ในปัจจุบันนี้ สามารถสื่อสารให้คนบนโลกออนไลน์ได้รับรู้ และเข้าถึง พร้อมทั้งติดตามด้วยการกดติดตาม กดไลค์ และแชร์ตนเองเป็นจำนวนมาก ในยุคสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว และมีผู้ใช้งานจำนวนมาก คนบางกลุ่มจึงใช้ช่องทางนี้ สร้างชื่อเสียงโดยอาศัยความสวย ความหล่อ ความเซ็กซี่ ตลก หรือโชว์ไลฟ์สไตล์แบบต่างๆ ผ่านสังคมออนไลน์ นักแสดงละครโทรทัศน์จึงถือว่า มีบทบาทสำคัญในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนทั้งในบทบาทการแสดงและการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้วยการตระหนักและเห็นความสำคัญต่ออัตลักษณ์ ความเป็นไทยทั้งการแต่งกาย กิริยา บุคลิกภาพ การใช้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร รวมทั้งความเชื่อ ค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้อง ทั้งนี้ผู้จัดละครโทรทัศน์ก็มีส่วนสำคัญในการผลิตละครโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ นำเสนอศิลปวัฒนธรรมไทย ประวัติศาสตร์ชาติไทยอย่างถูกต้อง รวมทั้งการผลิตละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชนที่สามารถเป็นแนวร่วมสมัย แต่ยังคงให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างความเป็นไทย ให้กับผู้ชมที่เป็นเยาวชน ทั้งนี้การดำเนินงานของสื่อต้องได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมจากภาครัฐ ในด้านต่างๆ ด้วย

การที่สื่อและสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม โดยส่งเสริมให้สื่อและสื่อมวลชนปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่อ อย่างเคร่งครัด การใช้เวลาและพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ ในช่วงเวลาที่มีผู้ชมมากที่สุด รวมทั้งการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ นำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์สอดคล้องกับนโยบายชาติ และไปปรับใช้กับนโยบายของรัฐบาลที่ว่า รัฐบาลจะนำการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ และความเป็นไทยมาใช้สร้างสังคมให้เข้มแข็งอย่างมีคุณภาพ และคุณธรรมควบคู่กัน เพื่อมุ่งสู่ประเทศที่มีความ “มั่นคง มั่งคั่ง อย่างยั่งยืน” ต่อไป

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในบทที่ 5 นี้ผู้วิจัยทำการสรุป อภิปรายผลของการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้ง 3 ข้อ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

นักแสดงละครโทรทัศน์มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชนโดยผ่านการแสดงละคร และภาพลักษณ์ของตนเองที่แสดงออกในการใช้ชีวิตประจำวันผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งถ้าผู้ผลิตละครทางโทรทัศน์มีการสร้างบทละครที่น่าเสนอเรื่องราวที่ใกล้ตัวกับเยาวชนจะทำให้เขาเห็นตัวตนของเขาเทียบเคียงกับสื่อและเห็นความสำคัญของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการเป็นคนมีคุณภาพ มีความเป็นไทย มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเข้มแข็ง สามารถเข้าสังคมการเรียนรู้ทักษะการดำเนินชีวิตมนุษย์สัมพันธ์ รวมถึงการมีความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว ความมุ่งมั่นเพื่ออนาคต รวมทั้งถ้ารัฐบาลเห็นความสำคัญของเยาวชน โดยมีการพัฒนาสังคมไทยให้อุดมปัญญาก็จะสามารถทำได้ผ่านสื่อละครโทรทัศน์เพราะเยาวชนผู้รับสารที่ได้รับข้อมูลที่ดีจากสื่อก็สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไปและช่วยจรรโลงอัตลักษณ์ความเป็นไทยไว้ให้ประเทศไทยอย่างยั่งยืน ด้วยความเป็นมาและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลและบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน สภาพปัญหาและอุปสรรคของการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นไทยในปัจจุบัน และนำไปสู่ข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยเพื่อให้กับเยาวชนให้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุป

สรุปผลการศึกษาอิทธิพลและบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะนักแสดงโทรทัศน์เท่านั้น โดยการศึกษาข้อมูลจากงานวิจัย เอกสารหลักฐานต่างๆ และการสัมภาษณ์เชิงลึกเยาวชนไทย ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ ถึง 25 ปีบริบูรณ์ จำนวน 10 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นผลการวิจัย สรุปผลได้ดังนี้

1. อิทธิพลของนักแสดงโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชน

ผลการศึกษาพบว่า นักแสดงโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อเยาวชนต้องได้รับความนิยมนับตั้งแต่ยังเด็กที่ส่งผลต่อความนิยมในนักแสดง ได้แก่ ภาพลักษณ์ของนักแสดงเอง ได้แก่ รูปร่าง หน้าตา การพูดจา น้ำเสียง และบุคลิกภาพ เนื้อเรื่องที่นักแสดงกำลังแสดง การแสดงตามบทบาทในละคร

การแต่งกายของนักแสดง ความนิยมตามกระแสและการใช้ชีวิตประจำวันของนักแสดง เช่น การมีจิตอาสา เป็นต้น

ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของนักแสดงโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชนมีทั้งด้านบวกและด้านลบ รายละเอียดมีดังนี้

1.1 อิทธิพลของนักแสดงโทรทัศน์ด้านบวกต่อเยาวชน

1.1.1 ทำให้เยาวชนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดความรู้ ความเข้าใจนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจนอาจนำไปสู่รูปแบบการดำเนินชีวิต เช่น การแต่งกายให้ถูกกาลเทศะ การเลือกสถานที่รับประทานอาหารนอก บ้าน การดูแลสุขภาพตนเอง การไปสถานที่ท่องเที่ยว การเลือกซื้อสินค้าบริโภคอุปโภค และการมีจิตสาธารณะบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม เป็นต้น

1.1.2 ทำให้เยาวชนเกิดเจตคติ ค่านิยม และคุณธรรม เช่น การไปทำบุญทำทาน การเป็นจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ เช่นการไปบริจาคโลหิต การไปช่วยเหลือสังคมด้านต่างๆ เป็นต้น ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำตามนักแสดงเหล่านั้น

1.1.3 เกิดแรงบันดาลใจให้เยาวชนเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ เช่น การยืน เดิน นั่ง การพูดที่ดีมีบุคลิกภาพที่ดี รวมทั้งการแต่งกายและทรงผมที่มีความทันสมัย

1.1.4 ทำให้เยาวชนเปลี่ยนแปลงการใช้ภาษาในการสื่อสาร ความนิยมชมชอบ การพูดและการใช้ภาษาของดารานักแสดงนำไปสู่การเลียนแบบได้ในทางที่ถูกต้อง

1.2 อิทธิพลของนักแสดงโทรทัศน์ด้านลบต่อเยาวชน

1.2.1 ผลให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบและมีแนวโน้มที่ทำให้เยาวชนคิดและคล้อยตามนักแสดงไป โดยปริยายโดยขาดการคิดแบบมีวิจารณญาณ

1.1.2 ทศนคติและค่านิยมของนักแสดงบางคนที่ไม่ถูกต้องแล้วมีแสดงออกผ่านสื่อ ทำให้เยาวชนคล้อยตาม อาจทำให้เกิดความขัดแย้งทางสังคม โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับกลุ่มสูงวัย

1.1.3 การมองโลกหรือโลกทัศน์ แล้วแต่คนแต่ละกลุ่มที่ชมการแสดงของนักแสดงหรือติดตามชีวิตส่วนตัว สามารถจะมองในแง่ลบหรือบวกในเรื่องดังกล่าวได้ขึ้นกับวิจารณญาณ

1.1.4 ทำให้การเสพติดและมีอารมณ์ร่วมกับบทสนทนาที่ไม่เหมาะสมในละคร เป็นการทำให้คนดูเสพติดสิ่งที่ไม่ดี และบทสนทนาของละครก็อาจทำให้คนดูติดตาม และทำในสิ่งที่ผิด บางประโยคในละครอาจเป็นคำไม่สุภาพ ซึ่งในปัจจุบันเราจะพบว่าคำพูดที่วัยรุ่นใช้ในปัจจุบันมักมาจากนักแสดงในละครโดยการขาดวิจารณญาณ

1.1.5 ปัญหาเรื่องเพศ วัตถุนิยม และความรุนแรง ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวขึ้นอยู่กับพื้นฐานนิสัยของผู้ชมด้วย เป็นปัญหาที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเป็นค่านิยมของสังคมแต่อาจทำให้เกิดปัญหาได้ถ้าคนดูละครด้วยความไม่มีวิจารณญาณ

1.1.6 การที่นักแสดงเล่นอบายมุขทั้งในละครและข่าวสารข้อมูลในชีวิตจริงของนักแสดงอาจเป็นตัวกระตุ้นให้เยาวชนอยากลองอบายมุขเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่สามารถทำได้

1.1.7 ค่านิยมและรูปแบบในการดำเนินชีวิตที่ไม่เหมาะสม เช่น การซื้อและอวดของแบรนด์เนมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การซิงสุกก่อนห้าม การถ่ายรูปไปเปลือยของตนเองลงสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

2. บทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักแสดงมีบทบาทต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน ดังนี้

2.1 บทบาทในการเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านการดำเนินชีวิตที่เป็นเรื่องราวในละครโทรทัศน์ นักแสดงมีบทบาทในการเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านการดำเนินชีวิตที่เป็นเรื่องราวในละครโทรทัศน์ทั้งการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยทางวัตถุ (เชิงรูปธรรม) คือ การแต่งกาย การแต่งหน้า และอาหาร และวัฒนธรรมไทยทางจิตใจ (เชิงนามธรรม) และวิถีการดำเนินชีวิตที่มีลักษณะความเป็นไทย

2.2 บทบาทในการเสริมสร้างการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องเหมาะสมผ่านบทละคร นักแสดงละครควรตระหนักในเรื่องการใช้ภาษาไทย และเป็นแบบอย่างในใช้ภาษาไทยให้ได้อย่างถูกต้อง ถูกกาลเทศะ และเหมาะสมกับฐานะของบุคคล ไม่ผิด ไม่เพี้ยน ถูกความหมาย ไม่เข้าใจผิดผ่านบทละคร และสื่อสังคมออนไลน์ จะเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเยาวชนในการสื่อสารด้วยภาษาไทย

2.3 บทบาทเป็นผู้นำการแต่งกายแบบไทย นักแสดงสามารถมีบทบาทเป็นผู้นำการแต่งกายแบบไทยให้เยาวชนได้ เพราะจากที่ผ่านมามีกระแสการแต่งกายแบบไทยมาจากจุดเริ่มต้นคือการนิยมชมชอบในตัวนักแสดงที่สวมบทบาทในละครจนมาสู่พฤติกรรมเลียนแบบการแต่งกายได้ เช่น กระแสการแต่งกายของนักแสดงในเรื่องบุพเพสันนิวาส นำมาซึ่งการแต่งกายแบบไทยในเยาวชนช่วงที่ละครเรื่องนี้กำลังออกอากาศทางโทรทัศน์

2.4 บทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่านักแสดงในปัจจุบันนิยมสร้างสื่อสังคมออนไลน์ส่วนตัวในการนำเสนอเรื่องราวการท่องเที่ยวของตนเอง ซึ่งหลายๆ ครั้งในการนำเสนอพบว่าจะมีการเชิญชวนให้คนทั่วไปมีการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2.5 บทบาทในการส่งเสริมอาหารไทย บทบาทนักแสดงในละคร เช่น เรื่องบุพเพสันนิวาสที่ทำอาหารไทยบางชนิดกลายเป็นกระแสของการชื่นชอบอาหารไทย และขนมไทย นอกจากนั้นยังมีผู้จัดรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับอาหารนิยมเชิญนักแสดงที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับเป็นพิธีกรรับเชิญในนำเสนอการทำอาหาร และอาหารเชิญชิม เป็นต้นรวมทั้งนักแสดงบางคนมีช่องรายการอาหารส่วนตัวทางยูทูบ ซึ่งรายการดังกล่าวจะเป็นอาหารไทยทุกๆ ไปที่ทำงานในชีวิตประจำวัน

2.6 การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนในด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อสังคม การวางตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะ นักแสดงมีอิทธิพลทางการกระทำและความคิดต่อเยาวชนค่อนข้างมากหลายๆ ครั้ง จะพบว่า เยาวชนจะเกิดพฤติกรรมเลียนแบบทั้งการกระทำและทางความคิดจากนักแสดงที่ตัวเองชื่นชอบ และมองว่าเป็นแบบอย่างหรือไอดอล นักแสดงหลายๆ คนได้ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม

3. สรุปสภาพปัญหาและอุปสรรคของการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยของเยาวชนในปัจจุบัน

สรุปผลการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยของเยาวชนในปัจจุบัน ได้ดังนี้

3.1 อิทธิพลของดารานักแสดงต่อทัศนคติและพฤติกรรมของเยาวชน

เนื่องจากอิทธิพลของนักแสดงต่อทัศนคติและพฤติกรรมของเยาวชนที่มีทั้งด้านบวกและด้านลบนั้นและตัวแปรของการที่วัยรุ่นยุคนี้เติบโตมากับอุตสาหกรรมบันเทิงและมีดาราเป็นแบบอย่างเพื่อจะสร้างการเป็นที่ยอมรับของสังคมเหมือนอย่างดารานักแสดงจึงทำให้เยาวชนจะมีพฤติกรรมเลียนแบบในด้านลบ เพราะในทางพฤติกรรมและจิตวิทยาแล้วคนมักจะสนใจข่าวในเชิงลบมากกว่าเพราะข่าวเชิงลบนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ในทางเสียหายได้และเป็นกระแสแรงกว่าการชื่นชม โดยเฉพาะการแต่งกายที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ เรื่องรักๆ ใคร่ๆ ผิดศีลธรรมของดารานักแสดง

3.2 อิทธิพลจากสื่อต่างๆ เพื่อความบันเทิง

ในปัจจุบันพบว่า เยาวชนเกิดความสับสนในค่านิยมและพฤติกรรมที่ควรแสดงออกจากการชมละครและถูกกระตุ้นด้วยการแข่งขันของอุตสาหกรรมบันเทิงที่มีอยู่ในระดับสูงทุกสถานี โดยอาศัยกระแสความต้องการและความนิยมที่มีต่อดารานักแสดงและนำเสนอค่านิยมและพฤติกรรมต่างๆ ทั้งทางดีและไม่ดี โดยหวังผลทางธุรกิจมากกว่าการตระหนักในหน้าที่ที่สื่อพึงมีส่งผลให้การนำเสนอด้วยวิธีการดังกล่าวเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชนที่เปี่ยมเบนไปจากบรรทัดฐานเดิมของสังคมไทย

3.3 ผลกระทบจากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล

ผลกระทบจากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรวดเร็วเพื่อใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ ของมนุษย์ แต่ผลกระทบด้านลบคือก่อให้เกิดการรบกวนวัฒนธรรมหรือการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของคนในสังคมโลกได้อย่างรวดเร็ว และตลอดเวลาที่ต้องการ ทำให้เยาวชนสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้หลายรูปแบบในการติดตามข่าวสารข้อมูลของดารานักแสดงทั้งไทย และต่างประเทศ ทั้งโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต โดยผ่านทางเว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเยาวชนที่แสดงออกด้านการแต่งกาย การพูดจาและการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งการที่เปิดโอกาสให้กลุ่มคนที่ไม่หวังดีต่อสังคมได้มีการมอมเมาเยาวชนในด้านต่างๆ เช่น ยาเสพติด การกระทำผิดกฎหมายโดยไม่มีความเกรงกลัวกฎหมายผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาอารมณ์ และจิตใจ รวมทั้งพฤติกรรมของเยาวชน สามารถทำให้เกิดการกลืนวัฒนธรรมไทยดั้งเดิม ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของสังคมไทยนั้น รวมทั้งก่อให้เกิดผลกระทบด้านศีลธรรม ผลกระทบเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นและมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นต่อการตระหนักในการดำรงอัตลักษณ์ความเป็นไทย

3.4 อิทธิพลวัฒนธรรมจากต่างประเทศผ่านสื่อต่างๆ

อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่มีต่อพฤติกรรมสังคมของเยาวชนไทย ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยเนื่องจากการรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา เช่น การแต่งกายตามแฟชั่นจากต่างประเทศ การใช้ภาษาไทยคำภาษาฝรั่งคำ การปฏิบัติต่อกันเมื่อเข้าสังคม

เช่น การจับมือและโค้งศีรษะแทนการกล่าวสวัสดีและการไหว้ เป็นต้น ล้วนมีผลต่อการเอาแบบอย่างของเยาวชนไทยที่มีอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติทั้งสิ้น

4. สรุปแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

สรุปผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงละครโทรทัศน์ต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน มีดังนี้

4.1 บทบาทของนักแสดงละครโทรทัศน์

บทบาทของนักแสดงละครโทรทัศน์ต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน มีดังนี้

4.1.1 การใช้อำนาจในการสื่อสารของนักแสดงเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านบทบาทการแสดง นักแสดงสามารถมีการสื่อสารให้เกิดอำนาจโดยอาศัยกลไกต่างๆ เพื่อปฏิบัติการ เช่น การโน้มน้าวชักจูงใจ ถ่ายทอดระบบความคิดและความเชื่อตามที่นักแสดงต้องการให้เป็น ฯลฯ ผ่านบทบาทการแสดงเพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกร่วมในการเห็นพ้อง ยินยอมที่จะปฏิบัติตามที่นักแสดง ด้วยความต้องการให้เป็นที่ยอมรับจากผู้ชมและได้รับการสนับสนุนผลงานโดยมีความเชื่อที่ว่า งานที่เกิดจากการสื่อสารของนักแสดงตัวเอกที่มีคุณภาพ มีฝีมือการแสดงที่ดีและมีชื่อเสียงอยู่ในกระแสเป็นที่สนใจทั้งด้านการแสดง และการใช้ชีวิตส่วนตัว ย่อมคู่ควรแก่การชื่นชอบและสร้างความภาคภูมิใจให้ตนในฐานะผู้ชมได้

4.1.2 การสร้างภาพลักษณ์ของนักแสดงที่มีอัตลักษณ์ความเป็นไทย ภาพลักษณ์ถือเป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักที่มีผลต่อความสำเร็จของอาชีพนักแสดงเป็นอย่างมาก เพราะนักแสดงเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญและมีผลต่อความนิยมของประชาชน เปรียบเสมือนเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ในธุรกิจละครโทรทัศน์ จำเป็นต้องสร้างให้ประชาชนรู้จักยอมรับ เชื่อมั่นศรัทธา และชื่นชอบ เกิดเป็นภาพประทับใจในสายตาประชาชน ก่อให้เกิดเสียงสนับสนุนที่มีผลต่อการว่าจ้างงานทั้งภาพลักษณ์ในด้านการทำงานและเรื่องส่วนตัว

4.1.3 การมีภาวะผู้นำของนักแสดงในด้านการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย นักแสดงควรมีภาวะผู้นำแบบมีบาร์มี ซึ่งถือเป็นจุดแข็งที่สร้างความมั่นใจให้ผู้ว่าจ้างและประชาชนผู้ชมได้เป็นอย่างดี ภาวะผู้นำบาร์มีอันประกอบไปด้วยความมีวิสัยทัศน์ที่ดี แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงาน พร้อมจะสร้างผลงานที่ทำทนายใหม่ๆ ให้ผู้ชมได้ตื่นตา ตื่นใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีคุณธรรม จริยธรรม ดำรงตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้สังคม สามารถนำเสนอผ่านทักษะการสื่อสารที่สอดคล้องตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ ที่สำคัญต้องมีความกล้าที่จะเสี่ยงในการสื่อสารผลงานที่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งถ้านักแสดงมีความตระหนักในด้านการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย ก็จะเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเยาวชนไทยและสังคมต่อไป

4.1.4 การที่นักแสดงต้องมีสุนทรียะทางการแสดงเพื่อถ่ายทอดอัตลักษณ์ความเป็นไทยอย่างสมจริง การที่นักแสดงสามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ อย่างมีสุนทรียะอย่างสมจริง

จะช่วยเสริมสร้างและถ่ายทอดอัตลักษณ์ความเป็นไทยได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ การเมือง สังคม ศาสนา เป็นต้น ซึ่งละครโทรทัศน์ก็สามารถสะท้อนวัฒนธรรมไทยได้อย่างชัดเจนผ่านบทบาทการแสดงของนักแสดงละครที่ต้องมีสุนทรียะทางการแสดง จากการศึกษา บทสัมภาษณ์นักแสดงหลายท่านของไทยได้ให้ความเห็นในเรื่องของสุนทรียะทางการแสดง ที่คล้ายคลึงกันว่าความงามอันเกิดจากการแสดงนั้นต้องมีความสมจริง

4.2 บทบาทของผู้ประพันธ์และผู้จัดละครโทรทัศน์

สรุปผลการศึกษารoles บทบาทของผู้ประพันธ์และผู้จัดละครโทรทัศน์ ได้ดังนี้

4.2.1 การผลิตละครและนำเสนอศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านบทละครที่ถูกต้องเหมาะสม ผู้ประพันธ์และผู้จัดละครโทรทัศน์ที่มีการร่วมกันจัดละครโทรทัศน์ที่เสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมไทยและอัตลักษณ์ความเป็นไทย ควรมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลบันทึกทางศิลปวัฒนธรรมไทยประวัติศาสตร์ไทยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์งานละครให้มีความสมจริงและถูกต้องมากขึ้น เพื่อส่งเสริมสร้างภาพลักษณ์ เผยแพร่วัฒนธรรมไทยและแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยให้ประจักษ์แก่เยาวชน

4.2.2 การนำเสนอภาพของอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านบทละครโทรทัศน์ การนำเสนอภาพของอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านบทละครโทรทัศน์นั้นจะมีการผูกติดกับโครงเรื่อง ซึ่งโครงเรื่องอิงมาจากนวนิยายหรือวรรณกรรมจากบทประพันธ์ ถือเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ละครมีทัศนะเป็นบวกหรือเป็นลบ ไม่ใช่การสร้างสรรคงานละครทำให้ภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นบวกหรือเป็นลบ แต่อยู่ที่ว่าเราจะสร้างสรรค์งานละครให้ออกมาอย่างไร ซึ่งโครงเรื่องจะเป็นโครงสร้างของการกระทำที่ปรากฏอยู่ในละคร การลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในละครอย่างมีเหตุผลและจุดหมายปลายทาง

4.2.3 การผลิตละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชนกับการพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นไทย ผู้จัดละครโทรทัศน์เพื่อเยาวชนกับการพัฒนาสังคมไทยนั้นจะเกิดขึ้นได้ด้วยการนำเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน และให้เยาวชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมมากขึ้น การนำเสนอเนื้อหาละคร การแสดง และภาพลักษณ์ของตัวละครที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนเป็นทางเลือกใหม่สำหรับผู้ผลิตละครทางโทรทัศน์เรื่องราวที่ใกล้ชิดกับเด็ก และวัยรุ่นจะทำให้เขาเห็นตัวตนของเขาเทียบเคียงกับสื่อและเห็นความสำคัญของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการเป็นคนมีคุณภาพความคิดสร้างสรรค์ความเข้มแข็ง การเข้าสังคมการเรียนรู้ทักษะ การดำเนินชีวิตมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และครอบครัวความมุ่งมั่นเพื่ออนาคต และยังสามารถถ่ายทอดอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านบทบาทนักแสดงได้ด้วย

4.3 บทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมละครโทรทัศน์ที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

สรุปผลการศึกษารoles บทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมละครโทรทัศน์ที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทยได้มีดังนี้

4.3.1 การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในส่งเสริมให้สื่อและสื่อมวลชนเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้สื่อและสื่อมวลชนเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน รวมทั้งต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่ออย่าง

เคร่งครัด การจัดเวลาและพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ในช่วงเวลาที่มีผู้ชมโดยเฉพาะเยาวชนมากที่สุด รวมทั้งการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมการนำเสนอตัวอย่างของดารานักแสดงของการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับเยาวชน โดยการส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงวัฒนธรรมมีการมอบรางวัลอันทรงเกียรติให้กับดารานักแสดงที่มีคุณลักษณะเหล่านี้

4.3.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติในการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทยอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

4.3.2.1 กระทรวงวัฒนธรรม มีส่วนช่วยส่งเสริมและผลักดันศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านสื่อละครโทรทัศน์ที่จะสามารถสร้างภาพลักษณ์ของประเทศให้ไปสู่สายตาของนานาชาติได้อีกทั้งเป็นหน่วยงานหลักในการบูรณะ ฟื้นฟู สืบทอดและธำรงรักษาอนุรักษมรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทยของประเทศให้คงอยู่สืบไปชั่วลูกชั่วหลาน โดยการมอบรางวัลให้กับนักแสดงและ/หรือผู้จัดรายการละครโทรทัศน์ และอื่นๆที่มีส่วนสร้างเสริมวัฒนธรรมไทย อัตลักษณ์ความเป็นไทย

4.3.2.2 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของประเทศไทยผ่านบทบาทการแสดงของนักแสดงจากละครที่เป็นกระแส เช่น ละครเรื่องบุพเพสันนิวาส เพื่อเชิญชวนให้ต่างชาติมาเที่ยวประเทศไทยและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศไทยต่อสายตานานาชาติ

4.3.2.3 กระทรวงศึกษาธิการ มีส่วนปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และหันมาสนใจวัฒนธรรมไทยผ่านประวัติศาสตร์ไทยจากละครย้อนยุค รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการและสถาบันการศึกษาต่างๆร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรมรวมทั้งภาคเอกชนมีการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝัง และกระตุ้นให้คนไทย โดยเฉพาะเยาวชนมีจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทยมากขึ้นและต่อเนื่อง ด้วยการผลิตละครเพื่อการศึกษาและมีการเชิญดารานักแสดงที่เป็นแบบอย่างที่ดีมาร่วมแสดง

ข้อเสนอแนะ

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะให้ข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะที่เป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐควรกำหนดให้การส่งเสริมวัฒนธรรมไทยและการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชนเป็นนโยบายที่สำคัญและมีการกำหนดอย่างชัดเจนในแผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับปฏิบัติการในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยให้กับประชาชน

1.2 กำหนดนโยบายการทำงานแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ได้แก่กระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

1.3 กำหนดนโยบายให้กระทรวงศึกษาธิการต้องมีปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาทุกช่วงวัยให้มีเนื้อหาหลักสูตรในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยและการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยอย่างเหมาะสมกับช่วงวัย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับภาครัฐ ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐต้องมีการแปลงนโยบายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยและการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชนลงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน เพื่อเป็นกรอบในการทำงาน และต้องมีการทำงานแบบบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงศึกษาธิการ

2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันการศึกษา ได้แก่ สถาบันการศึกษาควรมีการปรับหลักสูตรที่ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยและการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับนักเรียนอย่างเหมาะสมตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและมีการส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษาได้มีส่วนร่วมและแสดงออกทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ได้แก่ การแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย การแสดงละครเวทีโดยบทละครที่เป็นวรรณกรรมไทย การประกวดมารยาทไทย การจัดทำโครงการ เป็นต้น

2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันสื่อมวลชน ได้แก่ สื่อมวลชนต่างๆ ทั้งที่เป็นของภาครัฐและภาคเอกชน ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย และการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยทั้งในด้านการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร และการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการแสดงผลของสถาบันสื่อมวลชนในทางที่ถูกต้องเหมาะสม เช่น การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การแต่งกายของผู้ที่ทำหน้าที่สื่อสารมวลชนที่เหมาะสมกับกาลเทศะ การแสดงออกและบุคลิกภาพ เป็นต้น

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้จัดละครและผู้ผลิตรายการ/ภาพยนตร์ ควรจัดทำละครหรือภาพยนตร์ เพื่อเยาวชนโดยใช้ดารานักแสดงเยาวชนที่ประชาชนชื่นชอบเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้เยาวชน นำเสนอบทละครหรือภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาในทางสร้างสรรค์สังคม หรือเผยแพร่วัฒนธรรมไทยและอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านบทละครหรือภาพยนตร์ รวมทั้งนำเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน และให้เยาวชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมมากขึ้น

2.5 ข้อเสนอแนะสำหรับดารานักแสดง ควรดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนทั้งในด้านการแสดงและการใช้ชีวิตส่วนตัว ควรเป็นมีภาวะผู้นำและมีภาพลักษณ์ที่คงความเป็นไทยอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ เช่น การมีกิริยาวาจาที่เหมาะสมกับตัวบุคคล สถานที่ การแต่งกายที่เหมาะสมกับกาลเทศะ การมีทัศนคติที่ดีต่อสังคม การมีจิตอาสา เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ศึกษาวิจัยการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์เพื่อทราบแนวทางที่เหมาะสมในการผลิตละครโทรทัศน์ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมไทย

3.2 ศึกษากระบวนการส่งเสริมวัฒนธรรมผ่านสื่ออื่นๆ เช่น สื่อนิยายสาร สื่อบุคคล สื่อออนไลน์ และสื่อภาพยนตร์ เป็นต้น

3.3 ศึกษาเปรียบเทียบนวัตกรรมละครโทรทัศน์ของไทยกับนวัตกรรมละครโทรทัศน์ของต่างชาติที่ได้รับความนิยม เช่นละครโทรทัศน์ของเกาหลี ละครโทรทัศน์ของจีน เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กาญจนา แก้วเทพ. ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : เอดิชั่นเพรส โปรดักส์จำกัด, 2543.
- กาญจนา แก้วเทพ, กิตติ กันภัยและปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล. มองสื่อใหม่ มองสังคมใหม่. กรุงเทพฯ : เอดิชั่นเพรส โปรดักส์จำกัด, 2543.
- กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย. การสื่อสารเชิงอวัจนภาษา : รูปแบบและการใช้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562.
- ชนิดำสรณ์ ตรีวิทย์ภูมิ. โครงการจัดทำข้อมูลและองค์ความรู้ งดที่ 1 : นิยามธุรกิจการตลาด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ณรงค์ เส็งปรีชา. พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.
- ณรงค์ เส็งประชา. มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์, 2541.
- ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน และคณะ. หน่วยที่ 9 การสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ ในเอกสารการ สอนชุดวิชาการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์, 2561.
- ทิพย์วัลย์ สุทิน. จิตวิทยาสังคม. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 2551.
- บุญเดิม พันรอบ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ศิลปบรรณาการ, 2528.
- ปนัดดา ธนสถิตย์. ละครโทรทัศน์ไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ภาณุวัฒน์ กองราช. การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย : กรณีศึกษา Facebook. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์/ปทุมธานี, 2554.
- ยศ สันตสมบัติ. มนุษย์กับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- รุ่งแสง อรุณไพโรจน์. อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่มีต่อพฤติกรรมสังคมของเยาวชนไทย ในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547.
- ศิลปากร, กรม. คู่มือถวายความรู้แด่พระสังฆาธิการในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สมานพันธ์, 2544.
- สุพิศวง ธรรมพันทา. มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ : ดี.ดี.บุ๊คส์โตร์, 2540.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. สังคมไทย : แนวทางวิจัยและพัฒนา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2527.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชามนุษย์กับสังคม หน่วยที่ 1-7. ปรับปรุงครั้งที่ 1. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2538.

วารสาร

- เกียรติญา สายสนั่น. “การสื่อสารทางการเมืองเบื้องหลังนักแสดงตัวเอก”. วารสารสหศาสตร์. 19(1), 2561. หน้า 3-29.
- ตรีธวัฒน์ มีสมศักดิ์. “แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้วยแนวคิดปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด กรณีศึกษา: กิจกรรมไหว้ครุมวยไทยโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. วารสารวิชาการอยุธยาศึกษา. 14 (2), กรกฎาคม-ธันวาคม, 2562. หน้า 58-67.
- รัศมีรวี หมั่นประพุดิ และธรรณธร ปัญญาโสภณ. “การสื่อสารบุคลิกภาพและแนวทางแก้ไขภาพลักษณ์ของศิลปินดาราท่อสื่อมวลชนในภาวะวิกฤต”. วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 14 (1), พฤษภาคม – สิงหาคม, 2562. หน้า 185-193.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย

- เกียรติญา สายสนั่น. “การสร้างภาพลักษณ์ของนักแสดงไทย”. สารนิพนธ์วารสารมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.
- ณัฐนิชา พิพิชญนิชการ. “พฤติกรรมการรับชมละครโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยม กรณีศึกษา “บุพเพสันนิวาส”. การค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาการบริหารธุรกิจบัณฑิตและการผลิตบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2563.
- นฤมล กระจ่างโฉม. “ภาพลักษณ์และบทบาทของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ที่นำเสนอเป็นละครโทรทัศน์ ในปี พ.ศ. 2560-2561”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2563).
- นันทินี สันติธรรม. “การนำเสนอภาพของศิลปินวัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์”. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560.
- ปรวัน แพทยานนท์. “ตัวละครและสไตล์การแสดงในบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย: กรณีศึกษาภาพยนตร์ไทยที่ได้รับรางวัลภาพยนตร์สุพรรณหงส์”. วิทยานิพนธ์ศิลปวัฒนธรรมวิจัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2556.
- เมทินี ทองศรีเกตุ. “พฤติกรรมการดูละครโทรทัศน์ของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2552.
- วาสนา ธนะสีรังกุล. “อิทธิพลของเน็ตไอดอลที่มีต่อพฤติกรรมของเยาวชน”. การค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559.
- วันชพร พงศ์ถาวรภิญโญ. “การคัดเลือกนักแสดง: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างโฆษณาและละครโทรทัศน์”. สารนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, กลุ่มวิชาวิทยุและโทรทัศน์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557.
- สหภาพ พ่อคำทอง. “การสร้างแบรนด์บุคคลของศิลปินดาราทวีตสู่ความเป็นซูเปอร์สตาร์”. วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2555.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน, สำนักนายกรัฐมนตรี. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)”. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก : <https://drive.google.com/file/d/1VXj7xULoiyzJsNIOHo3zbfkFNG5dntc0V/view>, 2560.

จุกุณี เทียนไทย. “ผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย ในมุมมองของนักมานุษยวิทยา”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.chula.ac.th/news/27969/> , 2563.

ไทยรัฐออนไลน์. “กระแสละครบุพเพชา แร่งส์! ปลุกคนไทยแต่งชุดไทยเล่นสงกรานต์ที่แอล.เอ.”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thairath.co.th/news/foreign/1256916>, 2561.

ชาม เชื้อสถาปนศิริ. “Facebook Depression ซึมเศร้าใน (โรค)”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <http://www.familymediawatch.org/index.php?lay=show&ac=article&id=539329240&Ntype=2>, 2556.

ศิรินทิพย์ เด่นดวง. “วัฒนธรรมไทยยุค 4.0: การใช้ภาษาของคนไทยในสื่อสังคมออนไลน์”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://publication.npru.ac.th/handle/123456789/784>, 2562.

สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน, สำนักนายกรัฐมนตรี. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)”. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก : http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF, 2566.

หนังสือพิมพ์ ASTV ออนไลน์. “วัยรุ่นไทยเลียนแบบดาราค่านิยมที่สังคมต้องตั้งคำถาม!”. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก: <https://www.hfocus.org/content/2013/06/3460>, 2556.

ภาษาต่างประเทศ

Books

Bandura, Albert. Social foundations of thought and action : A social cognitive theory. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall,1986.

Davis, J.H.&Evans, M.J. Theatre, Children and Youth. Anchorage, AK : Anchorage Press, 1987.

Journals

Friedkin, N. E., & Johnsen, E. C. “Social influence and opinions. Journal of Mathematical Sociology. 15(3-4), 1990. 193-205.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล นายเมทนี บุรณศิริ

วัน เดือน ปีเกิด 29 มกราคม 2511

ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2527 ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเซนต์ดอมินิก รุ่นที่ 16
พ.ศ. 2532 ระดับปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2562 – ปัจจุบัน ระดับปริญญาโท คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดปทุมธานี

Managing Director(MD) Ninobrothers.co,th

พิธีกร นักแสดง นักร้อง และผู้จัดละคร

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย
ให้กับเยาวชน

ผู้วิจัย นายเมทนี บุรณศิริ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 65

ตำแหน่ง กรรมการบริหาร บริษัท NINO BROTHERS

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เยาวชนถือว่าเป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญต่อประเทศ การที่เยาวชนเลือกรับรู้และ
ตีความจากละครโทรทัศน์ผ่านการแสดงของนักแสดงในทางที่ไม่เหมาะสมก็จะนำมาซึ่งการจดจำและ
พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมไปด้วยเช่นเดียวกัน การเลือกรับรู้และตีความละครโทรทัศน์มีปัจจัยสำคัญ
ที่เกี่ยวข้อง 7 ประการ คือบุคลิกภาพ ทักษะคนดี เพศ อายุ ชั้นชั้นสังคม วุฒิภาวะและท้องถิ่นที่อยู่อาศัย
ทั้งนี้ในปัจจุบันพบว่าทิศทางการบริโภคสื่อของเยาวชนรุ่นใหม่ก็มีแนวโน้มที่จะเสพสื่อจากอินเทอร์เน็ต
มากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งจากเว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์ใหม่ๆ ได้แก่ เฟซบุ๊ก
อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ เป็นต้น ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นและได้สร้างความเปลี่ยนแปลงทางด้าน
พฤติกรรมและความรู้สึคนึกคิดของผู้ที่เสพสื่อทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบนักแสดงในละครโทรทัศน์
ได้มากขึ้นและง่ายขึ้น แทนที่จะเลียนแบบดาราหรือนักแสดงจากบทบาทในจอโทรทัศน์หรือสื่อกระแส
หลักก็หันมาเลียนแบบดาราหรือนักแสดงในฐานะของคนธรรมดาหรือติดตามในสื่อสังคมออนไลน์ของ
นักแสดงแทน เพราะสามารถเข้าถึงง่าย ด้วยสาเหตุที่นักแสดงถือว่าเป็นบุคคลสาธารณะ ซึ่งมีผู้ติดตาม
จำนวนมากทั้งในบทบาทการแสดงและการใช้ชีวิตส่วนตัวในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้รูปแบบของการแสดง
ของนักแสดงที่แสดงออกทั้งอวัจนภาษา การใช้น้ำเสียง การเคลื่อนไหว บุคลิกภาพ การวางตัว รวมถึง
การแต่งกายและรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งถ้าหากนักแสดงมีการแสดงออกถึงความเป็นไทย
ได้อย่างชัดเจนก็จะเป็นผลดีต่อผู้ชมในการรับรู้และตีความ แต่หากบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทยที่ถูก
ถ่ายทอดออกมาในสื่อพบปัญหาและอุปสรรคในความเป็นไปในบริบทของวัฒนธรรมไทยที่ถูกต้อง
เหมาะสม รวมถึงการขาดความตระหนักถึงการแสดงที่ถูกต้องและตระหนักถึงสิ่งที่ได้ปฏิบัติอยู่ว่า
ส่งผลต่อเยาวชนหรือผู้ชมมากน้อยเพียงใดก็ย่อมส่งผลต่อเยาวชนในการรับรู้และตีความ ดังนั้น
จึงกล่าวได้ว่า เอกลักษณะในการแสดงของนักแสดงรวมทั้งการดำเนินชีวิตประจำวันของนักแสดง
ที่กล่าวมามีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน ส่วนจะมีอิทธิพลได้มาก
น้อยเพียงใดเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาค้นหาข้อมูลแบบเจาะลึกในเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนาการแสดงของ
ละครไทยไทยสู่ความเป็นสากลต่อไป แต่ในขณะเดียวกันบริบทความเป็นไทยยังต้องคงอยู่อย่างยั่งยืน
กับสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลและบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นไทยในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาเอกสารข้อมูลต่างๆ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน โดยการทําวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะนักแสดงละครโทรทัศน์เท่านั้น

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้คือผู้บริหารของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์หรือผู้กำกับละครโทรทัศน์จำนวน 5 คน นักแสดงละครโทรทัศน์ จำนวน 5 คน และเยาวชนซึ่งมีอายุตั้งแต่ 15 ปี บริบูรณ์ถึง 25 ปีบริบูรณ์ จำนวน 10 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เดือนพฤศจิกายน 2565 ถึงเดือนพฤษภาคม 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร (Content Analysis) และบทสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ที่เกี่ยวข้อง

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมจากบทสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกำหนดผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ผู้บริหารของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์หรือผู้กำกับละครโทรทัศน์ จำนวน 5 คน นักแสดงละครโทรทัศน์ จำนวน 5 คน เยาวชนซึ่งมีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ ถึง 25 ปีบริบูรณ์ จำนวน 10 คน

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมจากการสืบค้นข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ แผนแม่บทของชาติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อให้ได้กรอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยการเขียนรายงานวิจัยเชิงพรรณนา วิเคราะห์ และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาอิทธิพลและบทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

1. เยาวชนจะได้รับอิทธิพลทั้งในด้านบวกหรือลบจากนักแสดงโทรทัศน์ขึ้นอยู่กับวิจรรย์ญาณในการติดตามบทบาทการแสดงละครโทรทัศน์และการติดตามข่าวสารข้อมูลของนักแสดงผ่านสื่อต่างๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมในนักแสดงละครโทรทัศน์ของเยาวชน ได้แก่ ภาพลักษณ์ของนักแสดงเองได้แก่ รูปร่างหน้าตา การพูดจา น้ำเสียง และบุคลิกภาพ เนื้อเรื่องที่นักแสดงกำลังแสดง การแสดงตามบทบาทในละคร การแต่งกายของนักแสดง ความนิยมตามกระแส การมีจิตอาสา และรูปแบบการใช้ชีวิตส่วนตัว ทั้งนี้การนำเสนอของสื่อมวลชนต่างๆ ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างเยาวชนให้รู้ตระหนักค่านิยม ความเชื่อและเจตคติที่ถูกต้องจนนำไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคมไทยต่อไป

2. บทบาทของนักแสดงที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน พบว่าการนำเสนอภาพของอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านกระบวนการสร้างภาพตัวแทนคือดารา นักแสดงคือทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏบนละครโทรทัศน์หรือการดำเนินชีวิตส่วนตัวเป็นโลกที่ถูกประกอบสร้างขึ้นเป็นโลกแห่งสัญลักษณ์ที่ต้องการจะสื่อความหมายกับผู้อื่นภายใต้สังคมและวัฒนธรรมในอุดมคติของผู้ประพันธ์และผู้จัดทำละคร รวมทั้งของดารานักแสดงเอง ดังนั้นการรับรู้และการอ่านความหมายของเยาวชนสามารถรับรู้ความหมายจากประสบการณ์ผ่านสื่อมวลชน ซึ่งเป็นทัศนคติบริบทเดียวกันกับเรื่องการสร้างภาพตัวแทน โดยการนำเสนอภาพของศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านการดำเนินชีวิตที่เป็นเรื่องราวในละครโทรทัศน์กล่าวคือการแต่งกาย อาหาร การใช้ภาษา และขนบธรรมเนียม กิริยามารยาท โดยวิเคราะห์ผ่านองค์ประกอบของละครคือภาพหรือฉากในละคร

ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการรับรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นไทยในปัจจุบัน

สภาพปัญหาและอุปสรรคของการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยของเยาวชนในปัจจุบัน ได้แก่ อิทธิพลของดารานักแสดงที่มีผลต่อการกระทำและทัศนคติ อิทธิพลของสื่อต่างๆ เพื่อความบันเทิง ผลกระทบจากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลที่เยาวชนเข้าถึงได้สะดวกหลายช่องทางอิทธิพลวัฒนธรรมจากต่างประเทศผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวส่งผลกระทบต่อพัฒนา อารมณ์และจิตใจ รวมทั้งพฤติกรรมของเยาวชน สามารถทำให้เกิดการกลืนวัฒนธรรมไทยดั้งเดิม ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของสังคมไทยนั้น รวมทั้งก่อให้เกิดผลกระทบด้านศีลธรรม ผลกระทบเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นและมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น การรับวัฒนธรรมหรือการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของคนในสังคมโลก ทำให้พฤติกรรมและทัศนคติที่แสดงออกด้านการแต่งกาย การพูดจา

และการบริโภคของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งมีการมอมเมาเยาวชนในด้านต่างๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยของเยาวชนในปัจจุบัน

ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักแสดงต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

1. บทบาทของนักแสดงละครโทรทัศน์ต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน มีดังนี้

1.1 การสร้างภาพลักษณ์ของนักแสดงที่มีอัตลักษณ์ความเป็นไทย เกิดเป็นภาพประทับใจในสายตาประชาชนทั้งภาพลักษณ์ในด้านการทำงานและเรื่องส่วนตัว

1.2 การมีภาวะผู้นำของนักแสดงในด้านการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย นักแสดงควรมีภาวะผู้นำแบบมีบารมีประกอบไปด้วยความมีวิสัยทัศน์ที่ดี แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความเชื่อมั่นในตนเองและแสดงออกในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีให้สังคม และเยาวชนในการดำเนินชีวิต

1.3 การที่นักแสดงต้องมีสุนทรียะทางการแสดงเพื่อถ่ายทอดอัตลักษณ์ความเป็นไทยอย่างสมจริงผ่านบทบาทการแสดง

2. บทบาทของผู้ประพันธ์และผู้จัดละครโทรทัศน์

2.1 การศึกษาค้นคว้าข้อมูลบันทึกทางศิลปวัฒนธรรมไทยประวัติศาสตร์ไทยและการผลิตละครและนำเสนอศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านบทละครที่ถูกต้องเหมาะสมให้กับผู้ชม

2.2 การผลิตละครโทรทัศน์ เพื่อเยาวชนด้วยการนำเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงที่ทำให้เห็นความสำคัญของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการเป็นคนมีคุณภาพความคิดสร้างสรรค์ความเข้มแข็ง การเข้าสังคมการเรียนรู้ทักษะการดำเนินชีวิตมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว ความมุ่งมั่นเพื่ออนาคตและยังสามารถถ่ายทอดอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านบทบาทนักแสดงได้ด้วย

2.3 บทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมบทบาทนักแสดงและการแสดงละครโทรทัศน์ที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน

2.3.1 การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในส่งเสริมให้สื่อและสื่อมวลชนเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชน รวมทั้งต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด การจัดเวลาและพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ นำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรมจริยธรรมและการมีจิตสาธารณะเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับเยาวชน

2.3.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการแปลงนโยบายลงสู่การปฏิบัติในการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทยอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม ที่ส่งเสริมและผลักดันศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านสื่อละครโทรทัศน์อีกทั้งเป็นหน่วยงานหลักในการบูรณะฟื้นฟู สืบทอดและรณรงค์ให้อนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทยของประเทศให้คงอยู่สืบไปชั่วลูกชั่วหลาน โดยการ

มอบรางวัลให้กับนักแสดงและ/หรือผู้จัดรายการละครโทรทัศน์ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทย กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันการศึกษาต่างๆร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรม จัดกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษา เพื่อปลูกฝังและกระตุ้นให้คนไทย โดยเฉพาะเยาวชนมีจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทยมากขึ้นและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐควรกำหนดให้การส่งเสริมวัฒนธรรมไทยและการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับเยาวชนเป็นนโยบายที่สำคัญในแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับปฏิบัติระดับกระทรวง

1.2 กำหนดนโยบายการทำงานแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

1.3 กำหนดนโยบายให้กระทรวงศึกษาธิการต้องมีปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาทุกช่วงวัยให้มีเนื้อหาหลักสูตรในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยและการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยอย่างเหมาะสมกับช่วงวัยและให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐต้องมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน เพื่อเป็นกรอบในการทำงานและต้องมีการทำงานแบบบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

2.2 สถาบันการศึกษาควรมีการปรับหลักสูตรที่ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยและการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้กับนักเรียนอย่างเหมาะสมตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และมีการส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษาได้มีส่วนร่วมและแสดงออกทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ได้แก่ การแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย การแสดงละครเวทีโดยบทละครที่เป็นวรรณกรรมไทย การประกวดมารยาทไทย ค่ายผู้นำอัตลักษณ์ความเป็นไทย เป็นต้น

2.3 สื่อมวลชนต่างๆ ทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยและการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยทั้งในด้านการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการแสดงผลของสถาบันสื่อมวลชนในทางที่ถูกต้องเหมาะสม เช่น การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การแต่งกายของผู้ที่ทำหน้าที่สื่อสารมวลชนที่เหมาะสมกับกาลเทศะ การแสดงผลและบุคลิกภาพที่ปรากฏต่อสาธารณะ เป็นต้น

2.4 ผู้จัดละครและผู้ผลิตรายการ/ภาพยนตร์ ควรจัดทำละครหรือภาพยนตร์เพื่อเยาวชน โดยนำเสนอเนื้อหาในทางสร้างสรรค์สังคมและเผยแพร่วัฒนธรรมไทยและอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านบทละครหรือภาพยนตร์ รวมทั้งนำเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนและให้เยาวชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมมากขึ้น

2.5 ดารานักแสดงควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนทั้งในด้านการแสดงและการใช้ชีวิตส่วนตัว เช่น การมีกิริยาวาจาที่เหมาะสมกับตัวบุคคล สถานที่ การแต่งกายที่เหมาะสมกับ

กาลเทศะ การมีทัศนคติที่ดีต่อสังคม การมีจิตอาสา รวมทั้งการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆ เช่น การมีความรับผิดชอบและมีวินัย การตรงต่อเวลา การมีสัมมาคารวะต่อผู้ที่อาวุโสกว่า การมีความกตัญญูต่อผู้ที่มีพระคุณ เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ศึกษาวิจัยการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์ เพื่อทราบแนวทางที่เหมาะสมในการผลิตละครโทรทัศน์ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมไทย

3.2 ศึกษากระบวนการส่งเสริมวัฒนธรรมผ่านสื่ออื่นๆ เช่น สื่อนิตยสาร สื่อบุคคล สื่อออนไลน์และสื่อภาพยนตร์ เป็นต้น

3.3 ศึกษาเปรียบเทียบนวัตกรรมละครโทรทัศน์ของไทยกับนวัตกรรมละครโทรทัศน์ของต่างชาติที่ได้รับความนิยม เช่น ละครโทรทัศน์ของเกาหลี ละครโทรทัศน์ของจีน เป็นต้น